SYMBOLORVM & EMBLEMATVM EX ANIMALIBVS QVADRVPEDIBVS DESVMTORVM CENTVRIA ALTERA COLLECTA.

A

IOACHIMO CAMERARIO MEDICO NORIMBERG.

Exponuntur in hoc libro rariores tum animalium proprietates tum hiſtoriæ ac ſententiæ memorabiles.

FRANCOFVRTI

Impenſis Ioh. Ammonii

16 54.

IN II. IOACH. CAMERARII EMBL. ET SYMB. CENTURIAM.

ECquid adhuc ſupereſt? animalia bruta loquuntur,
Et variæ monſtrant cognitionis iter.
Virtutisq́; ſuæ non una exempla miniſtrant,
Quæ natura animis delituiſſe dedit.
Ne ſi deficerent doctores atque Magiſtri,
(Hei procul à noſtrâ ſint mala tanta domo!)
Nulla aliunde queas vitæ præcepta parare,
Quàm quæ mortali prodita voce capis.
Aſpice quæ libro CAMERARIUS *edidit iſto,*
Aſpice ſculptoris ſymbola facta manu.
Quàm varios hominum mores, quàm multa videbis,
Quæ nos à brutis non didiciſſe pudet!
Si te delectat pietas, ſi provida virtus,
In ſolo invenies hæc Elephante bona.
Et ſua portat Equus, portat ſua commoda cervus,
Quæq; Aper addiſcas jam moriturus habet.
Et ſcelerum hic cernis pœnas, & præmia juſti,
Et fugere inſidias, qua ratione queas.
Quicquid agis, ſapienter agas, neu deſpice, ſi quid
Ad mores faciunt hæc documenta tuos.
Nil nocet unde habeas, ſed nil habuiſſe nocebit,
Sit ſatis ut poſſis arte cavere malum.
Brutorum qui facta videt, non & ſapit iſtis,
Hic verè bruto brutior eſſe poteſt.

HELIAS PUTSCHIUS.

I.

NON tam propter molem corporis, qua alia animantia Elephas vincit, quam ob rationis quandam ſimilitudinem, atque inprimis ſpeciem pietatis, ab eo in his Symbolis ac Emblematibus exordiri placuit. Apud Aelianum enim lib. VII. c. XLIV. pulchra eſt ſententia & commemoratione digna: ἐλέφαντες μὲν θεοὺς προσκυνοῦσιν, οἱ δὲ ἄνθρωποι, ἢ ἄρα γε εἰσὶ θεοί, καὶ ὄντες εἰ φροντίζουσιν ἡμῶν, διαπορουσι; id eſt, Ergo Deum Elephantes venerantur, homines autem ſit ne Deus nec ne ſit, dubitant, tum ſi ſit, humanasne res curare dignetur? Sed & alia multa admiratione digna, & propemodū fidē ſuperantia de Elephante, tā veteres quā recentiores autores litteris mandarunt, quæ legi pleraque poterunt apud Ariſtotelem, Plinium, Plutarchum, Aelianum, Strabonem, Solinum, ac qui noſtris temporibus de illo ſcripſerunt, apud Garziam de horto Hiſpanum, atq; eruditiſſ. virum Iuſtum Lipſium in Epiſtolis. Scribit autem Solinus & alii confirmant, Elephantes Luna ſplendente gregatim amnes petere, ac mox aqua aſperſos, ſolis exortum certis geſtibus ſalutare, deinde in ſuos ſaltus reverti. Vnde & θεοσεβὲς ζῶον Elephas Arriano dicitur lib. de rebus Indicis. Merito itaque exemplo huius animantis nos quoque aſſidue ad pietatem colendam, atque pura mente DEVM venerandum aſſuefacere debemus: quam quidam veterum ἀρχὴν καὶ πλοῦτον πασῶν τῶν ἀρετῶν, id eſt, omnium virtutum principium atq; finem eſſe dixit; cum quo Ariſtotelis ſententia congruit, ἀρχὴ ἀρίστη πάντων μὲν ὁ θεὸς, ἀρετῶν ἡ εὐσέβεια. Omnium quidem rerum principium optimum DEVS, virtutum autem pietas. Alii alias inſcriptiones addiderunt, ut PIETAS NOS DEO CONCILIAT. vel, VT DIGNVS ADOREM. vel, SIC ARDVA PETO. item, PRÆLATA TRIVMPHO. Noſtra vero ex Tibulli notiſſ. verſibus deſumpta eſt.

CASTA

I.

CASTA PLACENT SVPERIS.

Iniiciat nobis brutorum hæc cura ſtuporem,
Qui tarda incipimus quærere mente Deum.

Digitized by Google

II.

STRABO *lib.* XV. *de India loquens Elephantis, hoc encomium illis tribuit, quod ſint natura mites, & manſueti, atq; ad animal ratione præditum accedant propius. Sic Ariſtoteles lib.* IX. *Hiſt. animal. placidiſſimum & mitiſſ. omnium ferarum dicit Elephantem. Aiunt autem tantã illius eſſe manſuetudinem erga debiliora animalia, ut gregatim occurrentia pecora proboſcide paulatim removeat atq; ſegreget, ne forſitan imprudens illa conculcet atq; proterat. Addunt præterea* φυσιολόγοι, *illum niſi laceſſitum non facile iraſci vel ſævire. Vnde Sereniſſ. Dux Sabaudiæ Emanuel Philibertus occaſionem Symboli ſumens, addidit,* INFESTVS INFESTIS. *Sed prior nobis magis arridet ſententia, quamvis & hæc altera interdum locum habere debeat. Idq; utrumq; breviter admodum Cicero exponit, lib.* I. *de Officiis hiſce verbis: Nihil laudabilius, nihil magno ac præclaro viro dignius placabilitate ac clementia. Addit tamen hoc quoq; non minus prudenter: Et tamen ita eſt probanda manſuetudo, ut adhibeatur Reipub. cauſa ſeveritas, ſine qua adminiſtrari civitas non poteſt. Et Homerus eandem virtutem commendans, ait:*

στρεπταὶ μέν τε φρένες ἐσθλῶν:
Placabiles ſunt animi bonorum.

Ac noti ſunt verſus Ovidiani:

Quo quiſque eſt major, magis eſt placabilis iræ,
Et faciles motus mens generoſa capit.

Cuius generis multa præclara dicta leguntur apud Senecam in duobus libris de Clementia ad Neronem.

Alibi aſcriptum reperitur. REGNI CLEMENTIA CVSTOS. *deſumtum ex Claudiani hemiſtichio, Mundi clementia cuſtos.*

Digitized by Google

II.

MANSVETIS GRANDIA CEDVNT.

Præterit, haud Elephas animalia parvula lædit;
Nempe quod hinc clemens Rex imitetur habet.

IN

III.

IN Aethiopiæ parte, cujus regni caput eſt Meroe, teſte Strabone & Aeliano, reperiuntur Dracones, quibus cum Elephantis pugna eſſe ſolet. Plinius refert Indicos Elephantos eſſe maximos, ac bellantes cum ipſis perpetua diſcordia Dracones tantæ magnitudinis, ut & ipſos circumflexu facile ambiant, nexuq́; nodi perſtringant: mutuamq́; illorum necem Philo quoque Iudæus narrat tract. περὶ ἀφθαρσίας κόσμου. *Hoc Symbolum Iovius ſcribit à ſe eſſe excogitatum in gratiam Sinibaldi & Ottoboni Fliſcorum, qui illud uſurparunt ad memoriam juſtæ ultionis (quemadmodum ipſi arbitrabantur) propter fratrem tertium Hieronymum Comitem, crudeliter ab æmulis ſuis Fregoſiis interfectum, cũ eam ob cauſam paulò poſt quinq́; etiam ex familia Fregoſia violenta morte perierint. Addita fuit inſcriptio Hiſpanica:* NON VOS ALABAREIS, *id eſt, nõ eſt quod vos gloriemini propter crudelitatẽ veſtrã, cum potius de Reip. Genuenſis principatu legibus aut armis legitimis debuiſſetis cõtendere. CL. vir D. Sambucus in Emblematib. de hac cruenta pugna tales verſus compoſuit.*

Qui victor ſentit cum victo ſe periturum,
    Ambitione magis quam ratione tument.
Quid mihi profuerit vinctus, qui mutua collo
    Vincula molitur, me interimatq; cadens?
Sic Elephas ſtratus complexibus uſq; Draconis,
    Conterit hærentem mole, ruensq́ue necat.
Ille mihi tandem pretium meritumq́; triumphus
    Pendit, qui factum non nece, laude beat.
Interdum cauſſa melius ceſſiſſe videmur,
    Dum mors vindictam leniat aut moveat.
Sed tamen è ſummo vinci, victoria quædam eſt,
    Conditio ſervi corrigitur domino.

Vſus eſt quoq́; hoc ſymbolo Delphinus Titio Comes Teſanæ, cum inſcriptione non multum diſſimili, VINDICE DEO.

NON

III.

NON IMPUNE FERES.

Contemnit mortem, qui non moriturus inultus,
Vna etiam eſt hoſtis certa ruina ſui.

Digitized by Google

IV.

RHINOCEROS à cornu quod in naſo unicum habet, quaſi naricornis dici poteſt. Martialis de gemino cornu licentia poëtica loquitur, cum alterum in dorſo potius tuberoſum quippiam, non proprie cornu ſit. Taurum Aethiopicum Pauſanias lib. v. & lib. ix. vocat. nec apparet Ariſtotelem huius animalis feciſſe in ſuis ſcriptis mentionem. Huius accuratam deſignationem curavimus exprimi ab icone in æs eleganter inciſa, ex Hiſpania nuper allata. Tradit autem Suetonius Auguſtum Imperatorem primum Populo Romano Rhinocerotem ſpectandum exhibuiſſe, quamvis Plinius hoc Pompeio Magno aſcribat. Alterum hunc habet hoſtem Elephas cum cornu ad ſaxa limato ſeſe ad pugnam præparet, & in dimicatione cum Elephanto alvum adverſarii ut molliorem petat. Eamq́; pugnam deſcribit quoq; Oppianus lib. II. de Venatione. ac exemplum commemorat Munſterus lib. v. Coſmographiæ, ubi Elephas à Rhinocerote victus ſuccubuerit. Quod ſi ventrē hoſtis ſui non præoccupaverit Rhinoceros (ut Aelianus refert) proboſcide Elephanti feritur, ac dentibus tandem dilaniatur. Hoc Symbolo uſus eſt Alexander, Dux Florentinus, gener Caroli V. Imper. Roman. cõnnuens, pro conquirenda nominis gloria, atq; inſuper ad Imperatoris ſui exiſtimationem propagandam, magno animo ſe nullum periculum ſubterfugere, atque eam ob cauſam vel præclaram victoriam reportaturū, vel ipſam etiam mortem ſubiturum eſſe. Aſcriptum fuit dictum Hiſpanicum, NON BUELVO SIN VINCER, id eſt, non diſcedam ſine victoria, alludens ad verſiculum Martialis:

Rhinoceros nunquam victus ab hoſte redit.

Digitized by Google

IV.

NON ERGO REVERTAR INVULTUS.

Vincere, vel pulchræ laus eſt occumbere morti,
Sed tremulo à pugna turpe redire gradu.

Digitized by Google

V.

RHINOCEROTEM *non niſi admodum irritatum ad iram provocari, & commotum illam ægre deponere, Pierius in Hieroglyphicis annotat, unde excandeſcentiam vehementem, poſt lentitudinem iraſcendi, per hoc animal veteres ex Oro indicaſſe refert. Quod etiam ex Martiale colligitur, qui hoc de eo epigramma compoſuit.*

Sollicitant pavidi dum Rhinocerota Magiſtri,
    Seque diu magnæ colligir ira feræ.
Deſperabantur promiſſa prælia Martis,
    Sed tamen is rediit cognitus ante furor.
Namque gravem gemino cornu ſic extulit urſum,
    Iactat ut impoſitas taurus in aſtra pilas.

Sic quoque viri fortes, niſi valde irritati, & aliqua inſigni injuria ſtimulati, non cito deponunt animi ſui moderationem, ſed ad juſtam indignationem nimium provocati, tandem ſeſe acrius incitant, & egregie viros exhibent. Quemadmodum autem eiusmodi heroicus impetus in magnis viris merito locū ſuum habet, ac laudem quoque meretur, ſic absq; diſcrimine nō ubique imitandi ſunt, ſed potius aurea ſententia ante oculos habenda, QVO MAIOR, EO PLACABILIOR. *Quod dictum Nic. Reusnerus in Symbolis Imperat. prolixe explicat. Ariſtotel. quidem affirmat in Eth.* τοὺς ἀνδρείους εἶναι θυμοειδεῖς, *fortes eſſe iracundos, &* τὸν θυμὸν αὐτοῖς συνεργεῖν, *iram adiuvare eos, adducto etiam ibi Homeri teſtimonio. Sed Euripides præclarè monet,* ἀσκεῖν σώφρονα ἀοργησίαν, εἶναι πρὸς σοφοῦ ἀνδρός, *id eſt, ſapientis eſſe operam dare, ut moderate indulgeat iræ. Verſus autem integri, unde hæc deſumta ſunt, leguntur apud Virgilium de Entello, lib. V. Aeneid.*

Digitized by Google

V.

VIM SUSCITATA IRA.

Non temere cæcam vir fortis fertur ad iram,
Iuſta ſed indigne læſus in arma ruit.

Digitized by Google

VI.

PER *Leonem, animal generoſum & validum, tam ſacri quam profani ſcriptores fortitudinē & robur exprimere voluerunt, ſicuti ſerpens fuit typus prudentiæ & intelligentiæ, Quapropter Albertus Baduarius Nobilis Venetus Leonem, cui circa collum ſerpens fuit circumvoluta, oſtendere voluit, fortitudinem ſemper eſſe cum prudentiâ conjungendam, addiditque græcam inſcriptionem,* ΟΥΔΕΝ ΚΑΘΗΚΟΤΕΡΟΝ, *id eſt, nihil decentius nec præclarius. Officium enim prudentis viri eſt, ut Ariſtoteles tradit* VI. *Ethic. Nicomachi:* δύνασθαι καλῶς βουλεύσασθαι περὶ τὰ αὑτῷ ἀγαθὰ καὶ συμφέροντα, *id eſt, poſſe recte in medium conſulere de iis, quæ ſibi ipſi ſunt bona ac utilia. Idem autor* III. *Ethicorum vult* ἀνδρείαν εἶναι μεσότητα περὶ φόβους καὶ θάρρη, *Fortitudinem eſſe medium inter metum & confidentiam. In quam ſententiam eleganter & breviter D. Bernhardus lib.* I. *de Conſideratione, Fortitudinis matrem vocat prudentiam, & addit paulo poſt: Bonus circuitus eſt, ſi juſticia quærit, prudentia invenit, fortitudo vendicat, temperantia poſſidet, ut ſit juſticia in affectu, prudentia in intellectu, fortitudo in effectu, temperantia in uſu. Præclare etiam Demoſthenes in oratione funebri,* ἁπάσης, *ait,* ἀρετῆς ἀρχὴν εἶναι μὲν σύνεσιν, πέρας δὲ ἀνδρείαν, καὶ τῇ μὲν δοκιμάζεσθαι τί πρακτέον ἐστι, τῇ δὲ σώζεσθαι: *Univerſæ virtutis principium quidem eſſe ſapientiam, finem autem fortitudinem, & illam quæ agenda ſunt explorare, hanc vero tueri. Euripides vero in Hercule, & prudentiam ſine audacia, & hanc ſine illa in vitio poſuit.*

NIHIL

VI.

NIHIL DECENTIUS.

Provida magnanimæ ſi adſit prudentia dextræ,
Dic mihi quæ rerum pulchrior eſſe queat?

DE

Digitized by Google

VII.

DE *canibus Indicis (quos Ariſtoteles & Plinius ſcribunt ex cane & tigride procreari) plures apud veteres autores hiſtoriæ leguntur. Diodorus Siculus, & Strabo lib.* XV *commemorāt, duos canes Indicos miræ ferocitatis Alexandro M. à Rege Indiæ Sopithe fuiſſe donatos. Pollux vero unum tantum huius generis à Poro Rege miſſum ſcribit. Aelianus, ut & Curtius, quatuor eiusmodi canum meminit, & multa de illis in medium profert. Omnes tamen in hoc conſentiunt, iſtis canibus Indicis natura præ aliis eſſe inditum, ut ſpretis animalibus minoribus leones inprimis petant, atq; ita obſtinate retineant, ut ſibi crura potius, nullo clamore edito, abſcindi patiantur, quàm feras dimittant. Non aliter viri fortes & virtute præſtantes, nihil niſi quod honeſtum ac laudabile eſt, conſtanter ſibi imitandum & conſervandum ſtatuunt, atq; ideo pro patria, pietate & ſui nominis fama pugnare conſtanter ſtudet, atq; pro iisdem vitam denique profundere non dubitant. Poſſet autem (meo judicio) non inepte huic picturæ quoque accommodari hemiſtichium iſtud Virgilianum ex lib.* IV. *Aeneid.* MENS IMMOTA MANET. *Quamvis hac quoque in parte cautio adhibenda ſit, ne nos (quemadmodū Cicero 1. de Off. monet) offeramus periculis ſine cauſa, quo nihil poteſt eſſe ſtultius, atque ideo tales homines temerarii & imprudentes à Græcis uno vocabulo nominantur* ῥιψοκίνδυνοι. *Et idem pro Roſcio Amerino* ῥιψοκινδυνίαν *projectam audaciam nominat. Nec ineptè huc transferri poſſet proverb.* Niſi crura fracta ſint. *Quod Cic. Philip.* XIII. *in Plancum jactat: Illud tamen verum, quod in hoc Planco proverbii loco dici ſolet, perire eum non poſſe, niſi crura ei fracta eſſent. fracta ſunt, & vivit. &c.*

VII.

NEC CÆSUS CEDAM.

Nunquam, cæſa licet, linquit canis Inda leonem,
Nec, licet acciſus, facta decora bonus.

Digitized by Google

VIII.

AEGROTANTI *Leoni Simiam comeſtam ſingulare eſſe in morbo remedium, Plinius, Aelianus, & plures alii perhibent. Orus vero Aegyptius refert Leonem febricitantem, nam illi febris quartana (ſi Phile Græco autori fides eſt adhibenda) exiſtimatur eſſe familiaris, ſimia ſolere veſci, & illius eſu convaleſcere. Ariſtophanes in Ranis aſſentatores & paraſitos* δημοπιθήκους, *id eſt, populares ſimias, qui alios ſuis fraudibus decipere conſueverunt, non abs re vocat. Conſtantinus verò Imperator, ſecundum Aurelium Victorem, tineas & ſorices palatii nominare ſolitus eſt, quos ſanè principes & potentiores funditus ex ſuo conſortio removere atq; extirpare deberent. Quod ſi facerent, tum demum ad ſaniorem ſtatum regna & Reſpubl. pervenire poſſent. Quare etiam Curtius hiſtoricus adulatorem perpetuum regum malum appellare non dubitavit, cum eorum opes ſæpius peſſundet & evertat, quam ipſe etiam hoſtis apertus. Et Bias apud Plutarchum rogatus, quænam beſtia omnium maxime eſſet noxia, Inter feras, reſpondit, tyrannus, inter cicures adulator. Pierius ex Oro ſupra indicato, aliam etiam ipſi ſignificationem attribuit, nimirum hoc Symbolo declarari hominem, qui ſibi ipſi mederi queat. Vnde Doctiſſimus Conſtantinus Landus Complani Comes, in explicationibus Romanorum quorundam nummorum, Leonem cum Simia in ore, addito dicto,* SIBI IPSI SALUS, *pro Symbolo habuit, innuens ſua doctrina & virtute ſibi in rebus adverſis facile remedium eſſe comparaturum.*

AD

Digitized by Google

VIII.

AD MEDELAM.

Ipſe ſui eſt morbi medicus leo: vos quoque Reges
Aſſentatores pellite ſponte malos.

Digitized by Google

IX.

LEONEM, *quantumvis animal ferox, Plinius ſcribit circumactos rotarum orbes, & cantus gallinaceorum, & omnium maximè ignes timere. Cæterum quod ad primum atq; tertium attinet, rem ita ſeſe habere rerum Naturalium ſcriptores affirmant, ſecundum verò de gallinaceis nonnihil adhuc eſſe controverſum videtur. Nam noſtris temporibus in aula Sereniſſ. Principis Bavariæ Monacenſi unus ex Leonibus, miris ſaltibus in vicinam cujuſdam domus aream ſeſe demiſit, gallinaceorum cantus aut clamores nihil reformidans; atq; ipſos una cum pluribus gallinis devoravit. Vt igitur ignis ſubito & ſine cauſa Leonem perterrefacit, ita videmus potentioribus vana quædam & abjecta terriculamenta (Græci μορμολύκεια vocant) ſæpe objici, quæ ipſos nimis alioqui ſeſe efferentes terreant & in officio contineant. Sed & alii plurimi ex ignorantia quadam ſæpe metuunt non metuenda, ut elegantiſſ. verſibus expreſſit Lucretius:*

Nam veluti pueri trepidant, atque omnia cæcis
In tenebris metuunt, ſic nos in luce timemus
Interdum nihilo quæ ſunt metuenda magis, quam
Quæ pueri in tenebris pavitant, finguntq; futura.

Adrianus Iunius vir doctiſſ. paulo aliter hæc explicat atq; hoc indicari vult, iræ eſſe quaſi malagma Philoſophiam, & vehementiſſimi affectus impetum non melius ſedari, quàm hujus conſideratione, ac inprimis meditatione cæleſtis ſapientiæ, quæ facis inſtar mentem noſtram illuſtret atq; regat. Cujus verſus elegantes hic quoq; placuit aſcribere.

Getulus leo non ſic aliud quam metuit
Tædam flammivomam, qua rabies ſæva cadit.
Sidit trux animus vel facibus luciferis
Cœleſtis ſophiæ: aut ſupplicii terriculis.

MAGNOS

Digitized by Google

IX.
MAGNOS VANA FUGANT.

Non eſt ingentis vis expers ulla timoris.
Sic pavet infeſto percitus igne Leo.

Digitized by Google

X.

AJUNT *Leonem, injecto capiti pallio, quo ſtatim acies oculorum illi adimatur, usq́ adeo feritatem ſuam deponere, ut etiam vinciendum ſe homini præbeat. Quam rem Plinius libro* VIII. *cap.* XVI. *annotavit, perhibens omnem vim in oculis conſiſtere. Quæ etiam copioſe referuntur à Plutarcho in præceptis politicis. Nemo autem hoc emblema (meo judicio) melius explicuit ipſo B. Chryſoſtomo in Homilia ad S. Matthæum* IV. *hoc modo: Leonem quidem mitigas reddisq́ tractabilem: furorem verò animi tui omni prorſus efficis leone ſæviorem. Ponamus iram quoque beſtiam eſſe. quantum igitur ab aliis erga mitigandum leonem ſtudium datur, tantam tu erga iracundiam impende curam, & effice hujusmodi cogitationem mitem ac manſuetam, ſiquidem hæc fera & unguibus ſæviſſ. armatur ac dentibus. Niſi illam ſolicite manſueſeceris, cuncta ſimul diſperdet ac lacerabit. Et pulchrè Ambroſius: Præclarum eſt motum temperare conſilio, nec minoris virtutis dicitur cohibere iracundiam indignationemque compeſcere, quàm omnino non iraſci, cum plerumque illud levius, iſtud fortius æſtimetur. Rectè itaque Menander:*

Νίκησον ὀργὴν τῷ λογίζεσθαι καλῶς,
Adhibita ratio fac ſuperet iram tuam.

Quidam generalius aſcribunt, SUPERAT SOLERTIA VIRES. *Nam validiſſima & robuſtiſſima quæque ingenio & prudentia tandem vincuntur. Quem locum communem egregie tractat Oppianus lib.* V. *Halieut.*

IRAM

Digitized by Google

X.

IRAM PRUDENTIA VINCIT.

Si licet objecto ſagulo tractare leonem,
Quid tandem eſt, iram nolle domare ſuam?

ILLU-

XI.

ILLUSTRIS. *Princeps laudatiſſimæ memoriæ Rodolph. Anhaltinus, ex antiquiſſ. Aſcaniæ ſtirpe oriundus, cum multis præclaris victoriis tam in Vngaria quam Geldria celebre nomen ſibi peperiſſet, tandem in Italia ſub Maximiliano Primo contra Venetos claruit, atq́ utilem operam illi navavit, tandemque Veronæ (ut fama fert) veneno fuit è medio ſublatus. Hic igitur præſtantiſſ. Princeps in ſuis ſignis militaribus curavit depingi, virginem timidè leoni cibum ex patina porrigentem, addito Germanico dicto,* allzeit in ſorgen/ *cui quidam hoc addidit diſtichum,*

Nuda à præſidiis ego virgo miniſtro leoni:
Danda opera eſt magnis ſed comitante metu.

Quo oſtendere voluit, viros prudentes, quibus reipub. cura eſt commiſſa, in perpetua verſari ſolicitudine, & liberalem metum nunquam deponere debere, ne ſcilicet aliquid negligenter aut temere, ſecundum Hippocratem, committant, quo potentiores offendi poſſint. Atque hunc metum Plato lib. III. ac V. de legibus, plurimum commendat, pudoremque illi adjungit comitem tanquam cauſſam omnis honeſtatis. ac præterea in dialogo Euthyphrone ſive περὶ ὁσίου *oſtendit Socrates, non rectè dici à Staſimo Cyprio,* ἵνα γὰρ δέος, ἔνθα καὶ αἰδώς, *id eſt, ubi timor, ibi & pudor, ſed potius, ubi pudor, ibi timor. Eſt enim alius quoq́ metus ſervilis, qui ſemper conjunctus eſt cum odio, ſecundum Ennium ex Cicerone II. de Officiis.*

Quem metuunt oderunt,
Quem quiſque odit, periiſſe expetit.

Admonet etiam hoc Emblema potentiorum favore & gratia caute eſſe utendum, cum ſæpe levi de cauſſa mutentur,

Gratia fortunam ſequitur, veluti umbra ſereno
Sole aliquod corpus, ſol occidit, occidit umbra.

SEM-

XI.
SEMPER IN METU.

Ardua ſunt cujus commiſſa negocia curæ,
Fac animum uſque habeat ſollicitudo tuum.

Digitized by Google

XII.

SÆPE admiratus ſum, qui fiat, quod in tam indefeſſo hominum ſtudio inveſtigandi etiam in remotiſs. regionibus varias res incognitas, nihil tamen adhuc certi vel perparum explorati habeamus de ipſo Monocerote ſic propriè dicto, cum etiam apud veteres autores de illo variæ opiniones reperiantur. Et quamvis alia plurima animalia rara Romani populo ſpectanda exhibuerint, apparet tamen ex hiſtoriis hoc animal nunquam illos oſtendiſſe. Eſt autem hoc Symbolum deſumtum ex veteri nummo, è cujus una parte Monoceros conſpicitur, cornu in aquam intingens, ex altera inſcriptio, ΝΥΣΑΙΩΝ, *id eſt, Nyſæorum, Indiæ nimirum populorum. Notum autem eſt, tribui huic cornui hanc peculiarem vim & proprietatem, quod contra pleraque venena ſit admodum efficax; unde quidam perhibent, priusquam Monoceros ex aquis impurioribus, quas circa aſpides & alia genera ſerpentum ac venenatarum beſtiarum ſtabulantur, bibat, cornu ſuum in illas immergere & quaſi depurgare ſalubrioresque reddere. Qua ſimilitudine docemur, beneficio ſapientiæ atque laudabilis doctrinæ, in rebus dubiis ac periculoſis, poſſe nos omnes difficultates & remoras, quæ à virtutis & honeſtatis via avocant, removere, & mala à bonis ſegregare. Bartolomeus Alvianus Dux militaris Venetus, aſcribi curavit in ſuo vexillo,* VENENA PELLO, *innuens ſe inſtar unicornis noxia & venenata animalia fugantis, ſua virtute bellica contrariarum partium hoſtes eſſe extirpaturum.*

Digitized by Google

XII.

NIL INEXPLO-RATO.

Te quoque ſerpentum ſitiunt mala ſecla ferarum,
Explora & cautus tetra venena fuge.

Digitized by Google

XIII.

PRIMUS (*quod ego ſciam*) *inter ſcriptores non adeo antiquos huius Symbolicæ potius quam veræ inventionis author eſt Iohannes Tzetzes in libro variarum hiſtoriarum, qui vixit circa annum à* CHRISTO *nato* M. D. LXXVI. *Idem poſtea tradiderunt Albertus Magnus & alii. Iſidorus quidem autor Tzetze multo antiquior lib.* XII. *Etymolog. capit.* II. *ſcribit Rhinocerotem amore virginis denudatæ capi. Videtur autem Rhinocerotem cum Monocerote (quod & aliis accidit) per errorem confundere, cum magnum inter has feras ſit diſcrimen. Hi igitur μυθολογοῦντες ſcribunt, unicornem odore & amore caſtæ virginis captum, omni ferocitate depoſita, ad eam accedere, caputq́ in ejus ſinum ponere, atq́ ita tandem ſomno obrutam capi. Quam allegoriam Geſnerus putat inde eſſe natam, quod rerum Naturalium autores ſcribant, unicornem ſui generis feras quoq́ hoſtiliter perſequi, nec aliter cum fœmina aſſueſcere, niſi libidine ſtimulatum. Typus eſt caſtæ & puræ vitæ, qualis inprimis virginibus convenit, quæ non ſolum hominibus moderatis ſummopere probatur, ſed etiam à ferocioribus magni fieri, & ad ſe amandum allicere ſolet. Sic apud Senecam in Hercule furente Lycus quærit à Megara, an,*

Obiici feris monſtris virtutem putet?

Quæ reſpondet:

Virtutis eſt domare quæ cuncta pavent.

Nonnullis potius placuit aſcribere ad hanc picturam, VIRTUS SECURITATEM PARIT.

Aliis autem, OPTIMA INSIGNIA.

HOC

Digitized by Google

XIII.

HOC VIRTUTIS AMOR.

Quem non vincat amor caſtæ virtutis & ardor?
Virtus tanta poteſt, vincat ut illa feram.

Digitized by Google

XIV.

VT cornu Monocerotis non per ſe in tanto pretio habetur, ſed propter ipſius contra venena efficacitatem & utilitatem deſideratur, ita monemur in univerſa vita, non opinione nudæ æſtimationis ſolummodo, ſed experientia & uſu cuncta eſſe perpendenda, cum nihil ſit in pretio habendum, quod non etiam ſit verè utile & fructuoſum. Horatius ſane uſum divitiarum & partorum bonorum non fruſtra toties nobis inculcat. Igitur præceptis ejusmodi admoniti, meritò etiam diligenter ſumtus temperare ac metiri debemus. Quam enim multis (ſecundum Socratem apud Platonem) inutilibus & ſuperfluis quoque carere poſſumus? præſertim hoc noſtro ſuperbo atque ſumtuoſo ſæculo, ubi copia rerum non adeo neceſſariarum, & effuſiſſimi luxus prodigalitate paſſim omnia, quæ publicè quà privatim in pejus ruunt, paulò pòſt (ut timendum) præcipitem caſum allatura. Nam aurea iſta frugalitas, quam διδάσκαλον σοφῶν καὶ ἀρίστων βουλευμάτων *Sophocles nominat, id eſt, magiſtram conſiliorum ſapientum ac optimorum conſiliorum, paſſim ſpernitur, atque è medio pellitur, è contrario autem creſcit* πολυτέλεια *(juxta veterem Græcum ſcriptorem Ecphantem Pythagoricum. libr. de Regno, citante Stobæo)* μάτηρ τᾶς ἀκρασίας, αὕτα δὲ τᾶς ὕβριος, ἐξ ἇς τῶν ἐν ἀνθρωπίνοις κακῶν τὰ πολλά, *id eſt, Luxus & profuſio, quæ eſt incontinentiæ mater, huius verò petulanlantia, ex qua multa mala hominibus enaſcuntur. Deſcribit hoc Emblema CL. vir Ioannes Sambucus, & ſatis magnas vires tribuit cornui Monocerotis, de quo alibi,* DEO *volente, in peculiari commentario, accuratius diſſeremus.*

PRE-

XIV.

PRETIOSUM QVOD VTILE.

Commoda quæ eſt uſu non fama, res pretioſa eſt.
Diſplicet hæc paucis, at placet illa magis.

CAME-

Digitized by Google

XV.

CAMELORUM *duo genera reperiuntur apud veteres, præſertim Ariſtotelem & Plinium: Bactrianum nimirum ſive Aſiaticum, & Africanum; illi bina, hi ſingula tubera in dorſo habent. Hoc animal (ut Plinii verbis utar) ſitim & quatriduo tolerat, impleturq́; cum bibendi occaſio eſt in præteritum & in futurum, obturbata proculcatione prius aqua, aliter potu non gaudet. Quam proprietatem Aelianus quoque Elephanti aſcribit. Theophylactus autem Simocatus in quæſtionib. ſuis phyſicis ejus rei hanc cauſam affert, quod Elephas ſi umbram ſuam in aquis videat, terreatur; ideoque Indos illunem noctem obſervare, ſi quando traiiciant hoc animali flumen. Eundem profecto ad modum homines inquieti ac turbulenti omnia propter ſuam utilitatem pervertunt, tranquillitatis publicæ hoſtes (quorum utinam hodie non tantus extaret numerus) qui omnia ſua conſilia & cogitata eo dirigere ſtudent, ut alios inter ſe committant, ac bella non neceſſaria excitent. Et ſcimus noſtris temporibus callidum quendam ducem militarem crebro ſolitũ eſſe dicere, non niſi aqua bene turbata piſcationem eſſe uberem. De hoc apud Iovium talis legitur hiſtoria: Virginius Vrſinus ſtrenuus alioqui bellator, contra aliorum ſententiam, etiam ſuorum gentilium, quo tempore quaſi univerſa Italia contra Gallos conſpiraverat, nihilo tamen minus ipſe caſtra Gallica ſequi maluit. Atque ideo hoc Symbolo uſus eſt cum Gallica ſententia,* IL ME PLAIT LA TROUBLE, *mihi turbida placet, ſed parum extitit ipſius conatus felix: nam in iſto bello graviſſimo obſeſſus Atellæ, in hoſtiũ poteſtatem pervenit, & tandem in carcere Caſtelli de Ovo Neapoli juſtas ſuæ temeritatis pœnas luens, miſere interyt.*

TUR

XV.

TURBATA DE-LECTAT.

Turbat aquam ſitiens cum vult haurire Camelus,
Sic pacem ex bellis, qui lucra fœda ſitit.

Digitized by Google

XVI.

INTER *alias proprietates Camelo hac quoq; aſcribitur, quod ſponte in genua procumbens (Herodoto etiam lib.* VII. *teſte) vel ſeſſionem recipiat, vel aliud onus conveniens admittat. Cumque juſtum ſarcinarum pondus ſibi impoſitum ſentiat, rurſum ſeſe erigit, & alacriter progreditur, ubi verò nimium ſeſe oneratum animadvertit, aut ſuccumbit aut abiicit impoſita. Quo monemur in omnibus rebus eſſe mediocritatem auream obſervandam. nam ſecundum Poëtam,*

Qui ſua metitur pondera, ferre poteſt.

Idemque nos docet Delphicum oraculum, τὸ, μηδὲν ἄγαν, quod Terentius latinè expreſſit: ut ne quid nimis. *At noſter Hippocrates in Aphoriſmis non minus graviter quam breviter pronunciat:* καὶ πᾶν τὸ πολὺ τῇ φύσει πολέμιον, τὸ δὲ κατ' ὀλίγον ἀσφαλές: *Omne nimium eſt naturæ inimicum, quod verò paulatim fit, tutum. Præterea hoc Symbolo docemur, nihil ultra vires temere eſſe tentandum, ſed Horatianum potius iſtud meditandum,*

Metiri ſe quenque ſuo modulo ac pede verum eſt.

Hyppolitus Cardinalis, Eſtenſis Senior eo quoque eſt delectatus cum inſcriptione Hiſpanica, NON SVEFROMAS DE LOQVE PVEDO: *Non plus quam poſſum tolerabo. Vel* TANTUM QUANTUM POSSUM. *Alii univerſalius aſcripſerunt:* RATIONABILE IMPERIUM. *Et extant Germanici in hanc ſententiam rythmi ſatis concinni,*

Lad auff mein Rück/ daß ich vermag/
Sonſt laß ich liegen/was ich trag.

NIL

Digitized by Google

XVI.
NIL VLTRA VIRES.

Ne nimium imprudens teneris impone lacertis,
Et fortem ſternunt pondera iniqua virum.

Digitized by Google

XVII.

PLINIUS *libro ſæpius citato, inquit de Camelis: Velocitas inter equos, ſed ſua cuique menſura, ſicuti & vires. Nec ultra aſſuetum procedunt iter, nec plus inſtituto opere recipiunt. Quod Symbolum cum priore non male convenit, à contrario ſenſu deſumptum. Quamvis verò alii ad ſuos amores non tamen inhoneſtos accommodarint, indicantes nulla ratione à ſuo propoſito ſeſe abſterreri poſſe, tamen ad alias omnes præclaras actiones, invicto animo conſtanterq́; proſequendas & abſolvendas, rectè hoc poterit quoque transferri. Quæ virtus græcè propriè vocatur* φιλοπονία, *id eſt, induſtria & amor in laboribus capeſſendis. Eo Symbolo uſus eſt Veſpaſianus Gonzaga, Dux Sabionedæ, cum dicto,* JUVAT EMTA LABORE GLORIA. *Quo indicare voluit, ſe dies noctesq; omni cura in hoc incumbere, ut ex ſtudiis & laboribus ſuis præclaram laudem ac gloriam acquirere poſſit, cum græcum proverbium quoque idem ſubiiciat,* ἐκ τοῦ πόνου κλέος. *Ex labore gloria. Et Xenophon* κύρου παιδείας *lib. 1. eleganter hoc quoque protulit,* ἐπικουφίζει ἡ τιμὴ τοὺς πόνους τῷ ἄρχοντι, *id eſt, Ipſe honos leviorem facit Imperatori laborem, quemadmodum Cicero eſt interpretatus. Ac extat elegans carmen Claudiani in Epithalamio Honorii, quod oſtendit laboris impatientem ad virtutis culmen non aſcendere, nec ejus optatos fructus capere:*

Non quiſpiam fruitur veris odoribus,
Hyblæis latebris nec ſpoliat favos,
Si fronti caveat, ſi timeat rubos.
Arma ſpina roſas, mella tegunt apes.

NEC

Digitized by Google

XVII.

NEC META NEC ONUS.

Sternit humi, immenſum quod pondus iterque Camelum,
Sternitur haud fortis laudis amore labor.

Digitized by Google

XVIII.

CAMELOPARDALIS *Græce ac Latine dicta, Aethiopibus Nabis, Arabibus verò ac Turcis Zurnapa, unde vulgare Giraphæ nomen, putatur apud Pauſaniam in Bœoticis ſive libro* IX. *eſſe Camelus indica. Plinius Iulium Cæſarem primum Romæ in Amphitheatro ludis Circenſibus ſpectandum hoc animal dediſſe ſcribit, quod Dion lib.* XLIII. *Romanæ hiſtor. confirmat, atq; ibidem Camelopardalin accurate deſcribit, quemadmodum & Oppianus* III. *Cyneget. Strabo ac Heliodorus, & inter recentiores Petr. Bellonius lib.* II. *obſervationum ſuarum, quam ante paucos annos Germania quoque vidit. Strabo lib.*XVI *propter ſuam aſymmetriam & partium inconcinnitatem nihil illi celeritatis tribuit, ac* βόσκημα *potius eſſe dicit. Unde Horatius lib.*II.*epiſtol.*I.*ad Auguſtum fecit,*

Diverſum confuſa genus Panthera Camelo.

Recte autem hac ſimilitudine illi notantur, qui omnia dicunt vel faciunt ſtulte & confuſe, nec ullibi ſibi conſtant, ſecundum uſitatum verſiculum,

Diſſidet à cunctis ſibi qui contrarius ipſi eſt.

At contra in omnibus rebus commendatur verus ordo & εὐσχημοσύνη *ac harmonia mutua, de qua Plutarchus in commentario de Muſica inquit,* ὅτι δὲ σεμνὴ ἡ ἁρμονία καὶ θεῖόν τι καὶ μέγα, ἀριστοτέλης ὁ πλάτωνος ταυτὶ λέγει. ἡ δὲ ἁρμονία ἐστὶν οὐρανία, τὴν φύσιν ἔχουσα θείαν καὶ καλὴν καὶ δαιμονίαν, *id eſt, porro autem quod Harmonia res ſit divina, veneranda & magna, Ariſtoteles Platonis diſcipulus his verbis confirmat. Enimverò Harmonia res eſt cœleſtis, eiusq; natura divina & pulchra atq; admiranda. Quæ tametſi autor ad Muſicam tantum eo in loco referat, tamen de omnibus aliis, quæ recte,* εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν *(ut S. Apoſtoli verbis utamur) fiunt, rectè dici poterunt.*

DIVER-

XVIII.
DIVERSUM CONFUSA GENUS.

Cernis ut inconcinnam habet hæc fera longa figuram:
Quicquid agunt ſtulti, nil habet harmoniæ.

URUS

Digitized by Google

XIX.

VRus ἀπὸ τῶν ὀρῶν, *ideſt, à montanis locis in quibus degit, ſecundum Iſidorum, nomen accepit, quem in Hercynia ſylva Iul. Cæſar lib.* VI. *de bello Gallico reperiri ait, & multa de illo Eraſmus Stella in libro de origine Boruſſorum narrat. Plinius lib.* VIII. *cap.* XV. *ſcribit excellenti vi ac velocitate eſſe Vros, quibus imperitum vulgus Bubalorum nomen impoſuit. Ac inter alios Munſterus in Coſmographia, ubi deſcribit Boruſſiam, adeo eſſe feroces perhibet, ut ſi à venatoribus, qui poſt arbores latitant, telis & jaculis petantur atque vulnerentur, adeo exardeſcant in iram & efferantur, præſertim ſi ſenſerint ſe eſſe ſauciatos, & hoſtem ulciſci nequeant, ut crebriore in arbores impetu facto, tandem ſe quoque conficiant. Sic furores & impetus validi etiam potentiorum, qui nullo conſilio innituntur, arte ac prudentia ſæpè declinantur ac franguntur, cedendo quidem illis tempeſtive, & in tutum locum ſeſe recipiendo: idque Ovidius quoque monuit hoc diſticho lib.* I. *de remedio amoris.*

Dum furor in curſu eſt, currenti cede furori,
Difficiles aditus impetus omnis habet.

Ac nota eſt Horatii ſententia lib. IV. *Carm. Ode* IV.

Vis conſilî expers mole ruit ſua.

Oppianus quoque lib. V. *Halieutic. hæc fecit,*

ὡς οὔτ' ἠνορέης οὔτ' εἴδεος ἔπλετ' ὄνειαρ
τόσσον, ὅσον πραπίδων. ἀλκὴ δ' ἀνεμώλιος ἄφρων.

Ideſt, Nec robur tantum quantum prudentia præſtat,
Nec ſpecies; ſtolidæ vires ſine mente fatiſcunt.

Raro autem hæc duo conjunguntur. Nam, ut rectè ait Valerius Max. lib. XI. *cap.* XII. *nimio robore membrorum vigor mentis hebeſcit, quaſi abnuente natura utriusq; boni largitionẽ, ne ſupra mortalẽ felicitatẽ ſit, eundem & ſapientiſſ. & validiſſ. eſſe.*

CUR-

Digitized by Google

XIX.
CURRENTI CEDE FVRORI.

Quis furor eſt cæco temere ſe offerre furori?
Cede, parum exſpecta, nec mora, victor eris.

Digitized by Google

XX.

VRSOS certo tempore latitare in ſuis antris, quæ ſi non alia habere contigit, ex ramorum fruticumque congerie ſibi ſtruunt, impenetrabilia imbribus, molliq; fronde conſtrata, in quibus reſidunt & priorum pedum ſuctu vivunt, eoq; pingueſcunt, Plinius, Oppianus, Aelianus, Artemidorus, & alii tradiderunt. Vnde etiam Theocritus φωλάδας ἄρκτους, id eſt, Vrſos in luſtris degentes nominavit: Vbi etiam videndus Scholiaſt. Græcus. Sane haud aliter ingenia vivida, quò plus receſſus & ocii interdum ſibi ſumunt, eo poſtea alacrius rurſum ſeſe exerunt omniaque peragunt, ſecundum illud Sophoclis,

φιλεῖ γὰρ ὀκνεῖν πρᾶγμ᾽ ἀνὴρ ῥέζων μέγα.

Solet enim remiſſius agere vir magnum negocium tractans. Quemadmodum autem vita ſolitaria nimis, & iſtud λάθε βιώσας (contra quod etiam Plutarchus eruditum commentarium conſcripſit) intempeſtive & ſine ratione ſuſceptum præſertim ab illis, qui Reip. & Patriæ præ aliis inſervire poſſunt ac debent, non probatur: ita profecto hominum doctorum, & ad vitam philoſophicam idoneorum ſeceſſus honeſti minimè ſunt vituperandi. Quod certe in hac infelicitate noſtrorum tẽporum & tanta animorum diſtractione privato nemini vitio verti poterit. Φίλεν γάρ πως τοῖς ἀθυμοῦσι τὸ ἄμικτον καὶ φιλέρημον, ſecundum Gregorium Nyſſenum, id eſt, Gratum enim eſt quodammodo triſtitia affectis locus ſecretus & ſolitarius. Ac præclara etiam eſt ſententia Iuſtini Martyris in Epiſtola iſta aurea ad Zenam & Severum, συνελόντι εἰπεῖν, ὁ θέλων εὖ διάγειν, μήτι ὁράτω πολλὰ, μήτι ἀκούειν ἐπιχειρείτω. Vt autem breviter dicam, qui bene vult vitam peragere, neque videre, neque audire multa ſtudeat.

MAIOR

XX.
MAIOR POST OTIA VIRTVS.

Ceu luſtris latitant urſi & ſua membra relinquunt:
Sic meditatur opus doctus in arte novum.

Digitized by Google

XXI.

PLUTARCHUS *in libello* περὶ τῆς εἰς τὰ ἔκγονα φιλοστοργίας, *multa de informi urſæ fætu ſcripſit. Cui etiam aſtipulantur Plinius, Aelianus, Oppianus, Orus Niliacus, Phile, & alii plurimi. Ariſtoteles tamen lib.* VI. *cap.* XXX. *hoc diſtinctius explicat. Fætũ, inquit, minimum pro ſui corporis magnitudine Vrſa edit, quippe quæ minorem cato, maiorem mure parere ſoleat, nudum, & cæcum, & crurib. propemodum membrisq́; aliis indiſcretum & rudem, h. e.* ἀδιάρθρωτον. *At ipſe venatores noſtros affirmantes audivi, in utero captæ Vrſæ gravidæ ſuis membris nonnihil diſtinctos catulos ſeſe reperiſſe. Commenti autem huius cauſam præbuiſſe quidam exiſtimant catulorum ortus craſſiſſimis ſecundinis obuolutorum, quas non niſi lambendo diutius mater reuellere poteſt. Vſurpavit hoc Symbolũ celebris iſte pictor Venetus Titianus, quo indicare voluit, in certis quibusdã rebus Artem plus valere quam Naturam ipſam. Quod quidem ut in nonnullis verũ eſſe concedimus, ſicuti in arte pictoria & ſimilibus: ita in plurib. aliis locum habere nequit, Naturamq́; multo eſſe præſtantiorem quotidie experimur. Et Pindar. ait Olymp.* IX.

Τὸ φυᾷ κράτιστον ἅπαν. Quod à natura eſt optimum omne.

Alibi legitur aſcriptum, VTINAM PERPOLIATUR, *de operibus nimirum adhuc imperfectis & adhuc abſolvendis. Quo pertinet eruditum Epigramma veteris amici mei Greg. Berſmanni de Parthenopeo ſeceſſu Virgilii, ex Donati commemoratione in illius vita:*

Vt nullo Muſis interpellante vacaret,
  Parthenopes adijt rura quieta Maro.
Vrſaq; lambendo catulos ceu format inertes,
  Cudebat verſus ſic poliendo ſuos.
Aſſidua docti ſua limant carmina cura,
  Et ſub judicium ſingula verba vocant.

NATV-

XXI.

NATVRA POTENTIOR ARS.

Ars polit, haud fingit, natura utrumq; miniſtrat,
Quantum diſſideant, indicat hic catulus.

Digitized by Google

XXII.

CONSTAT *Vrſos pluvio interdum tempore & imbribus cadentibus ſolere potiſſ. una colludere & exultari, quaſi præſagientes depulſis nubibus auræ ſerenitatem eſſe brevi conſecuturam. Sic viri fortes & conſtantes è longinquo ſæpe in rebus ſuis adverſis proſperiorem fortunam proſpicientes, tantum abeſt ut abjecto ſint animo ac perturbentur, ut etiam ſpe certa ſibi omnia læta polliceantur, iſtud Horatianum crebro apud ſe meditantes,*

Non ſi male nunc: & olim
Sic erit,

Nam ſecundum Ovidium quoq;,

Nube ſolet pulſa candidus ire dies.

Atq; ita fortitudinem cum prudentia conjungentes tanquam ducibus duobus certiſſ. facile conſequemur, ut neque in rebus ſecundis nimis nos efferamus, neque in adverſis deſperemus, quod eleganter B. Gregor. Nazianzenus his Græcis verſibus expoſuit,

μὴ σφόδρα θαῤῥεῖν, μήδ' ἀπελπίζειν ἄγαν·
τὸ μὲν γὰρ ἐκλύει σε, τὸ δ' ἀνατρέπει,
τὸ μὲν κατόρθου, τοῦ δ' ἔχου, τοῦ δ' ἄφθονος,
οὐχ ὡς ὁδοῦ τὸ λεῖπον ἀχρειοῖ πόνον.

Ne fide multum, neve deſpera nimis,
Illud ſolutos efficit, peſſundat hoc,
Hoc corrigens, illud tenens, reliquam ſine
Livore rectius peragrabis viam.

Pulchrè etiam Apollodorus apud Stobæum dixit:

Οὐδέποτ' ἀθυμεῖν τὸν κακῶς πράττοντα δεῖ,
Ἄνδρες, τὰ βελτίω δὲ προσδοκᾶν ἀεί.

Nunquã oportet animũ deſpondere hominẽ infortunatũ,
O viri, meliora verò ſemper expectare.

SERE-

XXII.

SERENABIT.

Quæris cur ſaliant pluviis? ſpes certa ſereni eſt:
Hac tu confiſus, pelle animi nebulas.

Digitized by Google

XXIII.

VIOLENTA NOCENT.

Vt favus exitio eſt Vrſo, ſic ſæpe malorum
Autorem illaqueant visq; dolusq; ſuum.

Digitized by Google

XXIV.

EX antiquo nummo Iulii Cæſaris, in cuius altera parte bos ad ſacrificia deſtinatus, ſtans ante aram exprimitur, cum inſcriptione IOVI OPT. MAX. SACRUM, *hoc Symbolum videtur habuiſſe ſuam originem. Hic verò autor illius addidit quoq; aratrum, cum hoc animal potiſſ. ad opera ruſtica expedienda, aptum natum eſſe nemini ſit dubium. Vnde in nummis tam Græcis quàm Latinis per boves vel tauros Coloniarum deductiones intelligebant, ſicuti quoq; rei frumentariæ fuere inſignia. Quod ex Varrone quoq; diſcimus, oppida (inquiens) condebant in Latio Hetruſco more multa, & junctis bobus, id eſt, tauro & vacca interiore aratro circumagebant ſulcum. Hoc convenit in illos, qui non ſolum pietate ac religione, ac omni laudabili doctrina cupiunt excellere atque aliis præire (quod per ſacrificium cum bove peractum oſtenditur) ſed etiam aliis pluribus laboribus, ſicuti bos arans, indefeſſo ſtudio hominibus uſui eſſe atq; inſervire ſtudent. Nam, ut Menander ait:* τὰ χρηστὰ πράττειν ἔργον ἐς' ἐλευθέρου, *Res bonas facere hominis eſt officium ingenui. Aſcripſit autem inprimis hoc Symbolum ſibi (ut Hieronymus Ruſcellus refert, & ex epiſtolis Italicis Hannibalis Cari itidem licet animadvertere) Onophrius Panvinius Veronenſis, ordinis Auguſtiniani Cœnobita, vir admodum laborioſus, ut ſcripta ab ipſo compoſita teſtantur.*

XXIV.

IN UTRUMQUE PARATUS.

Ferre jugum, jugulumq́, dare, eſt bos aptus utrinque;
Sic pia turba facit, grata DEO *referens.*

XXV.

LIVIUS *lib.* XXII. *memorabilem hiſtoriam memorat de Hannibale in anguſtiis ad Caſilinum à Fabio Max. Cunctatore incluſo, quem ipſum tamen alioquin prudentiſſimum ducem militarem, mira arte & ingenioſo ſtrategemate deceperit, commentus (ut Livius loquitur) ludibrium oculorum ſpecie terribile ad fruſtrandum hoſtem. Faces enim undique ex agris collectas, faſceſque virgarum & arida ſarmenta præligari curavit cornibus boum, quorum ad duo milia fuere, atque primis tenebris noctis, accenſis cornibus armentum in hoſtes, juſſu ipſius, concitatum fuit. Interea illi qui ex Romanis ad tranſitus ſaltus inſidendos locati fuerunt, circumventos ſe eſſe exiſtimantes, præſidio exceſſerunt: atque ita Hannibal ex illis faucibus evaſit, & in agro Alifano ſecurus caſtra poſuit. Apparet itaque ex hac hiſtoria, inter præcipuas boni ducis militares virtutes hanc non eſſe poſtremam, ut ſi quãdo ſe tempore locoq; ac aliis in rebus hoſti ſuo inferiorem videat, neutiquam tamen planè deſperet, ſed in omnem occaſionem intentus non minus arte & ingenio, quam aperto Marte adverſario ſuo terrorem ſimul & errorem incutiat, & hoc pacto ſe & ſuos incolumes conſervet, & ab omni periculo tutos præſtet. Sic eleganter Val. Maximus lib.* VII. *cap.* III. *Romanam virtutem præſidium ab aſtutia mutuaſſe dixit. Sed in hac parte nimis callida, atque multo etiam magis perfida conſilia locum habere non debent. Vnde etiam apud Virgilium lib.* XI. *Aeneidos ironice potius (ut quidam interpretes volunt) quam verè ex ſententia autoris dicit Chorœbus,*

Dolus an virtus quis in hoſte requirat?

XXV.
TERROR ET ERROR.

Fraudem fraude, aſtum non fallere dedecet aſtu,
Sæpe timore timor truditur, arte dolus.

XXVI.

PLUTARCHUS *in Sympoſiacis lib.* VI. *cap.* X. *de tauro ad ficum manſuefacto hæc literis prodidit Equidem ſpiritum validum & vehementem in fico exhalare, cum viſus plane teſtatur, tum id quod de tauris fertur, ſcilicet ficui alligatum taurum etiam ferociſſ. quieſcere, tactumque admittere, & omnino ferociam quaſi langueſcentem deponere. In acrimoniam tamen arboris major pars cauſſæ collata eſt. Plinius vero lib.* XXIII. *cap.* VII. *ſicuti Orus quoque hoc potius Caprifico aſcribit: & quidem collo eorum hanc circumdatam (ut pictura repræſentat) mirabili natura compeſcere tauros ait, ut immobiles præſtet. Cuius proprietatis cauſam Cælius Calcagninus lib.* II. *quoque inveſtigare conatur. Sic frenum petulantiæ eſt ſæpe adverſa fortuna hominibus rebus ſecundis nimis ſeſe efferentibus, vel aliis vitiis impune indulgentibus, & idem quoque præſtat doctrinæ ſanioris inſtitutio, & ad virtutem ac honeſtatem aſſuefactio, quibus animi hominum effrenes ad modeſtiam & manſuetudinem reducuntur, quod præclare Horatius lib.* I. *epiſt.* I. *ad Mecænatem ſubjecit his verſibus,*

Nemo adeo ferus eſt, ut non miteſcere poſſit,
Si modo culturæ patientem præbeat aurem.

Qui ſimiliter lib. II. *Serm. Satyra* III. *introducit Polemonem Athenienſem perditæ luxuriæ adoleſcentem, qui ebrius & coronatus forte ingreſſus ſcholam Xenocratis, cum Philoſophus hic acriter de induſtria eſſet in luxuriam invectus, coëgit pœnitentia ductum oratione ſua Polemonem, ut depoſita priore mala vita philoſophiæ ſerio operam daret, qui etiam eidem Xenocrati poſtea ſucceſſor fuit datus. Ait autem poëta de ipſo*

Potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carpſiſſe coronas,
Poſtquam eſt impranſi correptus voce magiſtri.

XXVI.

QUANTUM MUTATUS AB ILLO.

Corniger ut blandus ſit amictus fronde: at inertem,
Frugi vix facias, ni bene preſſus eat.

XXVII.

BOs dicitur taurus caſtratus, hoc modo tam ad opera ruſtica quam ad ſaginam magis idoneus, quem Plinius etiam nominat ſocium laboris agriq́; culturæ. Et Ariſtoteles in Oecon. βοῦν ἀντὶ οἰκέτου τοῖς πένησιν εἶναι: *inquit, Loco ſervi bovem eſſe pauperibus. Perhibent autem boves ferociores & magis generoſos hoc quoque habere proprium, ut in paſcuis & pratis quempiam locum peculiarem occupent, nec alios facile admittant. Ac deſcripſit graphice huiusmodi boum impatientium conſortis pugnam Oppianus lib.* XI. *Cyneget. Vſus autem eſt hoc Symbolo Rex Poloniæ Stephanus Batorius, magnainmus & prudens admodum, nec non literatus Princeps, ſatis quidem appoſite, cum paſcuis ſimul & bobus iſta regio abundet, non obſcurè innuens, ſe ad Regni illius poſſeſſionem, magnis laboribus & periculis acquiſitam, nullum facile ſocium eſſe admiſſurum, cum ſecundum Thyeſtem apud Senecam,* Non capiat regnum duos. *Quòd longè antè dixit Ennius, teſte Cic. in Off.*

Nulla ſancta ſocietas, nec fides regni eſt.

Secutusq́; illum Lucanus affirmat lib. 1.

Nulla fides regni ſociis, omnisq́; poteſtas
Impatiens conſortis erit.

Illuſtriſſ. Princeps Maximilianus Sfortia, Dux Mediolanenſis, eodem Symbolo delectatus eſt, cum inſcriptione, MELIORA QVÆRO: *Volens ſignificare forſitan, ſe inſtar bovis, in paſcuis ſemper optima quæq; quærentis & ſeligentis, conſiliis quoque melioribus & prudentioribus cupere frui: quidam tamen opinati ſunt, tacite hoc Symbolo eum innuiſſe, ſe adhuc regionem adhuc uberiorem appetere. Ante aſcriptum fuerat:* NEMINEM ADMITTO.

XXVII.

MIHI PASCUA SOLI.

Solus opima tenet bos paſcua, parta tuetur;
Tu quoque ſic dotes ſolus habeto tuas.

Google

XXVIII.

IN antiquis numiſmatibus equus ad currendum ſe incitans, ſummam rei celeritatem & alacritatem Symbolice exprimit. Montis verò aſcenſus acclivior & aſperior, virtutis iter difficile quidem, quo tamen ad veram gloriam tandem perveniatur, denotat. Venti autem procelloſi, equi curſum remorantes, omnis generis adverſitates, & impedimenta plurima, quæ viros probos & virtutis amantes à præclaro ſuo propoſito avertere vel ſaltem aliquantiſper detinere ſolent, non male ſignificant. De quo Euripides quoq; in ſupplicibus queritur,

πολλοὶ γεγῶτες ἄνδρες ἐκ ἔχουσ᾽ ὅπως
δείξωσιν αὑτοὺς τῶν κακῶν ἐξουσίᾳ.
Multi viri nati honeſto loco non poſſunt
Seipſos palam oſtendere, propter malorum poteſtatem.

Idemq; Menander deplorat,

——ὡς ἄδικον, ὅταν ἡ μὲν φύσις
ἀποδῷ τι σεμνὸν, τοῦτο δ᾽ ἡ τύχη κακοῖ.
Quam injuſta res, cum natura quidem
Egregium aliquid contulerit, fortuna autem hoc depravat.

Nihilominus contra omnes inſultus & procellas graviores, a via virtutis nunquam abſcedendum, ac fortiter reſiſtendum, donec ſuperatis omnibus malis optatum finem conſequamur. Quod Cicero quoq; monet lib. III. *Tuſculanar. Quæſtion. Nulla (inquit) poteſt eſſe diuturna gloria, quam labor ſtrenuus ac indefeſſus primum non anteceſſerit. Quo pertinent Propertii lib.* IV. *Eleg. verſus elegantes.*

Magnum iter aſcendo, ſed dat mihi gloria vires,
Non juvat ex facili lecta corona jugo.

Fuit autē hoc Symbolū uſurpatū à doctiſſ. Italo Ludovico Dulce, & ejus inſcriptio: TERRESTRIA FLAMINA VETANT.

FRUSTRA

XXVIII.

FRUSTRA REMO RANTIAVS AVSTRIS

Non remoratur equum vis venti aſſurgere in auras,
Virtutis nec ſors aſpera tardat iter.

XXIX.

GENEROSI *equi nobilem ſobolem accuratè expreſſam à Virgilio III. Georg. (vel Apulei etiam teſtimonio) feliciter imitatus eſt dulciſſ. Oppianus in I. κυν. Et ſanè ſunt quædam quaſi incunabula & elementa virtutis; animiq́ procedente tempore ad ſummum gloriæ culmen perventuri, certo cum indolis experimento, uti Val. Max. lib. III. cap. I. loquitur, & ejus rei pulcra exempla commemorat. Sed à pullo præcipuè generoſo & ſpem magnam concitante de ſe apud alios, atque in lætis paſcuis exultante, adhuc in adoleſcentia (ut conjicio) ſua Symbolum elegit hoc illuſtris Nicolaus Bathorius, Comes Sacmarienſis (cuius proſapia celeberrima ac antiquiſſima multos ſemper viros præſtantiſſ. protulit) quo ſcilicet ob εὐφυΐαν καὶ εὐγένειαν ad præclara facinora peragenda ſeipſum incitare, & magni animi ſpem de ſe exuſcitare voluit, atque id quidem paulatim & ſuo tempore, non inſtar ingeniorum quorundam nimia cupiditate celeriter evolantium, & rebus arduis intempeſtive ſe ingerentium, cum magna ſui nominis infamia. Nam, ut Accius poëta in colloquio ad Pacuvium apud Gellium lib. XIII. cap. II. dicit, quod in pomis eſt, itidem in ingeniis eſſe aiunt, quæ dura atque acerba naſcuntur, poſt fiunt mitia & jucunda. Sed quæ gignuntur ſtatim vieta & mollia, atque in principio ſunt vivida, non matura mox fiunt putrida. Dixerat autem Pacuvius ſibi auriora paulum & acerbiora videri, quæ ſcripſiſſet Accius in Tragœdia ſua Atreo, quam ei recitaverat. Quintilianus etiam lib. I. Inſtitutionum Oratoriar. de talibus ingeniis ante tempus ſeſe oſtendentibus rectè ait: Ingeniorũ veluti præcox genus non temere unquam pervenit ad frugem.*

XXIX.

ET IAM PRÆCLA-RA MINATVR.

Fortis equi virtus primis ſe prodit in annis;
Nec latet excelſi vis generoſa animi.

XXX.

INTER *alia boni & generoſi equi laudabilia ſigna non poſtremo loco hoc quoq; eſſe ſcimus, quod ſitibundus inter bibendum non primis tantum (ut dicitur) labris, ſed ſubito profundeq; ſatis, caput ſupra nares usq; in aquam immergat. Quod Plinius quoq; retulit lib.* VIII. *cap.* XLIX. *Quo acrior equus eſt, eo altius in bibendo nares mergit. Sic quoque viri fortes ac bellicoſi, quo majora pericula ipſos circumſtant, & pluribus difficultatibus urgentur, eo acriores & alacriores in illis ipſis ſe exhibent. Vnde apud Lucanum lib.* IX. *Cato exercitum in Libyam ducturus inter alias egregias cohortationes militibus hæc quoque ſuggerit:*

—— Serpens, ſitis, ardor, arenæ,
Dulcia virtuti, gaudet patientia duris,
Lætius eſt, quoties magno ſibi conſtat honeſtum.

Et Claudianus præclare.

Vile decus, quod non erexit prævius horror,
Ingentes geminant diſcrimina magna triumphos.

Ob quam cauſam familiare ſibi hoc Symbolum eſſe voluit fortis & ſtrenuus bellator ac eques celebris, Bernhardinus de Cardina Neapolitanus, qui in multis ac gravib. bellis, quib. interfuit, & præclare præfuit, omnibus poſthabitis periculis aut laboribus officium boni militis præſtitit, & magna alacritate hoſtibus ſuis ſeſe oppoſuit, atque ſemper eximiam inde reportavit laudem. Pulchrè Euripides.

Τοὺς πόνου χρεὼν χαθοὶ
Τολμῶσι, δειλοὶ δ᾽ εἰσὶν οὐδὲν οὐδαμοῦ.

Boni viri ſubire labores
Audent, & nusquam ulla in re ſunt timidi.

XXX.
ANIMO PETIT IMA PROFVNDO.

Totus equus naſo ceu fertur anhelus in undam,
Praſenti adverſis obvius ito malis.

Plato

XXXI.

PLATO *in Phædro ſive in dialogo de pulchro, proponit elegantem ſimilitudinem de duobus equis, quibus omnis generis cupiditates & appetitiones ſignificare voluit, quæ ſi rationi obtemperent, bonæ, ſin minus, pravæ evadant. Quare ſi ira, ſuperbia & alia vitia Rationis rectæ quaſi vinculo non coerceantur ac conſtringantur, homo ſuæ poteſtatis eſſe amplius nequit, ſed efferatur in omnes partes & extra ſe rapitur. Et, ut Iſocrates præclarè dixit:* ταῦτα πάσχει τοῖς ἅρμασι, οἷς τοὺς ἡνιόχους ἀποβάλλουσιν· ὥσπερ γὰρ ἀτάκτως φέρεται διαμαρτάνοντα τῶν εὐθυνόντων. οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ πολλὰ σφάλλεται διαφθαρείσης τῆς διανοίας: *idem ei quod curribus evenit, è quib. aurigæ ſunt excuſſi. Nam ut hi temere feruntur, carentes gubernatoribus: Sic animus in multa delicta impellitur, mente ſubverſa. Accuratius etiam rem & magis theologice explicat Chryſoſtomus in Homil.* V. *ad Iſaiam: Anima habenas laxans cupiditatibus extra rationem poſitis, quovis rapitur, nec aliter quàm equus ferociens, ubi frenum ore, ſeſſorem tergo excuſſit, fertur quovis vento velocius, omnib. obviis intolerabilis. Timore itaque* DEI, *quæ eſt vera ratio Chriſtianorum, undique conſtringenda, & intra ſuos limites continenda. Pulcer igitur Claudianus in Paneg. Mallii:*

Diis proximus ille eſt,
Quem ratio, non ira movet.

Et eleganter Socrates ait, μόνῳ τῷ λόγῳ καθάπερ ἐπιτρόπῳ σώφρονι, παρακαταθετέον τὸν βίον: *Soli rationi tanquam conſultiſſimo tutori vitam omnem credere convenit. Franciſcus Tertius Bergomas in Genealogiis Sereniſſimæ Domus Auſtriacæ, cum iconibus Principum magna ſolertia in æs inciſis, hoc Symbolum attibuit Luitfrido Comiti Habſpurgenſi Nono.*

HÆC

XXXI.

HÆC VERA POTENTIA EST.

Affectus quisquis mentis moderatur habenis,
Fertur equo domito, qui vagus, ille fero.

XXXII.

APUD *veteres maximæ commendationis fuerunt equi Theſſalici, quibus bovilli capitis notam incolæ inurebant, à qua dictos volunt Bucephalos, non quod capite bovis eſſent præditi, ut Pomp. Feſtus voluit. Fuit autem* κατ' ἐξοχὴν *ita nominatus equus Alexandri Magni & ipſe Theſſalicus, qui nullum alium quam Regem ipſum ſeſſorem admittebat. Qui cum in prælio, quo Alexander Porum Indiæ Regem vicit, fuiſſet interfectus, in memoriam grati animi ad Hydaspim fluvium Indiæ, urbem Bucephalam ab ipſo ſic denominatam condi juſſit, ut teſtantur Stephanus de Vrbibus, Plinius, Strabo, & Iuſtinus. Quod exemplum nobis proponitur illuſtre, ut, ſecundum Senecam in libro de beneficiis, beneficiorum memoriam non ſinamus ullo pacto ſeneſcere, immo gratitudinem quandoq; non ſolùm ad homines, ſed etiam ad animalia bene de nobis merita ſe debere extendere. Apud Dionem quidem & Iul. Capitolinum hoc etiam nomine Adrianus Cæſar, & Verus Imp. celebrantur, quorũ ille equo ſuo Boryſtheni mortuo columnam inſcripto epigrammate erexit, hic Voluceri equó ſepulcrum in Vaticano fieri curavit. Herodotus etiam equarum monumenta ob victorias Olympicas reportatas commemorat. Alii ſolo Bucephalo quaſi ferociente utuntur, addito dicto :* INDIGNOS INDIGNOR. *Nam quemadmodum Alexander Magnus tantum fuit dignus habitus ab iſto equo, ut cum reciperet ſeſſorem, ita quoq; generoſus animus omnia reſpuit præter virtutem & honeſtatem, nec unquam pravorum conſuetudinem admittit. Quandoquidem (ut Xenophon* ἀπομνημ. α. *ſcripſit)* ἡ μὲν τῶν χρηστῶν ὁμιλία, ἄσκησίς ἐστ τῆς ἀρετῆς, ἡ δὲ τῶν πονηρῶν, κατάλυσις: *Bonorum quidem conſuetudo virtutis exercitatio, pravorũ autem, illius deſtructio atq; everſio eſt.*

XXXII.
GRATO SERVIIS-SE PATRONO.

Gratus equo ut fuerit, magnus docet ille Macedo,
Ornat honore novo, condidit huic tumulum.

Digitized by Google

XXXIII.

LUPUM cervarium (quam appellationem hodie retinent Rheti, Sabaudi & Illyrii) vocamus illam feram, quam noſtri Luchß nominant, quod vocabulum videtur cum lynce convenire, eſtq́; ſic dictus, quod cervos ſoleat infeſtare, vel quod hinnulos (ſecundum alios) ſuis maculis imitetur. An θῶς ſit Græcorum, adhuc diſputatur: tametſi Gaza contra ſententiam Geſneri ita lupum cervarium verterit. Plinius perhibet, quamvis in fame mandenti, ſi reſpexerit, oblivionem cibi ſubrepere, digreſſumq́; quærere alium, & ita, ut Solinus refert, immemor præſentis copiæ, it quæſitum quam reliquerat ſatietatem. Quod pariter avaris & ambitioſis ſæpe contingere ſolet, qui dementati vana ſpe fortunæ uberioris præſentia commoda per ſtultitiam negligunt, perinde ut Canis carnis fruſtũ per flumẽ ferens in Apologo, cui Phædrus Aug. Lib. hoc προμύθιον dedit:

Amittit meritò proprium, qui alienum appetit.

Heſiodi autem verſus notus eſt:

νήπιος ὃς τὰ ἕτοιμα λιπὼν ἀνέτοιμα διώκει.

Stultus eſt, qui certis relictis, ſectatur incerta.

Itemq́; Sophoclea ſententia in Thyeſte.

τῶν ἀμηχάνων δ᾽ ἔρως
πολλοὺς ἔθηκε τοῦ παρόντος ἀμπλακεῖν,

Non poſſibilium cupiditas
Multos fecit præſentibus fruſtrari.

Tractat idem Emblema ſive Symbolum (nam diverſo reſpectu utriq; accommodari poterit) Alciatus quoque in Emblem. Apud Scip. Amiratũ Italicũ ſcriptorẽ additur dictum: QUOD TIBI DEEST MIHI OBEST. Et apud alium, UTINAM SIC IPSE FOREM. Quæ ad ea, quorum recordatio eſt moleſta, & libenter vellemus obliviſci, recte applicari poterunt.

DEMENS

XXXIII.
DEMENS ALIENA REQUIRIT.

Incertis inhiat, certiſſima ſpernit avarus
Ceu præſente alium lynx cupit ipſa cibum.

Google

XXXIV.

LYNCES *ſcribit in Aethiopia reperiri Plinius, Lupos verò cervarios in locis Septentrionalibus. Videntur tamen eſſe animalia cõgenera, & utriq; attribuunt ſcriptores viſum acerrimum, pellisq; varietatem. Plutarchus in libello contra Stoicos ſcribit, creditum fuiſſe de Lynceo quodam, quod ſaxa quoque & arbores oculorum acie penetraret: imò & per terram eum conſpexiſſe, quæ agerentur apud inferos, Apollon. tradit in Argonaut. Meminit quoque illius Pindarus hymno x. Neme. & Horatius 1. epiſt. ad Mecœnatem:*

Non poſſis oculo quantum contendere Lynceus.

Hæc nonnulli ad hanc feram tranſtulêre, quod tamẽ fabuloſum pluribus & nimis ὑπερβολικὸν *eſſe videtur, nihilominus eleganter accommodari ad aciem mentis ſingularem, & ingenii acumen & perſpicacitatem poterit, quæ Græcis eſt* ἀγχίνοια, *eximia & admodum utilis, ſi ad res laudabiles adhibeatur: è contrario verò plurimum nocens ac pernicioſa, ubi tam egregio ac divino dono ad futilia homines perperam abutantur. Tribuit autem hanc quoque laudem Cyro Xenophon lib. 1. in ejus* παιδείᾳ, ὅσα αὐτὸς ὑπ' ἄλλων ἐρωτῷτο, διὰ τὸ ἀγχίνους εἶναι, ταχὺ ἀπεκρίνετο, *Quæcunque alii interrogaſſent, ad ea propter ingenii celeritatẽ promte reſpondit. Præpoſuit ſuis libris hoc Symbolum Ioannes Baptiſta à Porta Neapolitanus, tacite eo oſtendens, ſe præ aliis conari Naturæ arcana & maximè abſcondita inveſtigare atque aliis communicare, de quo ipſius ſtudio aliorum eſto judicium. Illius autem inſcriptionem leviter, ſed ad Symbolum accommodatius, immutavimus.*

Digitized by Google

XXXIV.

INSPICIT ET PERSPICIT.

Et muros penetrant fulgentia lumina Lyncis,
Et ſecreta acies perſpicit ingenii.

Digitized by Google

XXXV.

TIGRIDEM *apud Hircanos & Indos ferunt animal eſſe miræ velocitatis, ac maculoſum, teſte Plinio. Autores rerum Indicarum, qui noſtro ſæculo floruerunt, interquos Oviedus & Petrus Martyr non poſtremi habentur, hanc feram deſcribunt, & leoni quoque parem vel majorem faciunt. Pauſanias in Bæoticis ſuis lib.* IX. *putat Manticheram Indorum eſſe. In noſtris regionibus an ſit viſa dubitatur. Aelianus cum Plinio ait* φιλότεκνον, *id eſt, ſobolis eſſe amantem in hoc genere fæminam, usque adeo, ut ad naves usque proſequatur venatores, eosq́; cogat catulos interceptos rurſum unum poſt alterum abjicere. Pierius verò in Hieroglyphicis memorat, venatorem conſcenſa navi vix duob. vel uno tantum catulo ablato aufugere, in continenti poſt ſe equo relicto, in quem Tigris omnem ultionis ſævitiam convertens eum totum diſcerpat. Ex quo videmus, vindictæ cupiditatem minuere non ſolum in feris, ſed in hominibus quoque dolorem ſolere, præſertim in iracundis & vera pietate minime imbutis, quæ nos multo aliter inſtruit, ac* DEO *vindictam eſſe relinquendam monet. Quæ poëta Ethnicus Iuvenalis quoque nonnihil intellexit, ubi inquit,*

At vindicta bonum vita jucundius ipſa eſt.

Et ſtatim addit.

Nempe hæc indocti, quorum præcordia nullis
Interdum aut levibus videas flagrantia cauſſis,
Quantulacunque adeo eſt occaſio, ſufficit iræ.

Tandemq́; egregie concludit.

Semper & infirmi eſt animi exiguiq; voluptas
Vltio, continuo ſic collige, quod vindicta
Nemo magis gaudet quam fœmina,

MINVIT

Digitized by Google

XXXV.

MINUIT VINDI-CTA DOLOREM.

Perſequitur ſobolis raptorem concita Tigris,
Et ſæpè eſt magnis ultio grata viris.

Digitized by Google

XXXVI.

DE Tigride Ambroſius VI. Hexaemero cap. IV. & Albertus de animalibus hæc quoq; litteris mandarunt. Venatores quidam ſphæras vitreas inſequentibus matribus catulorum, quos rapuerunt, objiciunt, quas illæ intuentes imagine quam ipſæ reddunt, ita decipiuntur. nam catulos ſubeſſe putant, quod ſphæra moveatur, ceu vivum animal in ſe continens. Sed cum tandem pedibus ſphæram Tigris confringit, ut catulo potiri queat, deluſam ſe videns pergit inſequi. Illi alias ſubinde ſphæras objiciunt, deludunt q; feram, donec tuto ad urbes vel naves evadant. Ex quo Claudianus fecit,

Vitreæ tardatur imagine formæ.

Atq; inter recentiores poëtas vir doctiſs. Petrus Angelius Bargæus lib. III. Cynegeticorum,

Speculo perſæpe eluditur, ut ſe
Inſpexit, natosq; illic decepta putavit
Eſſe ſuis caveis & iniquo carcere clauſos.

Sic nimis crebro in noſtris rebus, ſecundum Simonidem, τὸ δοκεῖν καὶ τὴν ἀλήθειαν βιάζεται, opinio etiam ipſi veritati vim facit, &, ut Theognis ait,

πολλάκι τὴν γνώμην ἐξαπατῶσ' ἰδέαι.
Et mentem ſpecies fallere ſæpe ſolet.

Vel, ut præſtantiſs. Hoſpitalius in quodam carmine fecit,

Et veri ſpecie nos ludit opinio falſa.

Quod inprimis in vera pietate & religione Chriſtiana ſummopere eſt fugiendum, ut Baſilius Magnus multis verbis monet in Homilia ἐν λακίζεις, quæ hoc loco aſcribere nimis longum foret. Alii addunt: TE PIETAS, NOS FALLIT AMOR.

FALLIT

Digitized by Google

XXXVI.
FALLIT IMAGO SUI.

Ambigua ſplendens nos fallit imagine forma,
Fallitur ut vitreo Tigris acerba globo.

Digitized by Google

XXXVII.

PANTHERA *à Græcis ſecundum Varronem dicta eſt ab omnifaria feritate, cuius ſexum quidam diſtinguunt ut marem Pardum, fœminam Pardalim vocent. Panthera Latinis vocatur Varia, à pellis varietate. Africanæ quoque nominantur, cum in hac regione inprimis reperiantur, nunquã in Europa. In picturis & ſculpturis verterum Pantheras, Leopardos, Tigrides & Lynces, ut cognata animalia, non facile ſemper eſt invicem diſcernere. Nota autem noſtris quoque temporibus eſt Panthera, ad quam refertur Leopardus. Legitur apud Plutarchum in commẽtario de ſolertia animalium, ad Pantheram pleraq; accedere animalia, ſuavitate odoris illecta, & maxime Simias. Idemq; teſtantur Ariſtoteles, Solinus, Aelianus & Plinius, qui poſtremus hæc clarius exponit, ubi ſic ſcribit: Ferunt odore earum mirè ſolicitari quadrupedes cunctas, ſed capitis torvitate terreri, quamobrem eo occultato reliqua dulcedine eius corripiunt. Idem ferè ſcribunt Theophraſtus quoque lib. de Odoribus, & Philoſtrat. lib. II. Quare ſapientes Aegyptii (ut Orus ſcribit) hominem ſceleratum & malitioſum deſignaturi, qui animum ſuum ſubdole occultet, Pantheram alia animalia perſequentem pingebant, vitium profecto ut max. deteſtandum, ſic hodie nimis uſitatum: de quo Cicero III. Verrina orat: Nullæ ſunt, inquit, occultiores inſidiæ quam hæ, quæ latent in ſimulatione officii: ac lib. I. de Off. rectè ait, Nulla eſt totius injuſticiæ capitalior quam eorum, qui cum max. fallunt, hoc tamen agunt, ut boni viri eſſe videantur. Et extat Dionis Chryſoſtomi libellus περὶ ἀπιστίας. Alii generalius ad omnia genera voluptatis pravæ referunt: de quibus Silius Italicus:*

nec ira deûm tantum, nec tela, nec hoſtis,
Quantum ſola noces animis illapſa voluptas.

XXXVII.

ALLICIT UT PERIMAT.

Luxuriem juvenes, malefidos ſpernite amores,
Nam necat illectas Pardus odore feras.

XXXVIII.

APUD S. *Prophetam Hieremiam cap.* XIII. *graviſſ. legitur increpatio, ubi ait, Si mutare poteſt Aethiops cutim ſuam, aut pardus maculas, & vos poteritis benefacere, cum didiceritis malum. Id quoque Gregorius Nazianzenus breviter repetiit*, πάρδαλις οὐκ ἀποτίθεται τὸ κατάστικτον, οὐδὲ αἰθίοψ τὸ μέλαν: *Pardalis non deponit maculoſum iſtud, nec Aethiops nigredinem. Notantur autem inprimis hac ſimilitudine homines præter modum perverſe mali & improbi, quorum ſubdoli & fallaces mores plane in naturam (ut dici ſolet) abierunt, nec ſalutaribus admonitionibus locum ullum concedunt. Qui etſi* τόπον, *non tamen* τρόπον μεταβάλλουσι, *ut Aeſchines in Cteſiph. loquitur. Nam ut Menander dixit:*

> Ἀνουθέτητόν ἐστιν ἡ πονηρία:
>
> Audire monita non ſolent ulla improbi.

Definit autem Ambroſius in Hexaemero malitiam, id eſt, μοχθηρίαν, *eſſe mentis atque animi depravationem deviā à tramite veritatis. Ac Cicero* III. *lib. de Natura Deorum: vult eſſe verſutam ac fallacem rationem nocendi. Quæ etiam præclare explicat idem Nazianzenus,* ὄντως *(inquiens)* ἀσυλλόγιστόν τι καὶ πρόχειρον πρᾶγμα ἡ μοχθηρία, καὶ οὐδέν ἐστι τοὺς πονηροὺς βελτίους ποιήσειεν, *id eſt, profecto res eſt rationis expers improbitas ſive malitia, nec quicquam eſt, quod pravos efficere poſſit meliores. Quod de illis intelligitur, qui emendationem nullam volunt admittere, ac dati ſunt, ſecundum S. Paulum,* εἰς ἀδόκιμον νοῦν, *id eſt, reprobam mentem, quæ res profecto omnium quæ cogitari poteſt, eſt miſerrima: nam eiuſmodi deplorati homines (teſte S. Petro)* ταχινὴν ἀπώλειαν, *id eſt, velox exitium ſibi accerſunt.*

HAUD

Digitized by Google

XXXVIII.

HAUD MUTABITUR VNQVAM.

Callida ſi varios ſibi Pardalis exuit orbes,
Exuet & mores mens ſcelerata malos.

GENE-

Digitized by Google

XXXIX.

GESNERUS *& alii, qui de Animalibus ſcripſerunt, annotarunt hæc duo vocabula, Pardi ac Leopardi, interdum ab autoribus promiſcue accipi , cum quidem nomen Pardi ante Lucanum & Plinium vix in uſu fuiſſe deprehendatur , ſed Pardalis de utroq; ſexu ſumebatur. Leopardi verò denominatio adhuc eſt recentior, cujus antè Iulii Capitolini aut Aelii Spartiani tempora nemo (quod ego ſciam) meminerit. Significat autem propriè feram natam ex Leæna & Pardali. Paulus Venetus lib.* III. *refert magnum Tartarorum Chan ſive Imperatorem venationis eſſe ſtudioſum, & equo inſidentem ſecum ducere Leopardum cicuratũ, quẽ in cervos & damas emittat. Eſtq; apud plures Principes & ipſum Imperatorẽ noſtrũ hæc venatio adhuc quoque uſitata. Ac tale eſt ingenium Leopardi, ut niſi intra paucos ſaltus (aliqui ternos ſtatuunt) feram vel leporem aſſequatur, ira efferatus recedat. quem venator hauſtu ſanguinis ex lagena, vel fruſto carnis placare ſolet. Vſurpavit hoc Symbolum Senator præcipuus Venetus Iacob. Superantius (cuius gentile inſigne quoq; eſt Pardus) qui ſummis in ſua Republ. honoribus perfunctus, tandem fortunam parum propitiam expertus eſt. Significare autem eo voluit, celeritatem & induſtriã in rebus arduis peragendis admodum eſſe neceſſariam, quæ ſi non habeat locum, quieſcendum & optatiorẽ occaſionẽ eſſe expectandam. Quod elegantiſſ. Heliodorus lib.* IV. *Aeth. dixit:* τῆς ὥρας ἐνδόσιμον ἐπιτηρεῖν, *temporis oportuni occaſionem obſervare. Bargaglius Italicus ſcriptor addit,* AUT CITO AUT NUNQUAM. *Vel* AUT CITO, AUT SPERNO, *eodem ferme cum priore ſenſu.*

AUT

Digitized by Google

XXXIX.
AVT CAPIO AVT QVIESCO.

Advigila, prenſa, momento occaſio conſtat,
Elapſo hoc, fruſtra quod facis, omne facis.

Digitized by Google

XL.

CERVUM *dicunt nominari,* ἔλαφον *quaſi* ἔλοφον διὰ τὸ ἕλκειν τοὺς ὄφεις, *quod attrahat ſerpentes, vel* ἀπὸ τοῦ ἐλαύνειν τοὺς ὄφεις, *quod ſerpentes abigat. Plinius narium ſpiritu dicit extrahere renitentes, quod Aelianus quoq; aſſerit, addens eos etiam à cervis devorari. Idem Lucretius lib.* VI. *refert,*

Naribus alipedés ut cervi ſæpe putantur
Ducere de latebris ſerpentia ſecla ferarum.

Nec aliter Nicander in Theriacis, & Baſilius Magnus in Hexaemero. Ac ſecundum Oppianum II. *Cyneget. &* II *Halieut. & alios, cervi & ſerpentes mutuo odio tantopere flagrant, ut etiam cornu cervinum, ſecundum Dioſcoridem Scholiaſtem Apollonii lib.* II. *& Aelianum, ſuo ſuffitu abigat ſerpentes. Poteſt autem primum intelligi generaliter hoc Symbolum, de hominib. fraudulentis, & perverſis ſimulatoribus, qui tametſi aliquantiſper tanquam in antris ſuis & cæcis receſſibus latitent, tandem veritatis tamen vi ac potentia inde extrahuntur atq; ab illa conficiuntur. Sic Peregrinus dictus quidam Philoſophus, teſte Gellio lib.* XII. *cap.* IX. *dicere ſolebat, errare eos quiſpe & fiducia latendi peccent, cum nulla ſit perpetua peccati latebra, eorũque falſæ opinioni hos Sophoclis verſus opponebat,*

πρὸς ταῦτα κρύπτε μηδέν· ὡς ἅπανθ' ὁρῶν
καὶ πάντ' ἀκούων, πάντ' ἀναπτύσσει χρόνος.
Nihil occulta ad hæc: quando cuncta tuens,
Et cuncta audiens, omnia revelabit dies.

Poſſet quoq; particulatim princeps aliquis, ſcelerum vindex juſtiſſimus, & improborum hoſtis acerrimus, ad aliorum terrorem ejusmodi Symbolo uti, qui ſit ſecundum Euripidem (citante hos verſus Stobæo)

τοῖς μὲν δικαίοις ἔνδικος: τοῖς δ' αὖ κακοῖς
πάντων μέγιστος πολέμιος κατὰ χθόνα.
Iuſtis quidem æquus & juſtus: malis verò
Omnium maximus hoſtis in terra.

NUL-

Digitized by Google

XL.

NULLIS FRAUS TVTA LATEBRIS.

Diſpereat fraus ficta dolis, candorq́ triumphet,
Tandem illa opprimitur, ceu latebris coluber.

XLI.

QUI animi æger & multis curis atq; ærumnis affectus, arbitratur non alia ratione ſe poſſe dolori mederi, atq; mentis inquietudini conſulere, quam hinc inde vagando & diſcurrendo, interea vera & efficacia ſui mali remedia negligens, ſimilis eſt cervo,

Quem procul incautum nemora inter Creſſia fixit
Paſtor agens telis.
illc fuga ſilvas ſaltusq; peragrat.
Fruſtra, nam
hæret lateri letalis arundo,

ut Virg. cecinit: & doctiſs. Emblemate expreſſit Hadr. Iunius. Chryſoſtomus autem hac ipſa ſimilitudine utitur Serm. in Oziam: Quemadmodum cerva telum corpore fixum ferens, licet venatorum manus effugiat, perit tamen tandem: Sic & anima telo concupiſcentiæ, ob intemperatum & curioſum viſum ſaucia, tametſi diſcedat, perit tamen & corrumpitur. Quapropter tranquillitatis & rationis veræ norma in ejusmodi caſib. ſemper nobis ante oculos proponenda. nam, ut Plutarch. in com. περὶ εὐθυμίας *diſputat,* τοιαύτην ὁ λογισμὸς εὔκολον καὶ μεταβολὴν ἐγγενόμενος μεταποιεῖ πρὸς ἕκαςον βίον, *id eſt, Recta ratio ſi accedat ad quodvis genus vitæ, & quāvis mutationem, eam reddit facilem. Quod argumentum luculenter quoque tractavit Horatius in Epiſt. ad Bullat. lib. 1.*

Nam ſi ratio & prudentia curas,
Non locus effuſi late maris arbiter aufert,
Cœlum non animum mutant, qui trans mare currunt,
Strenua nos exercet inertia, navibus atque
Quadrigis petimus bene vivere; quod petis hîc eſt,
Eſt Vlubris, animus ſi te non deficit æquus.

Alibi legitur aſcriptum: HÆRET VBIQVE. *Vel,* NIL FVGA COMITANTE MALO.

HINC

XLI.

HINC DOLOR, INDE FVGA.

Omnem tolle metum, mentem nec anxius urge,
Laſus enim fruſtra ſpicula fixa fugis.

Digitized by Google

XLII.

OPPIANUS *(ut antea dictum eſt) quo in loco deſcribit pluribus verbis odium inter cervos & ſerpentes, commemorat quoque, in finibus Libyæ, ubi maxima ſit ſerpentum copia, cervos humi ſtratos, & quieſcentes ab illis peti, atque univerſum ipſorum corpus hoſtiliter infeſtari. Quibus cruciatibus illi exagitati fugere tentant, & contra ſuos inimicos dentibus & cornibus pugnant, eosq. conficere conantur. Cumq; ita ſeſe affectos ſentiunt, Naturæ quodam inſtinctu fluvios petunt, frigidosq; fontes, cum alioquin natura ſint calidiſſimi, ibiq; cancellos comedentes ſibi medicinam faciunt, quo facto ſtatim ſerpentum reliquiæ ex eorum cute excidunt, ac cicatricibus vulnera obducuntur. Alii præter Ariſtotelem cancrorum non meminerunt. Explicat hoc Symbolum prolixe Hieronymus Ruſcellus, & Cardinal. Carolum Borromæum ſibi id vindicaſſe ſcribit. Vult autem per cervum intelligi hominem, totum pietati & divino cultui deditum, in uno* DEO *opt. max. tanquam ſalutari fonte ſpem ſuam collocantem; quod ex Pſalmo* XLII. *quoque apparet, ubi S. Vates dicit: Quemadmodum deſiderat cervus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te* DEUS. *Sitivit anima mea ad* DEUM *fontem vivum. Serpentes autem hoc loco, ut & alibi in ſacris literis, peccata, & diabolum, & quicquid ſanctis ac bonis conatibus adverſatur, ſignificant. Non male quoque huc quadrat dictum Salom. Proverb. cap.* XIV. φόβος κυρίου πηγὴ ζωῆς, ποιεῖ δὲ ἐκκλίνειν ἐκ παγίδος θανάτου. *Timor* DOMINI *fons vitæ, facit autem declinare à laqueo mortis. Ac notus eſt egregius verſiculus,*

Sola ſalus ſervire Deo, ſunt cætera fraudes.

Digitized by Google

XLII.

VNA SALVS.

Vna ſalus Deus *eſt, pia mens ſolam hanc cape preſſa*
Aerumnis, ſitiens cervus ut ardet aquas.

NON

Digitized by Google

XLIII.

NON *multum abeſt à priore ſimilitudine hac quoque ingenioſa & elegans inventio Symbolica, qua exprimitur cerva matutino tempore, Sole jam exoriente æſtivis menſibus, tam propter ſui corporis caliditatem, quam cæli æſtum, puriſſimum rorem hianti ore jucunde excipere atq; eo ſeſe reficere. Deſignat autem cerva hominem religioni ac pietati deditum, ac cupide rebus omnibus aliis ſpretis divinorum oraculorum ſuaviſſimis meditationibus, præſertim ſub aurora, quando animus debet eſſe purioribus & ſanioribus cogitationibus intentus, vacantem, ut quibus tanquam ſaluberrimo pabulo & deſideratiſſ. rore mens noſtra cælitus nutriatur & recreetur. Sic veteres ſancti Doctores quoque per rorem ſignificari in ſacra Scriptura doctrinam cœleſtem tradunt, qua nos ſola ſuſtentamur ac proficimus. Quod abunde etiam oſtendit S. David in Pſalmo iſto pulcherrimo* CXVIII. *quem omnes pii ſemper meditari, & memoriæ mandare debent. Idq; inter alia infinita præclara dicta Gregorius Nazianzenus quoque hoc diſticho nos monuit.*

δεῦρ᾽ ἄγε κόσμον ἅπαντα ϗ ἄχθεα τῇ δ᾽ ἀπολείψας,
ἱςίον ἐς ζωὴν οὐρανίην πέτασον.

Eia age & hîc omnem mundumq; faſceſq; relinquens,
In cœlum curſu dirige vela tuo.

Et alter ejuſdem Nazianz. verſiculus notus eſt:

Θυμὲ βλέψον ἄνω, χθονίων ἐπιλήθεο πάντων:
Aſpice mens ſurſum, terrenas abjice curas.

Apud alios, eodem ferè ſenſu, magis ad omnia liberalia & honeſta ſtudia refertur, addito dicto, MENS INTENTA SERENIS. *Alii addunt:* NIL AMABILIUS.

MENS

XLIII.
MENS INTENTA DEO.

Ore capit patulo rorem vaga cerva cadentem,
Rore riges nobis torrida corda DEVS.

Digitized by Google

XLIV.

IN Scythiæ latiſs. campis animal quoddam reperitur, paucis (ut opinor) adhuc cognitum, Snbak ab incolis dictum, ſilveſtri Capræ ſimile, quod, ut à fide dignis viris accepimus (qui etiam veram ejus iconem nobis communicarunt) quotannis ad fines Podoliæ uſque adventare ſolet, miræ pernicitatis, nec minoris ferocitatis, cornibus præditum ſtriatis, albicantibus, pellucidis, acutis & validis (qualia apud meum quendam amicum hic quoque oſtenduntur.) Hoc ſe quaſi ductorem præbet Capreolorum gregibus, ipſisq́ præire ſolet, acerrimo viſu ſimul & auditu præditum. quare longe lateq́ circumſpiciens & omnia obſervans, facile hominū perſequentium inſidias è longinquo deprehendit, & comitibus ſibilo acuto ſignum dat fugæ, ut in loca tutiora ſe recipiant. Qui typus profecto eſt pulcherrimus principis ſolliciti ac ſolertis, rectorisq́ vigilantis, quem Homerus ideo ποιμένα λαῶν, *id eſt, paſtorem populorum vocat. Et Chryſanthas apud Xenoph.* VIII. κύρȣ παιδείας *ait*, ὅτι ἄρχων ἀγαθὸς ȣ̓δὲν διαφέρει πατρὸς ἀγαθȣ̃, *quod nullū ſit diſcrimen inter bonum principem & patrem bonum. Quidam attribuunt huius Symboli inſcriptionem Hadriano Imperat. Rom. qui etiam (ut Dion commemorat) in frequenti Senatu publice hæc verba protulit,* ȣ̓́τως διοικήσω τὴν ἀρχὴν, ὡς εἰδὼς ὅτι ȣ̓χὶ τῶν ἐμαυτȣ̃ πραγμάτων, ἀλλὰ τῶν ἀρχομένων ἐπιμελȣ̃μαι. *Ita imperiū adminiſtrabo, ut ſciam non mearum rerum, ſed ſubditorum me cura aſſici debere. Sic legum quaſi colophon, clauſula hæc additur,* SALUS POPULI SUPREMA LEX ESTO. *Et digniſſima tanto Rege vox eſt illa apud Homer.* λ. α.

Βȣ́λομ᾽ ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι, ἢ ἀπολέσθαι:

Volo ego populum ſalvum eſſe potius quam perire.

NON

XLIV.

NON MIHI, SED POPVLO.

Rex bonus eſt paſtor populi: tutorq́, paterque,
Nec ſua, ſed populi commoda ſola cupit.

XLV.

DE Capreolo Moſchum proferente, diverſæ ſunt apud recentiores ſententiæ, cum Arabum potius quam Græcorum ſit inventum. Simeon Sethi non adeo antiquus autor Græcus illius meminit, ſed ſatis confuſè deſcribit, cum maximum eſſe dicat animal (niſi ſit mendum in græco textu) & unicornem faciat. quod utrumque falſum eſſe conſtat, immo dentes quidem habet exertos inſtar verris, ſed nulla cornua. Hanc Gazelam vult eſſe Scaliger Arabum exerc. CCXI. contra Cardanum, & ἐκ τῆς αὐτοψίας eam deſcribit. Circa umbilicum ſolet tempore novilunii huic capreolo ſive capreæ Indicæ abſceſſus quidam protuberare, qui maturus vel ſponte rumpitur, vel ob quendam pruritum terræ aut ſaxo affricatus, humorem ſanioſum emittit (hinc à quibuſdam pus aromaticum vocatur) evacuataq; hac vomica rurſum ſanguinem quaſi menſtruum colligit, & iterum ſuo tempore emittit. Maximus verò Moſchi proventus eſt in China, ut in eius hiſtoria recenſet Hiſpanus ſcriptor Io. Mendozza. Exiſtimant autem peritiores hunc tam pretioſum ſuccum producere & tanquam liberalitate uberiore compenſare quod accepit, propter paſcua odoratiſſ. herbarum, quæ in ſanguinem convertantur & hunc odorem illi concilient. Alii ad quandam potius hoc ἰδιοσυγκρασίαν referre malunt. Imago hæc eſt Principis, qui ſubditorum ſuorum opibus & ſumtibus ſuſtentatur, atq; ideo majora illis, vice verſa, ſi fieri poſſit, reddere cupit, ut ſcilicet eius opera contra aliorum iniurias ſemper poſſint vitam tranquillam & felicem agere. De quibus accurate diſputant, Plato lib. I. de Republ. & Xenophon lib. I. & VIII. Κύρου παιδείας. Suntq; noti verſiculi Claudiani ad Honorium,

Tu civem patremq; geras, tu conſule cunctis,
Nec tibi, nec tua te moveant, ſed publica vota.

PRÆ-

XLV.
PRÆMIA DIGNA FERAM.

Munera quæ dominis fuerint data, tempore ſiunt
Vberiora, velut Moſchus odore placens.

Digitized by Google

XLVI.

DE Alce tam veterum autorum quam recentium deſcriptiones non parum quoque inter ſe diſcrepare videmus. Nam quam Iulius Cæſar lib. VI. *de bello Gallico Alcem deſcribit, doctiorum judicio eſt Machlis Plinii, quam in Moſcovia adhuc reperiri, ſunt qui dicant. Prutenica autem & Suecica Alce, Germanice vocatur* Ellend/ *quaſi ipſa ſit miſeria, cum timidum ſit animal admodū, ſtatimq́ homines olfaciens fugiat, ac præterea quovis vulnere parvo accepto moriatur. Ajunt etiam Epilepſia laborare crebro, & ungula poſteriore auri appoſita inde liberari, quod tamen apud incolas etiam quoſdam nondum fidem reperit. Olaus Magnus neſcio qua de cauſa Onagrum falſo vocat. Albertus melius Equicervum: Cardanus, & alii magnum animal. Scaliger verò in Exercitationibus cum Rangifero (ut & alii) videtur confundere. Iubatos Biſontes nominari à Plinio putat Apollonius Menabenus Medicus ante hoc tempus Ioannis Regis Sueciæ, qui etiam peculiarem de eo cōmentarium conſcripſit. Dodoneus exiſtimat Strabonem, Solinū, Pauſaniā (quamvis plenam illius cognitionem non habuerunt) de noſtra Alce eſſe intelligendos. Facultatem autem Vngulæ ſingularem ineſſe aſſerunt, quamvis infimæ parti corporis, contra Epilepſiam, & Hyſterica mala, non ſolum intra corpus, ſed amuleti quoque inſtar adhibitæ. De Cornibus idem alii affirmant, non pauci negant, tametſi contra venena inſtar cervini cornu uſurpari poſſe, non dubitem. De quo alibi plenius diſputabimus. Diſcere autem inde debemus, ſæpe etiā humilia & abjecta atque contemta non exiguam in ſe utilitatem continere. Quare Plinius recte dicit lib.* XV. *cap.* XIV. *Nihil tam parvum eſt, quod non gloriam (& utilitatem) parere poſſit. Cujus rei exempla plurima afferri poſſent, niſi ubiq́ eſſent illa nota & obvia, & brevitas argumenti hoc loco id non permitteret.*

Digitized by Google

XLVI.

ET INFIMA PROSVNT.

Vilior haud pars eſt Alci, nec dignior ungue:
Ergo etiam parvis gratia magna data eſt.

APER

XLVII.

APER iratus ac freudens, nimiaq; vindictæ cupiditate irritatus, magno impetu arborem etiam validam deijcere cupit, quo tamen conatu irrito nihil aliud conſequitur, quàm quod dentes ſibi ipſi confringat, ſeque fruſtra conficiat; atque ita declarat, quam detrimentoſa & noxia ſit iracundia, omnis rationis expers. Vnde Xenophon dicit, ὀργὴν εἶναι ἀπρονόητον, id eſt, iram eſſe improvidam. Pulchrè Hierax in opere de Iuſtitia apud Stobæum: πολλοί γ᾽ οὖν ἀνεγείραντες τὴν ἐν αὑτοῖς χολὴν, ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὀργῆς, αὐτοὶ προαπέθανον, πρὶν τοὺς ἐχθροὺς τιμωρήσασθαι: Vnæ multi cognatam ſibi bilem excitantes, ex iracundia mutua prius obiere; quam hoſtes ſuos ulti ſunt. Cicero autem longam & accuratam diſputationem de ira in IV. Tuſcul. tandem ita concludit: Non igitur deſiderat advocatum fortitudo iracundiæ; ſatis eſt inſtructa, parata, armata per ſeſe. Sciendũ tamẽ, non ſolum ab aliis iram dictã eſſe cotem fortitudinis, ſed etiam Ariſtotelem IV. Ethic. Nicomach. ſcribere, τὸν θυμὸν συνεργεῖν fortitudini, ubi non accipi debet ὀργιλότης, id eſt, propriè dicta iracundia, quæ ſemper eſt in vitio, ſed vis quædam acrior & ardentior animi, quamvis hæc nomina quandoque non adeo accuratè diſtinguantur. Qui vero de his plura velit cognoſcere, legat inter alia Plutarchi libellum περὶ ἀοργησίας, & Senecæ tres libros de ira. Ante omnia verò Baſilius Magnus conſulendus, qui luculentum de hoc pernicioſiſſ. affectu commentarium nobis reliquit. Noſtra inſcriptio eſt ex Ovid. Heroid. ubi Medea ait:

Quo feret ira, ſequar: facti fortaſſe pigebit.

FACTI

Digitized by Google

XLVII.

FACTI FORTASSE PIGEBIT.

Concitus ira Aper in truncum ſe reddit inermem,
Ira ultrix quoties in ſua damna ruit?

Digitized by Google

XLVIII.

A Canibus agitatus in venatione Aper, & irruens ſūma vi in venabulū, quod aut excutere conatur, aut illo confici cupit, Symbolū eſt viri fortis ac plane imperterriti, periculū præſens non fugientis. Petrus Angelius Bargæus doctiſſ. poeta lib. IV. *Cynegetic. ita deſcribit.*

Non ille iras, non ille ſuperbos
Demittitque animos, & ſæva pericula vitat
Ignavus, neq; etiam curſu pedibusq; ſalutem
Quærit, & hoſtiles præceps evadere terras,
Sed ruit in medias hominum canumq; cohortes
Vltor, atrox, certusq; mori, quem ceperat unum
Ante locum tutatur habens, nec deſerit unquam.

Sed longè pulcrius Virg. IX. *Aen. ubi Helenor.*

medios moriturus in hoſtes
Irruit, & qua tela videt denſiſſima tendit.

Certe non aliter magnanimus & ſtrenuus bellator, urgente neceſſitate, omnia alia contemnit, plane ſibi perſuadens, quod ſecundum Horatium,

Dulce ac decorum eſt pro patria mori.

Quam ſententiam uberius exprimit Pindar. Iſthm. VII. *Eſt q; etiam Muſonii (citinte Stobæo) præclarum in hanc ſententiā præceptū* ἅρπαζε τὸ καλῶς ἀποθνήσκειν, ὅτε ἔξεστι, μὴ μετὰ μικρὸν τὸ μὲν ἀποθνήσκειν σοι παρῇ, τὸ δὲ καλῶς μηκέτι ἐξῇ: *Arripe dum licet mortē honeſtam, ne paulo poſt moriendum ſit tibi quidē, ſed honeſte facere tibi non ſit amplius integrum. Hoc autē Symbolum aſcribitur ab aliis, verè Magno Imperatori Ottoni primo, Autor vero Genealogiæ Auſtriacæ in ære inciſæ Bernero Comiti Habſpurgenſi* XVII. *cognomento Iuſto, cum dicto* VNA SALUS, *attribuit, quod deſumtum eſt ex lib.* II. *Aeneid Virgil,*

Vna ſalus victis, nullam ſperare ſalutem.

AUT

LII.

AUT MORS AUT VITA DECORA.

Dixeris hos fortes, quos nec formidine mortis,
Pro patria lætos occubuiſſe juvat.

Digitized by Google

XLIX.
HAUD ALITER PRODEST.

Nec ſus, ni mactes, poterit prodeſſe: nec ulli
Dum vivit, prodeſt, quicquid avarus habet.

Digitized by Google

L.

AEGYPTII *deſignare volentes (ut Orus refert) hominem impurũ ventriq́; & abdomini deditum, ſuem pingebant in luto ſe volutãtem, roſasque cõculcantem, per quas veteres vitæ puritatem & ſenſuum ſinceritatem exprimebant; ut inde facilè ſit colligere, cur Iudæis eſus illius olim interdictus fuerit. Roſæ ſane inprimis odor fertur huic animali natura eſſe contrarius. Vnde elegantiſs. Lucretius lib.* VI.

Deniq; amaracinum fugitat ſus & timet omne
Vnguentum, &c.

Quos verſus in priore quoque centuria retulimus Symb. XCIII. *Inde etiã proverbium natum, quod Crateti Philoſopho aſcribitur,* ὗς διὰ ῥόδων, *id eſt ſus per roſas, quanquam Eraſmus in Adag. potius legendũ exiſtimet,* διὰ ῥοΐδων, *ut ſit diminutivum* ἀπὸ τῆς ῥοιᾶς, *id eſt, à malo punico. Sed cum Suidas priorẽ lectionem retineat, haut ſcio an aliquid ſit mutandum. Declarat autem hoc Symbolum, neutiquam* γαστριμαργίαν, *id eſt, inſanam cupiditatẽ ventris cum ſtudio virtutis & ſobrietatis poſſe convenire. Vnde Rhadamanthus apud Claudianum lib. II. in Ruffinũ, homines luxui & gulæ deditos in ſues transformare dicitur*

At qui deſidia ſemper vinoque gravatus
Indulgens Veneri voluit torpeſcere luxu,
Hunc ſuis immundæ pingues detrudit in artus.

Atq; ideo Vlyſſes apud Homerum à Circe non potuit in hanc beſtiam commutari, ut quibusdam ex ſociis ipſius cõtigerat, quia ex inſtructione Mercurii, id eſt, rectæ rationis contra ſtimulos luxuriæ temperantia & frugalitate ſe muniiſſet, herbæ Moly inſtar antidoti utens. Et graviter hæc quoque protulit Cicero in libello de Senectute. ubi ait; Impedit conſilium voluptas & rationi inimica eſt, ac mentis, ut ita dicam, perſtringit oculos, neq; ullum habet cum virtute cõmercium.

NON

L.

NON BENE CONVENIUNT.

Quid ſubus atque roſis? nunquam mens ebria luxu
Virtutis ſtudiis eſſe dicata poteſt.

OPPIA-

LI.

OPPIANUS *lib. III. de venatione quinque luporum genera enumerat, nimirũ τοξευτῆρα, id eſt, ſagittariũ, harpagem ſive circu. χρύσεον, id eſt, aureum, & duos acmones, quorũ unum κλῶνει, alterum ſine peculiari nomine ita vocat. Tertium genus aureum pulchritudine ait eſſe conſpicuum, multis comarum pilis, illisq́; reſplendens (unde Geſnerus ad Hyænam proximè accedere conjicit) atq; incolere Tauri montes, Ciliciæ rupes & Amani juga. Hoc luporum genus, eodem Oppiano teſte, Syrium orientem maxime metuit, & eo exorto in aliquod antrum aut terræ hiatum ſe abſcondit, uſq; dum Solis æſtus abierit. Hac ſimilitudine uſus eſt magnus quidam Princeps, cum ad eius adventum quidã Reguli minus juſte erga ſubditos ſeſe gerentes, vehementiam & autoritatem illius metuentes, in alias regiones ſe ſubducere coacti fuiſſent. Teſtantur autem hiſtoriæ omnium temporum, injuſta imperia non eſſe diuturna. Unde Seneca in Medea,*

Iniqua nunquam regna perpetuo monent.

Et idem in ſine Thebaidos:

Inviſa nunquam imperia retinentur diu.

Quem locum egregie explicat Demoſthene Olynthiaca II. Et Herodotus breviter hoc lib. III. confirmat, τυραννὶς (inquit) χρῆμα σφαλερὸν, id eſt, Tyrannis eſt res fallax. Sic Seneca lib. I. de Clementia: Reges conſeneſcunt ac nepotibus tradunt regna, Tyrannorum brevis & execrabilis poteſtas eſt. Qui verò plura & exactiora de Regis & Tyranni diſcrimine cognoſcere tãquam in aliqua ἀνακεφαλαιώσει voluerit, legat Ioannem Bodinum lib. II. de Repub. cap. IV.

HOC

Digitized by Google

LI.

HOC ORIENTE FVGOR.

Quis feret ardentis fumantia ſceptra tyranni?
Sic fugat aurotos Syrius ipſe lupos.

LII.

PAulus *Iovius in Italico de hac materia libello, Symbolum hoc uſurpatum fuiſſe ſcribit à Ioanne Scepuſienſe, qui Solimanni Imperatoris Turcici auxilio; & quorundam procerum opera regnum Hungariæ invaſit, quod ſumſit ex avitis ſui ſtemmatis inſignibus, in quibus lupa uberibus lacte plenis conſpiciebatur, huicq́; picturæ Cancellarius ipſius Stephanus Brodericus, ſententiam jam indicatam adjunxit, ea ſignificans, quod non ſolum ſuæ fidei commendatos ſubditos juvare & tueri, ſed etiam alios ab ipſo antea alieniores in gratiam recipere, illisque benefacere conſtituiſſet, memor Saluſtiani dicti ad Cæſarem: Qui benignitate & clementia imperium temperavere, his candida ac læta omnia fuiſſe, etiam hoſtes æquiores quam aliis cives. Rectè enim de principe Democritus dixit:* οὐ γὰρ ἐπὶ τούτῳ ᾑρέθη, ὡς κακῶς ποιήσων, ἀλλ' ὡς εὖ: *non ideo creatus eſt, ut læderet, ſed ut juvaret. Sed CL. V. Ioannes Sambucus in Emblematibus de laudatiſſ. ac fortiſſimo Rege Vngariæ Matthia Corvino hæc commemorat, cujus aliquot verſus hîc apponere placuit,*

Vt lupa non proprios, alienos ſed quoque fœtus
  Vbere nutrivit, Roma, tibi unde duces:
Sic Rex Matthias Hunnorum maximus auctor
  Dum ſuperat cunctos, ingenioſa fovet.
Huius ad imperium concurſus totius orbis,
  Et fuit invicto principe dignus honos.
Vndique cogebat veterum monumenta, ſuperſtes
  Quo foret autorum fama decensque labor.
Condidit indomitos vel ſolo nomine Thraces,
  Et pavidos multo ſanguine fudit homo.

LII.

SUA ALIENA-QVE NVTRIT.

Non cives tantum princeps, ſed nutrit & hoſtes,
Alterius fœtum ceu lupa cana feræ.

LIII.

DE Hyæna quoque inter autores non omnino convenit, atq; ideo de illius cognitione nihil certi adhuc noſtris temporibus conſtat. Bellonius lib. II. *cap.* IX. *ſuarum obſerv. Cyvetam vulgo dictam eſſe Hyænam probare conatur. Iulius Capitolinus in vita Gordiani* III. *Belbos tum fuiſſe vocatos ait, & decem Romæ eo tempore conſpectos, ac illos habere dentium ſolidam ac perpetuam ſeriem, cui Plinius quoque conſentit, quod tamen in noſtra Civetta non obſervatur. Idem Plinius ut & Herodotus, ſcribit Hyænā eſſe in Africa frequentem, ac multa habere cum Lupis cōmunia, præſertim quo ad colorem, & quod, teſte etiam Ariſtotele, uterque noctu vagetur, ſed hyænam inſuper ſepulchra inquiſitione ſua eruere, avidam carnis humanæ. Solinus & alii perhibent, vocem humanam quoque imitari, & ita allectos interficere. Geſnerus vult (ut antea diximus) cum aureo lupo habere aliquid ſimilitudinis ex Oppiano, apud quem plura de eo Cyneg. lib.* III. *legi poſſunt. Notantur autem hac ſimilitudine homines maledici, qui nec vivis neque mortuis virulenta ſua rabie parcunt, ſed ſemper aliorum famam arrodunt. Quod deteſtandum vitium uno ore omnium bonorum vehementer improbatur. Et hoc verſus Moſchionis recte prohibent,*

κενὴν θανόντος ἀνδρὸς αἰκίζειν σκιὰν,
ζῶντας κολάζειν οὐ θανόντας εὐσεβές.
Inane eſſe umbram hominis mortui affligere,
Vivos punire, non defunctos, docere. *Et Homerus inquit,*
οὐχ ὁσίη φθιμένοισιν ἐπ᾽ ἀνδράσιν εὐχετάασθαι.
Impiam eſſe gloriationem, quæ contra mortuos fiat.
Vnde Virgilius feciſſe videtur, II. *Æn.*
Nullum cum victis certamen & æthere caſſis.

Ac cōmendatur hac in pare inprimis Lycurgi quædā lex qua hoſtium cadavera quoq; nudari interdixit. Nōnulli ſentētiam ex verſu Virgiliano apponunt: PARCE PIAS SCELERARE MANUS.

IAM

LIII.

IAM PARCE SEPVLTO.

Atro qui lacerat jam caſſum lumine dente,
Defuncti tumulum turpis hyæna fodit.

Digitized by Google

LIV.

ANIMAL *quoddam in Suecia & vicinis regionibus reperitur, quod Suecis* Jerff/ *aliis Roſomaca, Germanice* Vilfraß/ *ac inde Latine Gulo dicitur. Jul. Cæſar Scalig. in exerc. contra Cardanum, vulturem quadrupedem vocat. Geſnerus putat eſſe Hyænæ vel Crocutæ congenerem. Deſcripſit autem accurate illud Michovius lib.* II. *Sarmatiæ Europeæ in hunc modum: In Litvania & Moſcovia animal voraciſſimum eſt, magnitudine canis, facie felis, colore nigro (Olaus Magnus Sept. hiſt. lib.* XVIII. *tribuit illi muſtelinum nigricãtem & nitentẽ, in pilis longis nec adeo mollibus, crura brevia, caudam vulpis, breviorem tamen) cadaveribus veſcitur, quibus ita repletur, ut tympani inſtar extendatur, atque per anguſtiam aliquã inter duas arbores ingreditur, perq; vim ventrem exonerat: & ſic extenuatum, rurſus ad cadaver properat atque iterum impletur. Ac forſitan natura tam inſatiabile animal in illis regionibus produxit, ut homines ſimili voracitate laborãtes redarguat. Hac ille. Fugiamus itaque nos quoque hoc inſigne exemplum ingluviei & belluationis nimis paſſim conſuetæ, quam ſectantur omnes,*

Quibus in ſolo vivendi cauſſa palato eſt,

ſecundum Iuvenalem. Ac diligenter obſervemus Socraticum præceptum, edendum & bibendum ut vivamus, non autem vivendum, ut ventri tantum ceu Deo inſerviamus, quemadmodum de ſeſe apud Euripidem gloriatur Cyclops. Ac noti ſunt Horatii lib. II. *Saty.* II. *elegantiſſ. verſus,*

Quin corpus onuſtum
Heſternis vitiis, animum quoque prægravat una,
Atque affligit humo divinæ particulam auræ.

Salvator quoque noſter ipſe Lucæ XXI. *graviter monet, Cavete ne corda veſtra graventur crapula & ebrietate.*

NE-

LIV.
NESCIT GULA MODVM.

Qui plenas lautasq́; dapes ſectatur & ambit,
Hunc ſimilem brutis, vel ſuperare reor.

Vul-

LV.

FIDE ET DIFFIDE.

Omnibus eſto ſalutaris tibi cautio rebus,
Ni prius explores, aggrediare cave.

Digitized by Google

LVI.

DOCTISS. *Italus Lucas Contilis in libro eleganti de Symbolis ſivé Impreſis edito, teſtatur, approbante etiam experientia, vix ullam gravidam vulpem à canibus eſſe captam, quoniam tum maxime de ſuis refugiis ac foveis diligenter ſibi proſpicit, ut ſcilicet canum improviſos inſultus tempeſtive cavere queat. Quod videtur eſſe deſumtum ex Ariſtotele lib.* VI. *de hiſtor. animalium, cap.* XXXIV. ἐπὰν δὲ μέλλῃ τίκτειν ἐκτοπίζει οὕτως, ὥστε σπάνιον εἶναι τὸ ληφθῆναι κύουσαν. *Gaza ſic iſta vertit. Parturiēs ita ſecedit, ut raro gravida capiatur. Vnde & verſus proverbialis apud Græcos factus videtur:*

γέρων ἀλώπηξ οὐχ ἁλίσκεται πάγῃ.

Vetula vulpes laqueo haud capitur.

Non aliter homines circumſpecti & prudentes mature ſibi à fraudibus & inſidiis malorum proſpicere, & ſanis conſiliis ſeſe præmunere debent, cum tela præviſa, ſecundum proverbium, minus noceant, & Seneca in Epiſtolis recte dicat: in ipſa ſecuritate animus ad difficilia ſe præparet, & contra injuriam fortunæ inter beneficia firmetur. Qui enim in ipſa re trepidare noluerit, ante rem exerceat. Quam in ſententiam Cicero copioſe diſputat, lib. IV. *Tuſculan. quæſt. Sapientem præſumere ac præcipere oportere omnia, quæ homini acerba & gravia accidere poſſunt. Tali enim præmeditatione effici illa leviora & toleratu faciliora. Idque autoritate Euripidis & Terentii comprobat. Et apud Virgilium Æneas inquit,*

non ulla laborum,
O virgo, nova mi facies, inopinave ſurgit,
Omnia præcepi, atque animo mecum ante peregi.

Quem locum & Seneca Philoſophus laudat, & Petrarcha in præfatione lib. I. *de remedio utriusque fortunæ commendat.*

IN

LVI.
INTREPIDA SECVRITAS.

Prudens inſidiasq́ fugit fraudesq́ malorum:
Sic vulpes, uterum dum gerit, haud capitur.

LVII.

MELES *ſive melis (utrumque enim reperitur) putatur ita nominari, quod ſit mellis avidiſſ. idemque animal cenſetur eſſe cum Taxo, cujus apud Græcos nullum proprium nomen invenire Geſnerus annotat. Plinius lib.* VIII. *cap.* XXVIII. *ſcribit, eius in metu eſſe talem ſolertiã, ut ſufflatæ cutis diſtentu ictus hominum & canum morſus arceat. At ſuperatur à vulpecula alia aſtutia, nam hæc abſente Taxo foveam illius occupat, ſuisq; incrementis ita inquinat, ut Taxus reverſus ad eam propter fœtorem cogatur illam relinquere, & inſolenti hoſpiti inhabitandam concedere. Hoc exemplum nos admonet, vigilantia & diligentia opus eſſe, ut noſtras res conſervemus, & ab aliorum fraudibus tueamur, ſecundum tritum verſum proverbialem Ovidii,*

Non minor eſt virtus quam quærere, parta tueri.

Ac idem nobis ſubjicit fabula Aeſopica de ſerpente, qui in cavernæ ſuæ contubernium admiſerat Erinaceum, à quo importuno hoſpite paulo poſt fuit vi expulſus. Non tamen ideo prohiberi exiſtimandum eſt, virtutem pulcherrimam, & præſertim homini Chriſtiano convenientiſſimam φιλοξενίαν, *id eſt, ſtudium hoſpitalitatis, quam inprimis S. Paulus Epiſtol. ad Roman. cap.* XII. *ſtudioſe ſectari jubet. Ac ſcimus apud Ethnicos & Romanos potiſſ. jus hoſpitii pro re admodum ſacroſancta fuiſſe habitum, ut huius neceſſitudinis præſidem ac vindicem fecerint ipſum* DEUM, *indeque Iovem Xenium appellarint. Et eſt apud Homerum,*

Ζεὺς δ᾽ ἐπιτιμήτωρ ἱκετάων τε ξείνων τε.
Supplicum & hoſpitii vindex eſt Iuppiter ipſe.

Eſt autem hoc hemiſtichium ſumtum ex verſu Ovidiano,

Spes tua vana fuit, quod petis alter habet.

QVOD

Digitized by Google

LVII.

QUOD PETIS ALTER HABET.

Quæ tua ſunt ſerva, ne fors hæc occupet alter,
Nec temere excipias quemlibet hoſpitio.

Digitized by Google

LVIII.

SCRIPTORES *rerum Indicarum quoddam rarum animal deſcribunt ac depingunt veteribus incognitum, Geſnerus ſimivulpem vel græce πιθηκαλώπηκα, Iul. Cæſar Scaliger ἀλωπεκοπίθηκον vocãt. Hoc, ut ſcribit Gillius, ex Vincentii Pinzonii delineatione reperitur in regione Indiæ Parienſi, quòd idem teſtatur Petrus Martyr Oceanicæ Decadis primæ lib.* IX. *Refert autẽ anteriore parte vulpem, poſteriore Simiam, caudamq́; habet cercopitheci, aures ferme veſpertilionis, ac ſubter ventrem uſitatum aliud geſtat receptaculum inſtar crumenæ latioris, in quod catulos ſuos recipit, ibidemq́; occultat, donec tuto per ſe hinc inde vagari, & ſibi victũ quærere poſſint. Ferdinand. autem Lopeſius* II. *part. hiſt. Indicæ lib.* VI. *cap.* IX. *aliud deſcribit animalculum, quod in Moluccis inſulis zurzos appellent, ſitq́; inſtar cuniculorum, infra ventrem habens crumenas aliquot, veluti ſacculos, in quos recondat recens natos catulos, cumq́; illis currat, ac ſaltet ex una arbore in aliam. Et quidẽ de cane marino tradit Oppianus lib.* I. *de piſcatione, quod periculo ingruente ſuos catulos intra vẽtrem recipiat, & iterũ quaſi pariat, ubi omnia videt eſſe tuta. Idemq́; de vitulo marino refert Baſilius Magnus* VII. *Hexaem. & de Delphine Nazianzenus in carmine erudītiſs. Nicobuli ad patrem. Indicant hæc omnia φιλοστοργίαν, id eſt, ſtudium & ſolicitudinem parentum erga liberos, qui potiſs. ſub horum fideli cuſtodia vitam agunt ſecuram & felicem. Poteſt etiam iſti dicto Biantis, unius ex ſeptem Sapientibus, vel, ut alii, Stilponis accõmodari,* OMNIA MEA MECUM PORTO. *Nonnulli adduñt,* DUM LICET, *forſitan hoc intelligentes, quod ſub parentum & aliorum, qui nobis bene volunt, cuſtodia ac cura, quamdiu nobis fuerit conceſſum, perſeverare, illaque grato animo frui debeamus.*

UNA

LVIII.
UNA SALUS AMBOBUS ERIT.

O tutos ſatis hos cives, populumq́ beatum,
Queis velut in patrio fas habitare ſinu.

PLU-

LIX.

PLUTARCHUS *in Laconicis Apophegmat. refert Lycurgum, ut cives ſuos ab uſitata victus ratione nimis delicata ad ſobriam magis ac temperatam traduceret, & hac ratione virtutis ſtudioſiores redderet, catulos duos educaſſe iisdem natos canibus, horumq; alterum domi deſidentem ad voracitatem, alterum ad venationem aſſuefeciſſe. Tandem vero ambos in concionem produxiſſe, projectis oſſibus aliisq; gulæ irritamentis, leporem ſimul etiam emiſiſſe; utroq; ad id ſe incitãte, ad quod erat aſſuefactus, cumque leporem alter cœpiſſet, dixiſſe fertur, videtis, ô cives, hos catulos, iisdem natos parentibus, educatione tamen admodum diſſimiles redditos, & ſic exercitatione magis quoque quam natura ad virtutem nos formari. Alii perhibent, domeſticum canem ab eo fuiſſe venationi, venaticum autem voracitati aſſuefactum, utroq; ad id ſe proripiente, quod ei factũ fuerat uſu familiare, civibusq; oſtendiſſe, quantum ad meliora aut deteriora ſtudia conferret educatio. Ex quibus apparet, quæ utilitas ſit rectæ & liberalis inſtitutionis in tenera ætate, ad univerſam reliquã vitam recte & laudabiliter abſolvendam. Atq; idem Plutarchus in comment. de Educatione liberorum, ubi hæc quæ retulimus, repetiit, præclare hanc quoque ſentẽtiã commemorat: φύσεως μὲν γὰρ ἀρετὴν διαφθείρει ῥᾳθυμία, φαυλότητα δ᾽ ἐπανορθοῖ διδαχή. Natura enim bonitatem ſocordia corrumpit, pravitatem vero doctrinæ inſtitutio corrigit. Et Ariſtoteles idem docet, II. Eth. cap. I. οὐ μικρὸν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθὺς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπολυ, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν, id eſt, Non parũ refert, ſed permultũ, ſicne an ſic à pueris aſſueſcamus: immo vero totũ in eo poſitũ eſt. Quod Horatius quoque car. lib. IV. Ode IV. de laudibus Druſi his verſibus declarat,*

> Doctrina ſed vim promovet inſitam,
> Rectique cultus pectora roborant.

Quidam addunt, INTENTUS IN UNUM.

ATE-

Digitized by Google

LIX.

A TENERIS ASSUESCERE MULTUM.

Vincit naturam conſuetudo atque reformat,
Cui quiſque aſſuevit, deditus eſſe ſolet.

Q. Cicero

Digitized by Google

LX.

CICERO *in paradoxo iſto, quo probare ſtudet, omnes ſapientes eſſe liberos, ſtultos autem ſervos, de vera libertate ita diſſerit. Quid eſt enim libertas? Poteſtas vivendi ut velis. Quis igitur vivit ut vult, niſi qui recta ſequitur, qui gaudet officio, cui vivendi via conſiderata ac proviſa eſt, qui legibus quidem non propter metum paret, ſed eas ſequitur atque colit &c. Quæ Horatius imitatus eſt lib. II. Serm. Saty.* VII.

Quisnam igitur liber? ſapiens ſibique imperioſus,
Quem neque pauperies, nec mors, nec vincula terrent,
Reſponſare cupidinibus, contemnere honores,
Fortis, & in ſeipſo totus teres atque rotundus.

Sed licentia, qua omnes (ſecũdum Comicum) deteriores ſimus, ſub libertatis ſpecie multis imponit, & cupiditatibus ſuis indulgentes à virtutis actione avocat, de quo Lucan. lib. VIII.

Libertatis amor, miſerum quid decipis orbem?

Sic canis abruptis vinculis, quibus tamẽ implicatus adhuc eſt, ſeipſum rurſum intricat, & in novam ſervitutem trahit. Præclare itaque Plato hoc etiam docuit in VIII. *Epiſtola ad Dionis propinquos & familiares ſcripta:* τοῖς δὲ δὴ ἐλευθέραν διώκουσιν ἤθη, καὶ φεύγουσι τὸν δούλειον ζυγὸν, ὡς ὂν κακὸν, διαλαβόντας ξυμβουλεύοιμ' ἂν, μήποτε ἀπληστίᾳ ἐλευθερίας ἀκαίρου τινὸς εἰς τὸ τῶν προγόνων νόσημα ἐμπέσωσιν, ὃ διὰ τὴν ἄγαν ἀναρχίαν οἱ τότε ἔπαθον, ἀμέτρῳ ἐλευθερίας χρώμενοι ἔρωτι, *id eſt, Iis autem qui liberum vivendi genus perſequũtur, jugum vero ſervile ut vere malum fugiunt, etiam atque etiam ſum autor, ut caveant ne inſatiabili importunæ libertatis cupiditate, in eundem majorum ſuorum morbum incidant, quo quidem illi laboraverunt, quod immoderato libertatis amore perciti, imperiorum ordine proculcato in vagã confuſamq́; perturbationem inciderint.*

LIBER-

Digitized by Google

LX.

LIBERTAS NON LIBERA.

Quid juvat abruptis in libertate morari
Vinclis, ſi maneant & tibi colla premant?

Digitized by Google

LXI.

QUo *pacto contra aliorum quorundā opinionem Emblema transfere poſſimus ad Symbolum, vel ab Italis vulgo dictam Impreſam, doctiſs. vir Iulius Cæſar Cappaccius Neapolitanus in III. libro Italico accurate docet. Quare & hoc non dubitavimus ex Alciati Emblemate* CLXIV. *mutuare: cuius hi ſunt verſus,*

Lunarem noctu, ut ſpeculum, canis inſpicit orbem,
Seque videns alium credit ineſſe canem.
Et latrat: ſed fruſtra, agitur vox irrita ventis,
Et peragit curſus ſurda Diana ſuos.

Monemur autem hac imagine, inanes minas & obtrectationes eorum, quibus eſt, ſecundum Plautum, uberrimus quæſtus in lingua poſitus, omnino eſſe contemnendas. Commendantur autē inprimis in hoc genere verſus Philemonis Comici ſequētes,

ἥδιον οὐδέν, οὐδὲ μουσικώτερον
ἔστ' ἢ δύνασθαι λοιδορούμενον φέρειν.
ὁ λοιδορῶν γάρ, ἂν ὁ λοιδορούμενος
μὴ προσποιῆται, λοιδορεῖ τὸ λοιδορῶν.

Quos Gregorius Berſmānus eodem genere carminū ita vertit:

Haud auribus concentus eſt jucundior,
Quam devorare criminantis jurgia.
Nam muſſitando ſi quis hæc redarguat,
Ipſum refutant criminantem crimina.

Seneca lib. II. de ira cap. XXXII. *inter alias plurimas ſimiles ſententias hanc quoq; affert: Magni animi eſt injurias deſpicere. Ultionis contumelioſiſſimum genus eſt, non eſſe viſum dignum, ex quo petatur ultio. Multi leves injurias altius demiſere, dū vindicant. Ille magnus & nobilis eſt, qui more magnæ feræ latratus minutorū canū ſecurus exaudit. Eſt autē huic argumento ſimile id, quod in priore Centuria noſtra poſuimus* XXIV.

DE-

Digitized by Google

LXI.

DESPICIT AL-TA CANES.

Irrita vanioloquæ quid curas ſpicula linguæ?
Latrantem curatne alta Diana canem?

Digitized by Google

LXII.

FIDELISSIMI *ante omnia (inquit Plinius lib.* VIII.*cap.* LX.*) homini canis & equus. Ac de canis fidelitate plura exempla apud Plutarchum, Oppianum, Solinum, Aelianum, & inter recentiores apud Cælium Rhodiginum & Alexandrum ab Alexandro, leguntur. Plura etiam cognitione digna frater meus in horis ſucciſivis ſive meditationibus hiſtoricis collegit. Apud Platonem in Phædone & alibi, Socrates νὴ τὸν κύνα, id eſt, per canem tanquam fidei teſſeram jurat. De anſeribus vero Plinius lib.* X.*cap.* XXII.*ſcriptum reliquit: Eſt & anſeri vigil cura, Capitolio teſtata defenſo. Quæ hiſtoria extat apud Livium lib.* V. *& Plutarchum in vita Camilli. Sic etiam τὸν χῆνα, per anſerem Socrates jurabat, tanquam vigilantiæ autorem. Ex hac conjunctione duorum animalium iſtorum Iulius Delphinus Medicus Ticinenſis celebris (ut refert Ludovicus Contilis) oſtendere voluit, ſibi in omnibus actionibus ſuis fidem ſimul & vigilantiam eſſe propoſitam, nec unum ſine altero poſſe conſiſtere. Ac profecto quid magis decet bonum Medicum quam indubitata fides & integritas una cum aſſiduitate & diligentia indefeſſa? Quare Hippocrates (ut ſolet) graviter & breviter in* VI.*Epidem. monet, μηδὲν εἰκῆ, μηδὲν ὑπερορᾷν, id eſt, Nil temere, nihil negligenter eſſe agendum. Quod utiliſſ. præceptum ad omnes totius vitæ partes recte poterit transferri. Pauſanias in Corinthiacis perhibet, à Thraſimede Pario fuiſſe exſculptum Aeſculapium in ſolio ſedentem, cum baculo in una manu, altera vero caput draconis mulcentem, cui canis accubat. Quæ omnia admodum erudite explicat doctiſſ. Adrianus Iunius in Emblemat.* XXV. *ad quem locum lectorem remitto.*

NEU-

LXII.

NEUTER SO-LVS.

Quid vis fida canis? quid vult ſibi candidus anſer?
Sit monet integritas, ſit vigilaxque fides.

Ælia-

Digitized by Google

LXIII.

AELIANUS *lib.* VIII. *de Animal.cap.* II. *de canibus hæc commemorat: Omnem canem venaticum, ex eo quod ceperit feram, non mediocri voluptate affici, & tanquam præmio, ſi dominus ei permittat, ea capta uti: ſin vero hoc illi non concedatur, beſtiam ſervare integram, donec venator adventarit, deque illa capta pro arbitrio ſtatuerit. Quod ſi in aprum vel leporem jam mortuum inciderit, non attingere quidem, nec alienorum laborum ſe facere participem, ne quicquam quod ad ipſum non pertineat, ſibi vindicare velle videatur. Ex quo, inquit idem autor, apparet* φιλοτιμίας, *id eſt, cupiditatis gloriæ non eſſe expertem. Non enim carnes, ſed victoriam amare videtur. Plutarchus in libello ſæpius allegato, de ſolertia animalium, paulo aliter hæc recitat, leporem nimirum, ſi ſe mortuum ſimulet, relinqui à cane, qui aſtans & caudam movens, quaſi indicare vult, ſe non carnis ſed victoriæ cauſſa certaſſe. Unde Ovidius,*

Pugna ſuum finem, cum jacet hoſtis, habet.

Eſt autem GLORIA *laudabilium factorum approbatio conjuncta cum judicio recte ſentientium: ſicuti* AMBITIO *ſive* κενοδοξία *vanam gloriam ex applauſu imperitæ multitudinis vel etiam obtrectationibus aliorum captat. Ariſtoteles* IV. *Eth. Nicomach. inquit,* τῆς ἀρετῆς γὰρ ἆθλον ἡ τιμὴ καὶ ἀπονέμεται τοῖς ἀγαθοῖς, *id eſt, virtutis præmium eſt honor, & attribuitur bonis viris. Unde Romæ quoque, ut Livius Decad.* III. *lib.* VII. *ſcribit. Bina templa inter ſe quaſi cōtigua, virtutis & honoris conſpiciebātur, quorum in hoc non niſi per illud aditus cuiquā pateret. Quidam aſcribunt ex Virgilio,* TANGIT HONOS ANIMUM. *Vel,* FINIS NON PUGNA CORONAT.

GLO-

LXIII.
GLORIA FINIS.

Cuncta facis bene, dum finit tua gloria facta,
Laudem veneris, ceu canis hic leporem.

Digitized by Google

LXIV.

QUAMVIS *Medici Arabes, & inprimis Serapion ac Rhaſis lapidis Bezar ſive Bezoar, cujus magna vis contra venena eſſe perhibetur, mentionem fecerint, non tamen exacte vel hunc vel ipſum animal, unde eximi ſolet, deſcripſerunt, quemadmodum præſtiterunt recentiores, potiſſ. Garzias de Horto, & Nicolaus Monardes; quorum de rebus Indicis ſcripta, utili admodum opera doctiſſ. Caroli Cluſii latina leguntur. Scribunt autem hi duo, eum lapidem reperiri in ventriculo, vel potius in receptaculo quodam faſciæ modo formato & ventriculo parte interiore adhærente. Animal dicitur eſſe figura hirci vel capræ, Cluſius cervicapram nominat, propter ſimilitudinem quã habet cum utroq̃ animante. Præfertur autem lapis ex montanis ejusmodi capris ablatus, cum ſit ob pabulum odoratiſſ. plantarũ aliis multo præſtantior. Addunt nõnulli hoc animal ſerpentibus quoque veſci, partimque in ſuccum & ſanguinem, partim in hunc lapidem eos convertere. Quo declaratur ab iis vitiis, vel rebus etiam adverſis, quibus alii ſuccumbere, aut omnino perire ſolent, viro forti ac virtute prædito nihil periculi eſſe metuendum, ſed inſuper inde propter conſtantiam & recti judicii robur magis confirmari, & ſpiritus alacriores conquirere. De quibus Gregorius Nazianzenus hos verſiculos fecit,*

μέγιστος ἄκμων οὐ πτοεῖται τοὺς ψόφους,
καὶ νοῦς ἐχέφρων πᾶσαν ἐκκρούει βλάβην, id eſt,
Gravibus nihil movetur incus pulſibus,
Infracta caſus mens repellit anxios.

IRES

LXIV.

VIRES ANIMOSQVE MINISTRANT.

Nulla venena probis vitii ſortisque malignæ
Obſunt; quinpotius robora dant animis.

LXV.

SYMPOLUM *hoc quoque ex Alciati Emblemate* LXIV. *huc transferre placuit, quod ipſe ſumſit ex græco Epigrammate lib.* I. *Anthologiæ. tit.* εἰς εὐχαρίστους καὶ ἀχαρίστους.

τὸν λύκον ἐξ ἰδίων μαζῶν τρέφω οὐκ ἐθέλουσα,
ἀλλά μ' ἀναγκάζει ποιμένος ἀφροσύνη.
αὐξηθεὶς δ' ὑπ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ πάλι θηρίον ἔσται.
ἡ χάρις ἀλλάξαι τὴν φύσιν οὐ δύναται.

Capra lupum non ſponte meo nunc ubere lacto,
Quod male paſtoris provida cura jubet.
Creverit ille ſimul, mea me poſt ubera paſcet,
Improbitas nullo flectitur obſequio.

Apologus ſimilis quoq; extat apud Theocritum in Hodæporis, & proverbium apud Eraſmum Chiliad. II. *Centur.* I. *proverb.* LXXXVI. *Ale luporum catulos. Convenit autem in homines ingratos, qui nullis officiis aut meritis à ſua perverſitate flecti poſſunt, immo loco gratitudinis benefactores, ſi poſſunt, in extremam perniciem adducunt: quo peſſimo* τῆς ἀχαριστίας *vitio nullum deteſtabilius reperiri poteſt, adeo ut ſcribat Salomon in proverbiis, à domo eius qui malum rependit pro bono, nunquã receſſurum malum. Cappacius Neapolitanus in Italico ſuo libro aliam ſententiam illi adjungit:* MORTEM DABIT IPSA VOLUPTAS, *quod hemiſtichium legitur apud Claudianum in Epigram. de Sirenibus. Nec multum differt explicatio à priore, quod nimirum viri humani & benefici ſæpe aliis ingratis cum voluptate inſerviant, non ſine max. tamen ipſorum incõmodo & aliquando extremo exitio. Intelligi etiam poterit de quibusvis aliis detrimentoſis voluptatibus, quæ tandem ſuos ſectatores evertere ac præcipitare in mortem ſoleant.*

NUL-

LXV.

NULLO FLECTITVR OBSEQVIO.

Præda lupo fit capra, ſuo quem lacte cibarat:
Sic cedunt homini quæ benefacta malo.

LXVI.

IBEX, *quem hodie quoque in Inſubria ac vicinis locis Steinbuccum germanica voce nominant, & cujus Plinius & alii meminere, in Alpium præruptis & altis rupib. præſertim in Helvetia & vicinis montibus frequens reperitur, in quibus nives raro vel nunquam liqueſcunt. Nam calidiſſimum eſt animal, pernicitatis mirandæ, cornibus ſeſe fulciens, quorum adminiculo ex altis montibus deſilit, & cavet hoc modo ne ſaxis allidatur. Vivit autem continuo in locis aſperis & inacceſſis, nec facile in conſpectum hominũ venit. Ex quo legimus in Iob. cap.* XXXIX. *Nunquid noſti partus ibicum in petris? Ob has proprietates hujus animalis, quidam nobilis juvenis, hoc Symbolum excogitavit, quo deſignare ſtuduit, ſibi eundem ad modum eſſe propoſitum, à conſuetudine & conſortio vulgi remotum, nihil aliud quærere ac deſiderare, quam virtutem ipſam quamvis arduam, nec ullis illecebris aut voluptatib. perſuaſum ab hac ſententia ſua diſceſſurum. Clemens Alexandrinus Stromat. lib.* IV. *hujus argumenti laudat Simonidis poetæ lyrici verſum,*

τὰν ἀρετὰν ναίειν δυσαμβάτοις ἐπὶ πέτραις, *id eſt,*
Virtutem habitare in rupibus acceſſu difficilibus.

Quem imitatus eſt Silius Italicus lib. XV.

Ardua ſaxoſo perducit ſemita clivo
Aſpera principio (nec enim mihi fallere mos eſt)
Proſequitur labor ad nitendum intrare volenti.

Cujus generis ſunt tantopere commendati à Cicerone verſus Heſiodei,

Virtutem poſuere dii ſudore parandam &c.

Quos in priore centuria quoque adduximus. Muſæ etiam dicũtur in monte Parnaſſo verſari, propter ſeceſſum & tranquillitatem, qua ſtudia gaudent plurimumque adjuvantur, & antiquitas Palladem μουνίαν *quaſi ſolitariã eandem ob cauſam nominavit.*

INSUE-

LXVI.

INSUETUM PER ITER.

Rupis inacceſſæ Virtus habet ardua culmen,
Huc tendis? Sudor multus ad alta levat.

CAPRA

LXVII.

CAPRA *magno conatu ſeſe erigens, & lauri ſurculos teneriores depaſcẽs, ac inde tanquam ex nutrimento convenientiſſ. alimentum corpori & incremẽtũ præbens, robuſtiorq; inde exiſtens, ſymbolum habetur Iulii Capræ patricii Mediolanẽſis, quo demõſtrare voluit, ſe magno artis poëticæ (laurus enim Apollini erat dicata, & inde poëtæ coronabantur) & omniũ liberaliũ artium ſtudio teneri, ceu quarum auxilio ſperaret ſe famam ac celebritatẽ nominis perpetuam eſſe conſecuturũ, cum ſecundũ Horatiũ quoq;*

Dignum laude virum Muſa vetet mori,
Cœlo Muſa beet.

Cujus generis plurima præclara dicta paſſim ſunt apud bonos autores obvia, & hic omnia recenſere, inſtituti operis brevitas non patitur. Alter vero eiuſdem familiæ Iuriſconſultus excellens Hieronymus, ſimiliter Capram ſalicum & aliorum amariorũ virgultorum ſummitates, neglectis humi naſcẽtibus etiã ſuavioribus herbis, carpentẽ, cũ dicto, MIHI DULCE, *pro Symbolo uſurpavit, oſtendens ſibi nullos labores nec moleſtias eſſe graves vel ingratos, immo illi videri jucundiſſimos & ſuaviſſimos ob virtutis & aliarũ rerũ laudabilium cognitionẽ & acquiſitionẽ. Quod Phocylides poëta quoq; teſtatur hiſce verſibus:*

οὐδὲν ἄνευ καμάτου πέλει ἀνδράσιν εὐπετὲς ἔργον,
οὐδ' αὐτοῖς μακάρεσσι. πόνος δ' ἀρετὴν μέγ' ὀφέλλει. id eſt,
Nullum ſine labore eſt hominibus facile opus,
Nec ipſis diis. labor autem virtutem valde adjuvat.

Et Manilius lib. IV.

Pro pretio labor eſt: nec ſunt immunia tanta,
Ac niſi perfoſſis fugiet te montibus aurum.
Impendendus homo eſt, Deus eſſe ut poſſit in ipſo.

Eſt autẽ utraq; hæc inventio eo ingenioſior, quod deſumta fuit ex inſignibus familiæ avitæ, in quib. capra depingitur, cum inde nomen quoq; habuerint.

ERI-

LXVII.

ERIGOR UT ERIGAR.

Ardua ſcecteris ſcanſurus culmen honorum,
Vt lauri capræ ſumma petunt folia.

LXVIII.

RUPICAPRA, *quod nomen inter veteres ſcriptores latinos (quantũ ſciam) apud ſolũ Plinium legitur, Græcis forſitan eſt* αἴγαγρος, *quaſi* αἲξ ἄγριος, *id eſt, fera capra, ſecũdum latinæ linguæ quoque uſum. Hæc à canibus agitata in præcipitia montis, alioquin effugia illis tutiſſima, non ſatis cautè ſeſe confert, atque ibidem à canibus undique obſeſſa, tandẽ nullum exitum fugæ proſpiciens à canibus capitur. Quod etiã ſæpenumero ibicibus accidere perhibẽt. Idque ſane in illos rectè poteſt convenire, qui ſuis conſiliis atque actionibus nimis callidis & aſtutis, quibus ſe fore tutiſſimos opinantur, ac ideo temere & audacter omnia aggrediuntur, non raro ſeipſos evertunt, vel in ea conjiciunt pericula, unde vix ſeſe poſſint extricare, cuius rei hiſtorica exempla plurima ſeſe offerunt, quæ hic commemorare nimis eſſet longum. Sic feſtive ludit Plautus in Captivis,*

Qui cavet ne decipiatur, vix cavet cum etiam cavet,
Etiam cum caviſſe ratus, ſæpe is cautor captus eſt.

Qua in parte cujusdam veteris autoris (cuius nomen modo nõ ſuccurrit) egregiam ſentẽtiam me aliquando annotaſſe memini: Omnes, qui magnarum rerum conſilia ſuſcipiunt, æſtimare debent, an quod incboatur, Reipub. utile, ipſis glorioſum, aut promtum effectu, aut certe non arduum ſit. Simul ipſe qui ſuadet conſiderandus eſt, adjiciatne conſilio periculum ſuum, & ſi fortuna cæptis affuerit, cui ſummum decus acquiratur. Conſiliis enim non ſemper reſpondet eventus, & ſæpè quæ rectè inſtituta videbantur, turpiter in contrarium relapſa ſunt. πλείω τὰ καλῶς δοκοῦντα βουλευθῆναι, ἐς τοὐναντίον αἰσχρῶς περιέστη.

EFFU-

LXVIII.

EFFUGIA PER-DVNT.

Aſtus ſæpe nocet: qui cavit ne caperetur,
Hoc ipſo captum commemini citius.

LXIX.

DE *Capris ſylveſtribus dictamno tela ex corpore educentibus extat locus apud Ariſtotelem lib.* IX. *de hiſtoria animalium talis :* πολλὰ δὲ τῶν ἄλλων ζώων τῶν τετραπόδων ποιεῖ πρὸς βοήθειαν ἑαυτοῖς φρονίμως, ἐπεὶ καὶ ἐν Κρήτῃ φασὶ τὰς ἀγρίας, ὅταν τοξευθῶσι, ζητεῖν τὸ δίκταμνον. δοκεῖ γὰρ τοῦτο ἐκβλητικὸν εἶναι τῶν τοξευμάτων ἐν τῷ σώματι. *Quæ Gaza ita vertit: Sed ex ceteris quoque quadrupedibus multa ſibi prudenter opitulari videntur. Nam & in Creta inſula capras ſylveſtres ſagittis tranſixas dictãnum herbam quærere aiunt, hoc enim ſpicula ex corpore ejici. Idem tradunt Theophraſtus, Dioſcorid. Plutarchus, Aelianus, & inter latinos Cicero. Solus Plinius hanc proprietatem cervis aſcribit, quod tamen videtur eſſe aut erratum* γραφικὸν *librarii, aut ſcriptoris* μνημονικὸν, *quemadmodum etiam Geſnerus exiſtimavit. Hieronymus Ruſcellus hoc Symbolum attribuit Ferdinando Caraffæ Comiti Neapolitano, & quamvis dicat eſſe ſatis difficilem & intricatã ejus interpretationem, conjectura tamen ducitur, propter amorem quendam honeſtum, qui non fuerit expers alicuius rivalis, hoc ab eo fuiſſe excogitatum. Vt ſcilicet vulnus à ſagitta Capræ inflictum declaret animũ ipſius rei deſideratæ ſtimulis vehementer affectum. Salus vero referenda ſit ad Dictamnum, cujus auxilio ſperet ſe ſanitatem eſſe recepturum. Vmbra autem ſub arbore palmæ indicet ſpe victoriæ, cui eſt dicata, tandem ſuperatis cunctis difficultatibus, ſe omnia mala eſſe ſuperaturũ. Poteſt ſimiliter transferri ad aliquem, qui magnis conflictatus calamitatibus, ſe tandem inſperato aliquo auxilio ſuperiorem & voti compotem fore confidit.*

VUL-

Digitized by Google

LXIX.

VULNUS, SALUS ET UMBRA.

Ejicit è capræ dictamnus vulnere telum,
Sic fugat ex animo ſpesq́; ſalusq́; metum.

Digitized by Google

LXX.

QVIS, *pecus alioquin imbelle, quod tamen inſtar validi arietis ſceptrum & coronã regiam dejicit, typus eſt illius, qui à potentiore non levi affectus injuria, fert quidẽ ad certum tempus patienter ſe contemni, interea tamen obſervãs occaſionem aliquam, ut ſe tandem quoque virũ oſtẽdat, & adverſarium ſuũ proſternat. Nam ut ait P. Syrus,*

Furor fit læſa ſæpius patientia.

Eſt autẽ hoc deſumtum ex Tragœdia Accii antiqui poëtæ, Bruto, cujus verſus exponit Cicero lib. 1. de divinatione, quibus introducitur Tarquinius ſomnium quoddam recitans, ubi inquit,

Viſus eſt in ſomnis paſtor ad me appellere,
Pecus lanigerum eximia pulchritudine,
Duos conſanguineos arietes inde eligi,
Præclarioremque alterum immolare me:
Deinde ejus germanum cornibus connitier
In me arietare, eoque ictu me ad cælum dari, &c.

Ubi additur, à conjectoribus ſomniorum hanc interpretationẽ eſſe factam de Bruto illum expulſuro Roma.

Proin vide, ne quẽ tu eſſe hebetem deputes æque ac pecus,
Is ſapientia munitum pectus egregie gerat,
Teque regno expellat.

Nota autem eſt hiſtoria de L. Tarquinii ſuperbi filio, vim inferente Lucretiæ, quomodo Brutus anteaſe ſtolidum eſſe ſimulãs, patrem una cum filiis, ob tã nefandum facinus, regno exuerit, quæ prolixe deſcribitur à Livio lib. 1. Decad. 1. Nullum itaque hoſtem quantumvis infirmum & deſpectum eſſe contemnendum, admonemur, cum ſecundum proverbialem verſum,

Sæpe aquilam ad pœnas vel ſcarabeus agit.

Et Pauſanias in Arcadicis ſive lib. VIII. *recte ait: At enim vilioribus & abjectioribus plerũq; rebus vim eã indidit* DEUS, *ut ea ſuperarẽt, quæ max. eſſent inter homines exiſtimationis; quo in loco plura hujus rei exempla cõmemorat.*

NUNC

LXX.
NUNC NOSCITO VIRES.

Hoſtem quid ſpernis? Quamvis abjectior ille eſt,
Sæpe irritatus maxima damna dedit.

LXXI.

QVIS *græce* πρόβατον *quaſi* πρόβασις, *ſecundùm Heſychium, quod proventum eorum quæ ad vitæ ſuſtentationem requiruntur, ſignificet, animal ſimplex eſt, innocẽs, & generi humano utile (unde in ſacris literis multæ præclaræ ſimilitudines ſumũtur) nã propter lanam, lac, carnes atque ipſam fœturam plurimum commodare poteſt. Quare ex hoc pecore omnibus temporibus & locis, apud plurimas gentes divitiarum non exigua pars conquiſita, atq; ideo vita paſtoralis olim in magno pretio habita fuit. In lege quoque Moſaica, inter mundas & innocentes pecudes primum locum obtinet. Quapropter hoc ſymbolum optime quadrat in hominem pium, innocentem, qui quamvis ſit deſtitutus aliorum auxilio atq; ſubſidio, nihilominus omnibus inſervire & gratum facere ſtudeat, quemque innocentia ſæpe inter medios hoſtes tutum & incolumem ſervet. Vnde Nazianzenus præclare hoc quoque ſcripſit:* ἀφύλακτον ἡ ἁπλότης, καὶ ἥκιστα κακίαν ὑφορᾶται τὸ κακίας ἐλεύθερον, *id eſt, Expers cuſtodiæ eſt ſimplicitas, & minime mali quicquam ſuſpicatur is, qui à malo eſt immunis. Quali in ſua ſimplicitate & innocẽtia acquieſcenti ſemper eſſe debet ante oculos ſentẽtia verſuũ horũ,*

Hic ſcopus unus erit, cunctis prodeſſe, nocere
Nulli, & amare bonos ac tolerare malos.

Itemque hoc alterum,

Iuvare cunctos, at nocere nemini,
Eſt ſumma vitæ Chriſtianæ regula.

Quemadmodum & Cicero lib. 1. de Offic. Virum bonum eſſe dicit eum qui proſit omnibus, noceat nemini, niſi laceſſitus injuria. Alibi additur ex Claudiano in Epiſtola ad Hadrianum, MENS IGNARA NOCENDI.

UNDI-

Digitized by Google

LXXI.
UNDIQUE INERMIS.

Commoda plurima ovis præbet, nocumentaq́; nulla:
Sic benefac cunctis, nemini obeſſe velis.

LXXII.

PHILES *græcus autor, recentior tamen (floruit enim Michaelis Palæologi tempore) in libello de proprietatib. animalium ſcribit, pellem ovis, quam lupus ſuis dentibus laceraverit, non eſſe pro indumento corporis uſurpandã, nam pruriginem quandã & cordis palpitationem excitare, cauſſam vero hujus rei addit nullam. Plutarchus autem lib.* II. *Sympoſiac. Quæſt.* IX. *aliam quæſtionẽ proponit, cur ovis à lupo demorſa caro fiat ſuavior, lana autem pediculos generet, Rationẽ reddit de dulcedine, quod caro ejus, lupi morſu colliquetur: Eſſe enim iſtius feræ ſpiritum adeo fervidũ & quaſi ignitũ, ut oſſa etiã duriſſima in vẽtre emolliat atq; colliquet, atq; ideo à lupis morſa, celerius quam alia liqueſcere. Et olim propterea gulæ dediti expetebant hædum lupi faucibus ereptum, quod Horatius quoque indicat in Epodis,*

Vel agna feſtis cæſa terminalibus,
Vel hœdus ereptus lupo. *Et Martialis verſus idem declarant:*
Parvus onyx, una ponetur cœnula menſa,
Hœdus inhumani raptus ab ore lupi.

Convenit ſymbolum hominibus piis & probis, qui in hoc mũdo propter innocentiam vitæ, ac veritatis ſtudium, variis periculis & tormentis ſunt ſubjecti, ac ſæpe ideo ab impiis extrema omnia patiuntur, tandemq́; DEO acceptam hoſtiã ſeſe offerunt, quo in numero omnes ſãcti Martyres ſunt ponendi. Sic legimus apud Euſebium lib. III. *cap.* XXXVI. *Eccleſiaſticæ hiſtoriæ ex Irenæo, quod S. Ignatius ante martyrium hæc verba protulerit:* ὅτι σῖτός εἰμι θεοῦ, καὶ δι᾽ ὀδόντων θηρίων ἀλήθομαι, ἵνα καθαρὸς ἄρτος εὑρεθῶ, *id eſt,* DEI *frumentum ſum, & beſtiarum dentibus molor, ut purus & ſincerus panis reperiar. Et B. Polycarpi apud eundem lib.* IV. *cap.* XV. *inter alias ipſius religioſiſs. preces hæc verba leguntur:* προσδεχθείην ἐνώπιόν σου σήμερον ἐν θυσίᾳ πίονι καὶ προσδεκτῇ, *id eſt, Quæſo ut hodie in cõſpectu tuo pro hoſtia pingui & accepta admittar.*

FIT

LXXII.

FIT SUAVIOR.

Dum premitur juſtus, fit gratior hoſtia Olympo,
Sic quoque fit morſu ſuavior agna lupi.

Digitized by Google

LXXIII.

LEPORES *inter dormiendum apertos oculos tenere tanquam vigilantes, vel ſtatim evigilaturi, conſtat, unde in proverbium abiit, leporinus ſomnus, cuius uſus eſt creber etiam in noſtra lingua. Hinc, ſecundum nonnullos,* λαγὼς *græce dicitur* ἀπὸ τοῦ λάειν, *quod eſt videre, quia oculos non claudit in ſomno. Quod Plinius & Suidas quoque annotarunt. Et Aegyptii ideo in ſuis Hieroglyphicis, ut Orus habet, & eius interpres Pierius, per leporem hominem vigilantem ſignificare voluerũt. Quod ad mentis vigilantiam & attentionem transferre recte poſſumus. idque argumentum tractavimus quoque in priore centuria Emblemat.* XC. *Sic Cicero in orat. pro Plancio, Vigilãdum eſt, inquit, ſemper, multæ inſidiæ ſunt bonis. Poteſt ſimiliter hæc vigilantia de Demoſthenica intelligi, qui antelucanas opificum operas prævenire ſolitus eſt, qua & alii plurimi viri celebres laudem & gloriam perpetuã ſibi acquiſiverunt. Eſt & elegans admodum ſententia Platonis* III. *de Legibus hæc:* ὕπνος γὰρ δὴ πολὺς, οὔτε τοῖς σώμασιν, οὔτε ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, οὐδ᾽ αὖ ταῖς πράξεσι ταῖς περὶ ταῦτα πάντα ἁρμόττων ἐστὶ κατὰ φύσιν. καθεύδων γὰρ οὐδεὶς οὐδενὸς ἄξιος, οὐδὲν μᾶλλον μὴ ζῶντος. ἀλλ᾽ ὅστις τοῦ ζῆν ἡμῶν καὶ τοῦ φρονεῖν μάλιστα ἐστὶ κηδεμὼν, ἐγρήγορε χρόνον ὡς πλεῖστον, τὸ πρὸς ὑγίειαν αὐτοῦ μόνον φυλάττων χρήσιμον. ἔστι δὲ τοῦτ᾽ οὐ πολὺ καλῶς εἰς ἔθος ἰὸν, *id eſt, Somnus enim multus neque corporibus nec animis nec rebus gerendis ex natura aptus eſt. Nemo enim profecto dum dormit, ullius eſt pretii, nihilo magis quam qui non vivit. Qui igitur vitæ & ſapientiæ curam gerit, plurimo tempore vigilat, id ſolum providens atque obſervans, ut ſomni tantum capiat, quantum ad ſanitatem poteſt pertinere. Ad cuius quidem conſervationem non multo ſomno opus eſt, dummodo recte ſit conſtitutus ſomni capiendi modus.*

VIGI-

LXXIII.

VIGILANDUM.

Luminibus dormit patulis lepus. Advigilandum eſt.
Inſidiis quoniam cingimur innumeris.

Digitized by Google

LXXIV.

DESUMSIMUS *hanc quoq; hiſtoriam feſtivam, ex Plutarcho de ſol. anim. ubi ſic eam deſcribit: Verſutiæ autem cum ſint multa exempla, omiſſis vulpium, luporum, gruum, graculorumq; commentis callidis (ſunt enim nota) teſtem producam Thaletem antiquiſſ. Philoſophum, quem ferunt nō minimam laudem eo inveniſſe, quod artem arte dextrè ſuperaſſet. Salem portantiū mulorum quidam fluvium ingreſſus, fortuito concidit, & ſale in aqua colliquato, cum ſurgens onere ſe animadvertiſſet levatū, cauſſam ſenſit & memoriæ mandavit, ac quoties per amnem transiret dedita opera ſe demiſit & in utramq; partem verſavit, ut vaſa in aquam demergerentur: Quod cum Thales audivit, juſſit loco ſalis lana & ſpongiis vaſa impleri, iisq; oneratū mulum agi. Qui cum pro more ſuo egiſſet, & aqua onus ſuum impleviſſet, ſentiens ſuas ſibi argutias male ceſſiſſe, poſt hac ita caute fluvium tranſiit, ut ne invito quidem ipſo vaſa aqua attingerentur. Hæc ille. Et Aelianus eandem refert hiſtoriam. Quare verum eſt quod breviter Sophocles in Ajace dixit:*

οἱ γὰρ φρονοῦντες εὖ κρατοῦσι πανταχοῦ.

Vbique prudentes viri palmam obtinent.

Ac Ariſtot. 1. Met. Sapientiæ divinam potius quam humanā dicit eſſe poſſeſſionem. Sed vera hujus Encomia melius ex ullo autore cognoſcere non poterimus, quam quæ de illa Salomon in proverbiis, & Syracides in libro, cui ideo titulum fecit, σοφίαν ἢ πανάρετον, id eſt, ſapientiam ſive de univerſa virtute, copioſe ſcripſerunt, quæ ab omnibus piis crebro & diligenter ſunt cognoſcenda non ſolum, ſed etiam animis plane infigenda, & ſtudioſe moribus exprimenda. Aſcribi quoque poſſet, ASTU DELUDITUR ASTUS, *Vel*: FRAUDEM SAPIENTIA PELLIT.

ASTU

LXXIV.

ASTU SOLERTIA MAIOR.

Lana ſali haud eadem eſt neque ſpongia merſa ſub undas,
Quæque aſinus neſcit cernere ſcit ſapiens.

Digitized by Google

LXXV.

DE naturali inimicitia inter aſinum & acanthidem avem, quam Spinum & Ligurinum vertit Gaza, & quæ differre cenſetur à noſtra carduele, atque Geſnerus conjicit, potius pro noſtra luteola vulgari ſumenda, hæc leguntur apud Ariſtotelem lib. IX. *de hiſt. anim. cap.* I. ὄνος καὶ ἀκανθίδες πολέμιοι. αἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν βιοτεύουσι, ὁ δ' ἁπαλὰς οὔσας ἐσθίει τὰς ἀκάνθας, *id eſt. Aſinus & Spini inter ſe ſunt inimici. Victus enim Spinis è vepribus, quas aſinus tenellas adhuc depaſcit. Quod Plinius iisdem ferme verbis expreſſit lib.x.cap.*LXXIV. *De quo Achilles Bochius lib.*III.*ſymbol.quæſt.hos verſus compoſuit,*

Cur tantula aſinum tantum acanthis oderit,
Obſcura non eſt cauſſa, ſpinis affricat
Seſe ille acutis, in quibus cubilia
Texens avicula nidulatur, ejus &
Depaſcitur flores. Acanthis usque eo
Terretur, ut procul rudentem ſi audiat,
Dejiciat ova, decidant pulli metu
E nidulo. nec fert inultum hoc. nam illius
Qua faſtibus, qua ſarcinis facta ulcera
Parvo fodit roſtro, atque pungit narium
Molliſſimas partes. Id omnes admonet,
Ne humillimis quidem inferendam injuriam,
In parvulis vim ſæpe ineſſe maximam.

Braſidas, auctore Plut. cum manum in caricas temerè immiſiſſet, & à mure ibibi fortè latente morderetur, Papæ, inquit, ut nullum eſt animal tam puſillum, neq; tam invalidum, quod laceſſitum non cupiat ulciſci ſe. Pertinet huc proverb. Formica etiam eſt ſua bilis.

ET

LXXV.
ET PARVIS SUAVIS.

Parvula, quæ de aſino vindictam ſumit acanthus,
Vim magnam & parvis rebus ineſſe monet.

LXXVI.

INTER varia genera Simiarum apud Ariſtotelem & alios habentur quoque Cynocephali, quos Gaza canicipites interpretatus eſt. Sunt tamē ex ſententia Plinii, Solini, Gellii, atq; etiam B. Auguſtini & homines monſtroſi, qui capita inſtar canum habere dicūtur, de quibus hic non loquimur. Cynocephalus vero noſter putatur illa eſſe beſtia, quæ Italicè & à noſtris quoq; vulgo Babiō nominatur, & interdum apud magnates conſpicitur. Eſt autem animal admodum irritabile & iracundum, quod Ariſtoteles etiam de hiſt. animal. lib. II. c. VIII. annotavit. quare Hieroglyphicè, teſte Oro, iracundiæ typus eſt. Proprietas autem illi hæc ineſſe peculiaris perhibetur, quod luna ſilente triſtetur & inſuper cæcutiat, ac rurſum ad illius ortum exultans, & viſum recipiens, eam quaſi veneretur & lætabūdus adoret. Unde Aegyptii aliquid divini illi ineſſe arbitrantes cum aliis animalibus nonnullis in ſuis templis coluerunt. Quo ſymbolo vir quidam nobilis, & ſuæ conjugis, nomine Diana, quæ apud poëtas eſt Luna, admodum amans, declarare voluit, amorem erga ipſam ita ſingularem eſſe, ut illius non aliter tam in ſecundis quam adverſis rebus afficiatur, ac ſi ad ipſum proprie pertineret. Quod Euripides quoque in Andromacha breviter retulit,

> ὅσοι γὰρ εἰς ἔρωτα πίπτουσι βροτῶν,
> ἐσθλῶν ὅταν τύχωσι τῶν ἐρωμένων,
> οὐκ ἐστὶ ποίας λείπεται τοῖσδ' ἡδονῆς, id eſt,
> Quicunque homines amore capti fuerint,
> Si commodos nanciſcantur amores,
> Nullum eis abeſt voluptatis genus.

Plura qui volet de hoc legere poterit apud Plutarchum in præceptis conjugalibus, & conſolatione ad uxorem.

PEN-

LXXVI.

PENDET AB ILLA.

Cum lunâ Caniceps viſum perditque capitq́.
Sunt & conjugibus mutua fata bonis.

Digitized by Google

LXXVII.

SIMIARUM *generi, inquit Plinius lib.* VIII. *cap.* LIV. *præcipua erga fœtum affectio. Geſtãt catulos, quos manſuefactæ intra domos peperere, omnibus demõſtrant, tractariq; gaudent, ſimiles gratulationem intelligentis. Itaque magna ex parte complectendo necant. Oppian. lib. II. Cyneget. paulo aliter hæc exponit. Simias enim ait ex duobus, quos pariunt, alterum amare, atque alterũ odiſſe, & hunc ſtatim arctiore complexu necare; quæ Solinus quoque in hunc modum cõmemorat: Immoderatè fœtus amãt, adeo ut catulos facilius amittant quos impendio diligunt, & ante ſe geſtant, quoniam neglecti pone matri ſemper hærent. Quod & Orus Niliacus tradit, & lepidè, quãvis paulo diverſè, deſcribit Avianus in fabulis. Icon hæc eſt cõveniẽtiſſima nimiæ indulgentiæ parentũ erga liberos, quæ ſæpe illis detrimẽtoſa vel etiã exitioſa eſſe ſolet, ut recte monet græcus verſiculus,*

τὸ πρᾶον πατέρων διαφθείρειν τέκνα πέφυκεν.

Quem eruditiſſ. vir Gabriel Faernus in fabulis ſic vertit:

Exitium natis parit indulgentia patrum.

Et ante eum Baptiſta Mantuanus fecerat,

Blanda patrum ſegnes facit indulgentia natos.

Nam, ut Plato V. *de legibus dicit,* τυφλοῦται πᾶς ὁ φιλῶν περὶ τὸ φιλούμενον, *id eſt, Amãs omnis fit cæcus circa rẽ amatam. Cujus indulgentiæ plurima mala & incommoda poſt Solonem multis in locis Syracides enumerat, & exempla eius rei tam ex ſacris quam profanis hiſtoriis non pauca afferre poſſemus, etiam noſtrorum temporum, niſi ea ubiq; eſſent in promtu. Inter quæ illuſtre admodum eſt illud pontificis Iudaici Heli, qui ob nimiam erga ſuos filios indulgentiã, divinitus graviſſimè fuit punitus. Alibi legitur aſcriptum,* PERDIT AMANDO, *Vel,* SIT MODUS IN REBUS..

Digitized by Google

LXXVII.

CÆCUS AMOR SOBOLIS.

Sæpè & amare nocet. Suffocat ſimia amando
Simiolum. Exemplum hoc o fugitote patres.

LXXVIII.

FELEM *dici Catum quaſi cautum vulgo, quo nomine Palladius quoq; uſus eſt, αἴλουρον vero græcis & Varino quoque κάτῖλω, nemini eſt dubiū. Varro tamen & Columella felem videtur de marte vel ictide intellexiſſe, ut Auguſtinus Niphus quoque obſervavit, Apud Philoſtratum putatur eſſe γαλιώτης. Gaza γάλλω nō ſemper etiam muſtelam, ſed interdum felem interpretatur, cum tamen Plinius ubique αἴλουρον felem, & γάλλω muſtelam verterit. Huic animali innatum ac proprium eſt, ut ſit libertatis cupidum admodum, & propterea carceris impatientiſſimū. Quapropter, Methodio teſte (ut refert in ſymbolis Heroicis Guilhelmus Paradinus) antiquis Alanis, Burgūdionibus & Suevis inſigne militare fuit felis libere excurrentis delineatio, quo innuebant, ſe pro libertate defendenda animis paratis ac totis viribus ſemper pugnaturos eſſe, quod vere Germanicum & heroicum propoſitum firmiter multis ſæculis continuarunt. Præclarè apud Saluſtium C. Manlii Legati ad Martiū Regem: Nos non imperium, neq; divitias petimus, quarum rerum cauſſa, bella atque certamina inter mortales omnia ſunt: Sed libertatem, quam nemo bonus niſi cum anima ſimul amittit. Nam etiam ſecundum Plautum in Captivis:*

Omnes profecto liberi lubentius
Sumus quam ſervimus.

Si qui dicebantur olim milites Auguſtales ſub magiſtro peditum, idem procul dubio ſignificantes, felem in vexillo praſini coloris, & alii, qui Felices nominabantur, in rubro eandem: Milites vero Alpini appellati, in vexillo punicei coloris geſtabant. De quibus omnibus qui plura velit cognoſcere, legat inter alios Pierium Valerianum in Hieroglyphicis de fele.

ARBI-

LXXVIII.

ARBITRII MIHI IURA MEI.

Invicta letum pro libertate paciſci,
Gentis erat quondam gloria Teutonicæ.

MUSTE-

Digitized by Google

LXXIX.

MUſTELARUM *non unum genus habetur, inter quas ea quæ minima eſt, & Plinio vulgaris ac domeſtica dicitur, ubique eſt nota. De hac & teſtudine apud Ariſtotelem lib.* IX. *hiſt. animal. cap.* VI. *naturalis tam* φρονήσεως, *quam* ἀντιπαθείας *exempla leguntur memorabilia, quæ cum Græce eleganter ſint expoſita, placuit hoc loco referre.* ἡ δὲ χελώνη, ὅταν ἔχεως φάγῃ, ἐπεσθίει τὸν ὀρίγανον, καὶ τοῦτο ὦπται. καὶ ἤδη κατιδών τις τοῦτο πολλάκις ποιοῦσαν αὐτὴν, καὶ ἐπειδὴ γευσαμένη τῆς ὀριγάνου πάλιν ἐπὶ τὴν ἔχιν πορευομένην, ἐξέτιλλε τὸ ὀρίγανον. τούτου δὲ συμβάντος, ἀπέθανεν ἡ χελώνη. ἡ δὲ γαλῆ, ἐὰν ὄφει μάχηται, ἐπεσθίει τὸ πήγανον. πολέμια γὰρ ἡ ὀσμὴ τοῖς ὄφεσιν. *Gaza hæc ita tranſtulit. Teſtudo cum viperam ederit, mox cunilam edit (Plinius bubulam cunilam origanum vocat) quod eum ita ſæpe factum animal advertiſſet quidam, ut guſtata cunila viperam teſtudo repeteret, herbam evulſit, quo facto teſtudo interiit. Muſtela vero quoties dimicatura cum ſerpente eſt, rutam comedit; Odor enim ejus herbæ infeſtus ſerpentibus. Hoc ſymbolũ egregio Polemarcho Sfortiæ Palavicino contra Turcas ſub Imperatore Ferdinando militanti, Iovius obtulit, monens illum, ſimul prudentiam cum fortitudine eſſe conjungendam, de quo & ſupra aliquid dictum eſt. Sereniſſ. Dux magnus Hetruriæ Franciſcus addit bufonem, qui minatur ſe muſtelam devoraturum, & aſcribi curavit*, AMAT VICTORIA CURAM. *Nam bufo quoque ſimiliter ut ſerpens rutam ferre nequit. Eſtq; hemiſtichium hoc ſumtum ex Catullo in carmine nuptiali,*

Iure igitur vincemur, amat victoria curam.

Non abſimile huic eſt, quod poſuimus in priore noſtra Centuria num. LXXXVI.

CAU-

LXXIX.
CAUTIUS UT PUGNET.

Obſirmet fortis prudentia pectus in hoſtem,
Muſtelæ veluti ruta dat antidotum.

Digitized by Google

LXXX.

De inimicitia muſtelæ cum ſerpente & bufone, & ipſius cũ ruta munimento jam dictum eſt. Nihilominus perhibent hoc cautum & aſtutum alioqui animalculum (in quod propterea Galanthidem, quia partum Alcmenæ invita Lucina callide procuraſſet, transformatam fuiſſe fingit Ovid. lib. IX. *Metamorphoſ.) perhibent neſcio quo errore vel temeritate indictum ſponte ſua interdum in os bufonis inimici ſui irruere atq; ita nonnunquam perire, haud aliter quam viperam caput maris ori ſuo inſertum præmordere quidam aiũt. Camillus de Camillis, & Ioannes Baptiſta Pittonus in Italicis ſuis ſcriptis de Impreſſis vulgo dictis, hoc quidem ita ſe habere affirmant, ſed apud veteres rerũ Naturalium autores (quod memini) nuſquã reperitur annotatũ. Quadrat autem hæc ſimilitudo in illos, qui in aliis ſuis rebus ſatis caute ac prudenter verſantes, interdum tamen per cæcum impetum & impotentiam animi, vel ab aliis voluptatibus, vel inprimis amorum illecebris ſinũt ſe à virtutis tramite abduci, ac ita ſæpe in manifeſtam perniciem abripiuntur. Quem affectum admodum impetuoſum Seneca poëta in duobus locis egregie deſcribit, quorum prior extat in Tragœdia Hippolyto:*

Furor cogit ſequi
Peiora: vadit animus in præceps ſciens
Remeatque, fruſtra ſana conſilia appetens.

Alter eſt in Medea,

Cæcus eſt ignis ſtimulatus ira,
Nec regi curat, patiturque frenos,
Haud timet mortem, cupit ire in ipſos
Obvius enſes.

Ipſa Medea apud Ovid. Heroid. ſimiliter ait:

Quo feret ira ſequar: facti fortaſſe pigebit.

VER-

Digitized by Google

LXXX.

VERSUTIOR ERRAT.

Cætera qui vincis, tibi cur dominata voluptas
Te haud improviſum mergit in exitium?

Digitized by Google

LXXXI.

PUTAT *Pierius lib.* XIII. *Hieroglyphicorum, Aelianum & alios per album murem intellexiſſe eum, quem Albertus Armenium & vulgo Armelinum nominant, quem videtur quoque ſequi Georgius Agricola, atque idem exiſtimat apud Plinium in ſæpius allegato lib.* VIII. *cap.* XXXVII. *murem ponticum eſſe eum, quem album dunaxtat conſpici ait, murem autem Fennicum vel Venetum potius, aut varium vocant, qui Agricolæ eſt Sciurus Fennicus. Sed Armelini proprietas fertur eſſe ſane mira, quod nimirum fame aut ſiti prius moriatur, aut à venatoribus ſeſe capi ferat, quam luto aut ſimili re immunda, quib. circumdata ſit, ſuam pellem candidam & elegantem patiatur defœdari. Quod ingenioſiſſ. ſymbolum uſurpavit Ferdinandus filius Alphonſi Regis I. Arragoniæ & Neapolis, propter Marinum de Marciano Ducē Sueſſæ ac Principem Roſſani (ut Iovius memorat, & ſculptura ſupra portam Caſtelli novi Neapolitani hoc confirmat) qui tametſi ejus eſſet propinquus, ad partes tamen ſui hoſtis Ioannis Andegavenſis ſe contulit, & inſuper per inſidias conatus eſt Regem è medio tollere. Sed Rex ſibi cavens Marinū paulo poſt cepit, & ſuadentibus amicis, ut illum interfici curaret, non eſt illis obſecutus, dictitans quamvis in ſe proditoriè egiſſet, propter ſanguinis tamen cognationem omnino nolle hoc facere. Quidam ingenioſe rythmis hiſce germanicis deſcripſit,*

Eh ich wider mein gwiſſen thett/
Vil lieber ſterb ich an der ſtett.

Sic Claudianus,

Nempe mori ſatius, vitæ quam ferre pudorem.

Et Pindarus in Olympiis, Hymno VIII.

ἀίδα τι λάθεται, ἄρμενα πράξαις ἀνὴρ:
Orci obliviſcitur, qui facit ea quæ conveniunt.

MALO

Digitized by Google

LXXXI.
MALO MORI QVAM FOEDARI.

Omnibus antiſtat recti mens conſcia rebus;
Hoc bene emi vita tu quoque crede decus.

Digitized by Google

LXXXII.

QUAMVIS *multæ regiones abundent cuniculis, cum ſint admodum fœcundi, maximus tamen eorum in Hiſpania ſemper fuit proventus, unde Catullus vocat cuniculoſam Celtiberiam. Quin etiam Balearici auxilium militare ab Auguſto Imperatore olim contra eos petierunt, teſte Plinio lib.* VIII. *cap.* LV. *& Strabone lib.* III. *atq; etiam oppidum ab iis eſſe ſubverſum narrat Varro, quem adducit Plinius eodem libro cap.* XXIX. *Et Strabo quidem in Turditania (quæ putatur eſſe Hiſpania ulterior ſive Bætica) contra illorum copiam nimiam, plures eſſe modos inventos eos venandi & capiendi ſcribit, quorum unus fuit, quod γάλας ἀγρίας Africæ, id eſt, muſtelas ſylveſtres, quas viverras eſſe putant (quamvis interpretes feles feras habeant) ſtudioſe adhibeant, ac ore obligato in foramina cuniculorum immittant, quæ eos unguibus extrahant aut expellant, ut ab aſtantibus capiantur, quod Plinius quoq; commemorat. Atq; hoc venationis genus adhuc in Anglia & alibi eſt uſitatū. Nam venator viverras funiculo tenens in cavernas immittit, quæ ubi cuniculum apprehenderint, ita mordicus tenent, ut una cum ipſis extrahantur. Admonemur autem hoc Emblemate, quantopere clandeſtinæ inſidiæ nobis ſint cavendæ, quod quidem inprimis de calumniæ peſſimo & valde occulto malo eſt intelligendum. Vnde proverbium dicit: Non eſſe remedium contra ſycophantæ & calumniatoris morſum, deſumtum ex Ariſtophanis Pluto, ubi cuidam jactanti annulum ſe habere magicum, efficacem contra omne malorum genus, addit alter,*

ἀλλ' οὐκ ἔνεστι συκοφάντου δήγματος,

ſcilicet φάρμακον, *id eſt, Non illi ineſt remedium contra ſycophantæ morſum.*

UNDI-

LXXXII.

UNDIQUE INSI-DIÆ.

Protrahit abſtruſis muſtela cuniculum ab antris,
Et quis ſe tutum ſperet ab inſidiis?

Digitized by Google

LXXXIII.

INDICARUM *rerum ſcriptores, Gomara, Monardes, Lerius & alii plures, atque Bellonius quoque in Obſervationibus Hodæporicis deſcribunt depinguntq́; animal quoddam veteribus forſitan incognitum, cuius binas etiam exuvias, quæ inter ſe non parum differunt, in noſtro rerum naturalium penu habemus. Hiſpani nominãt Armadillo, id eſt, armatum ſive cataphractum, quod quaſi panoplia vel armatura quadam loricata à capite uſque ad pedes ſit contectum. Inde Mexicani & Guinenſes, apud quos copioſe reperitur, & ſubterraneum animal eſſe dicitur magnitudine erinacei, ſed lõgius, appellãt in ſua lingua Tatou. Quemadmodum itaq; hoc rarũ animal munitur naturalibus armis, quibus ſeſe defẽdit, nec externis indiget ſubſidiis: ſic quoq; virtus inſtar loricæ in ſe munita tuta cõſiſtit, & inſultus adverſæ fortunæ facile ſuperat ac cõtẽnit. Quæ Claudianus in Panegyri de conſulatu Mallii Theodori his verſibus pulchre expoſuit:*

Ipſa quidem virtus pretium ſibi, ſolaque late
Fortunæ ſecura nitet, nec faſcibus ullis
Erigitur, plauſuque petit clareſcere vulgi:
Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis
Divitiis animoſa ſuis, immotaque cunctis
Caſibus, ex alta mortalia deſpicit arce.

Nec minus eleganter Horatius lib. III. Ode II.

Virtus repulſæ neſcia ſordidæ,
Intaminatis fulget honoribus,
Nec ſumit aut ponit ſecures
Arbitrio popularis auræ.

Menander: ὅπλον μέγιστόν ἐστιν ἡ ἀρετὴ βροτοῖς: *Armatura maxima virtus eſt mortalibus.*

VIR-

LXXXIII.

VIRTUS LORICA FIDELIS.

Virtus ipſa ſuis firmiſſima nititur armis,
Sævam hiemem ſortis ſpernere docta mala.

Digitized by Google

LXXXIV.

HISTRIX, *qui vulgo porcus ſpinoſus nominatur, ſicuti apud Suidam* ἀκανθόχοιρος, *cum quo germanicum quoq; vocabulum,* Stachelſchwein/ *convenit, è genere Erinaceorũ eſt, ſed multo longioribus & acutioribus aculeis armata, atq; iis quidem (ut Plinius & Aelianus narrant,) cũ cutim intendit, miſſilibus: unde nõ ſolũ pungit illus & ſauciat ora canum, ſed lõgius quoq; in eos ejaculatur. Quod Ariſtot. quoq;, Athenæus & Suidas referunt. Hoc animal eruditi quidam arbitrantur apud Plautum in Pœnulo, nomine muris Africani notari, cum ſit in Africa & India regionib. frequens, quod interdum hodie quoq; ſpectandi cauſſa in Germania circumfertur, nec eſt* ἀμφίβιον, *ſed terreſtre tantum, ut Oppianus quoque* III. *Cyneget. affirmat. Extat autem apud Claudianum integrum poema de Hiſtrice, ex quo nonnullos verſus huc transferre placuit:*

Ecce brevis propriis munitur beſtia telis,
Externam nec quærit opem, fert omnia ſecum,
Se pharetra, ſeſe jaculo, ſeſe utitur arcu.
Unum animal cunctas bellorum poſſidet artes.
Quod ſi omnis noſtræ paullatim induſtria vitæ
Fluxit ab exemplis, quicquid procul appetit hoſtem,
Hinc reor inventum.

Similia ferè de Mantichora, Indiæ fera, Phile in Iambis ſcribit, eã videlicet è cauda ſpiculis armata ſagittas emittere, quibus ſe perſequentes feriat. Gratum hoc & familiare fuit ſymbolum Ludovici XI. *Regis Galliæ (unde corona illi additur) qui eo oſtendere voluit, arma ipſi talia eſſe in promtu, quibus & in propinquo, & longius, ſi opus ſit, hoſtem ſuum poſſit petere,* ἀγχέμαχος *nimirum pariter atque* τηλέμαχος. *Quidam ex verſibus Claud. addunt:* FERT ÓMNIA SECUM. *Bene igitur Seneca in Medea dixit:*

Nemo potentes aggredi tutus poteſt.
Gravis *enim, ut ibid. ait,* ira regum eſt ſemper.

CO-

LXXXIV.

COMINUS ET EMINUS.

Cominus ut pugnat jaculis, atque eminus hiſtrix,
Rex bonus eſto armis conſiliisque potens.

Y 2 ERINA-

Digitized by Google

LXXXV.

ERINACEUS, vel ſecundum Plinium Herinaceus, forſitan quia infixa ſpinis illius inhæreant, dicitur quoque Ericius, & apud Plautum in Menechmis, ac Nemeſianum in Cyneget. Eres, græcis eſt ἐχῖνος. De quo apud Plutarchum in cōment. de ſolertia animal. extat hæc jucunda narratio. Elegantior tamen eſt Erinacei pro catulis procuratio. Autumni enim tempore ſub vites obrepens uvarum acinos pedibus in terram decutit, eosq; circum volutās ſe ſpinis ſuis excipit, ac nobis aliquādo omnibus hoc ſpectantib. ſpeciem exhibuit ambulantis uvæ, deinde in cavernam ſuam diſcedens, catulis eas à ſe decerpēdas præbet. Eſt autem dictum hoc, Non ſolū nobis &c. ex Ciceron. lib. 1. de Officiis nota omnib. ſententia deſumpta, quam ille tranſtulit ex epiſtola Platonis ad Archytam Tarentinum, quæ omnia huc transferre nimis eſſet longum futurum. De amore vero erga liberos parentum eruditus commentar. Plutarchi περὶ φιλοστοργίας legi poterit. Ac Menander unico verſiculo id eſt complexus,

τοῦτ' ἐστὶ τὸ ζῆν, οὐχ ἑαυτῷ ζῆν μόνον.

Hoc vivere eſt, haud ſibi uni vivere.

Guilhelmus Paradinus in ſymbolis heroicis addit, MAGNUM VECTIGAL, ex Cicerone in Paradoxis: O dii immortales, non intelligunt homines, quam magnum ſit vectigal parſimonia. Apud Plinium lib. VIII. cap. XXXVII. habetur, præparare hieme Erinaceos ſibi cibos, & volutatos ſupra jacentia poma affixa ſpinis, unum non amplius tenentes ore, portare ea in cavas arbores. Quod etiam Aelianus refert. Sic Plutarchus in cōment. περὶ φιλοπλουτίας, id eſt, de cupiditate divitiarum (quamvis ibi ab avaro in alium ſenſum detorquentur) ait, ταῦτα γάρ ἐστιν, ἃ παραινοῦσι καὶ διδάσκουσι· κέρδαινε καὶ φείδου, τοσούτου νόμιζε σεαυτὸν ἄξιον, ὅσον ἂν ἔχῃς, id eſt, Hæc enim ſunt quæ monent atq; docent: Lucrare & parce, & tanti te eſſe crede, quantū eſt quod poſſides.

NON

LXXXV.
NON SOLUM NOBIS.

Ericium hic qui ceu gradientem conſpicis uvam,
Frugi ſis, & opes tu quoque linque tuis.

Digitized by Google

LXXXVI.

ECHINUS *non ſine vafricie quadam naturali, quando ſentit canes in ſe impetum facere, convolvit ſe in formam pilæ, ut tantum in aculeos vim ſuam exerceant, Plutarchus in cōmētario toties adducto, de ſolertia animalium, paulo aliter de vulpe hæc cōmemorat, & inde proverbiū natū dicit,*

Scit multa vulpes, magnum echinus unum habet.
Nam accedente, ut aiunt, vulpe,
Corpus convolvens pineæ in morem nucis
Spinas riget horrens, ne vel morderi queat,
Vel tangier.

Eſtq́; prior ſenarius, ſecundum Xenodotum Archilochi,

πόλλ' οἶδ' ἀλώπηξ, ἀλλ' ἐχῖνος ἓν μέγα.

Poſteriores verò verſus leguntur quoque apud Athenæum Dipnoſophi. lib. III.

στρόφιλος ἀμφ' ἄκανθαν εἱλίξας δέμας
κεῖται, δακεῖν τε καὶ θιγεῖν ἀμήχανος.

Significat autē hominē virtute ac integritate ſua fretū, fraudes & obtrectationes malevolorum facile contemnere & ab illis ſe cōſervare poſſe: ac attribuitur hoc ſymbolū à CL. V. Ioan. Sābuco illuſtri Baroni Carinthiaco Ioāni Kevenhülero. Academici Brixienſes oculti, ſolum Echinum pingunt in globum cōvolutum cum dicto, VNDIQUE TUTUS: *quod cum priore explicatione cōgruit. Scipio autē Amiratus in libello ſuo Italico attribuit hanc inventionē fortiſſ. Duci militari Veſpaſiano Gonzaga, una cum parte verſus Virgiliani Aeneid. V.* DECUS ET TUTAMEN IN ARMIS, *quod præſtantes & fortes milites conſtantia & animoſitate in pugnando, nō fugiendo turpiter, & ſeipſos ſalvos at incolumes conſervare, & veram gloriam bellicam conquirere ſtudeant, quibus convenit iſtud Catulli in Argonaut.*

Expers terroris Achilles
Hoſtibus haud tergo, ſed forti pectore notus.

NIL

LXXXVI.
NIL MOROR ICTUS.

Integritas, virtusque ſuo munimine tuta,
Non paret adverſæ morſibus invidiæ.

Sciurus

Digitized by Google

LXXXVII.

SCIURUS *caſtaneã, quamvis aſpero & ſpinoſo cortice circumdatã, tam diu verſat & laborioſe tractat, donet aperiat, fructuq́ illius interiore frui ad veſcendum queat. Quo indicatur, ſine labore ac ſudore (ut ſæpe jã dictũ) ad res laudabiles nullũ aditum nobis patere. Eſtq́ hac ſimilitudine quoq́ Plautus uſus in Curculione,*

Qui e nuce nucleum eſſe vult, frangat nucem,

Figura nimirum proverbiali monens eum, qui cõmodum quærit, laborem quoque non ſubterfugere debere. Quod B. Hieronymus ad diligentem lectionem ſacrarum literarum accõmodavit. Cicero quoque ex Attio vetere poëta refert hos verſus in orat. pro P. Seſtio.

Sed te id quod multi invideant, multique expetant,
Inſcitia ſit poſtulare, ſi tu laborẽ ſũma cum cura efferas nullũ,

Idq́ de ſapientiæ adeptione peculiariter pronunciat Turpilius Comicus referente Nonio in verbo ſpiſſum,

Ita eſt: verum haud facile eſt venire illo, ubi ipſa eſt ſapientia,
Spiſſum eſt iter, adipiſci haud poſſis niſi cũ magna miſeria.

Et Pindarus (qui ubique ejusmodi ſententiis plenus eſt) Pyth. Ode ult.

εἰ δέ τις ὄλβος ἐν ἀνθρώποισιν, ἄνευ καμάτου οὐ φαίνεται.
Si vero aliqua eſt inter homines felicitas, ea non ſine labore exiſtit.

Cui ſimilis eſt Epicharmi ſententia, πρεπόντων πόνων πωλοῦσιν πάντα τ' ἀγαθὰ οἱ θεοί: *Convenientibus laboribus vendunt omnia bona dii. Totum vero hoc ſymbolum eleganter explicat Philo de vita Moſis lib. III. Alius quidam aſcripſit,* VIRTUTE ET SAPIENTIA, *quibus duobus omnia laudabilia & præclara comparare ſibi homines poſſunt. Ac Claudianus inter alias laudes Stiliconis lib. II. eadem quoque refert,*

Durum patientia corpus
Inſtruit, ut nulli cupiat ceſſiſſe labori.

LA-

Digitized by Google

LXXXVII.

LATET AB-DITA.

Nucleus arridet? Spinoſa putamina rumpe;
Non vult felices absque labore Deus.

Digitized by Google

LXXXVIII.

DE eodem Sciuro, quem græci quoq; χαμψίουρον *appellabant, Olaus Magnus lib.* XVIII. *cap.* XVIII. *Hiſtoriæ Septentrionalis hæc literis mandavit. Tranat beſtiola iſta per amnes exiguo ligno, caudam habēs pro velo expanſam. Non enim natura alium cōceſſit natandi modum, propter exiguum corpus & nimiam pilorum denſitatem. in cauda villoſa, qua cito imbuta aqua mergeretur in fundum. Quam rem* Oppianus *longe ante ipſum elegantibus verſibus deſcripſit græcis, & Sciurum cum pavone caudam explicante confert. Nec abſimilis eſt natatio piſcis Nautili ab eodem copioſe deſcripta in Halieut. lib. 1. de qua,* DEO *volente, plura in* IV. *noſtra Centuria de Aquatilibus & reptilibus dicemus. Eſt autem ſymboli huius cum aliis nonnullis commune argumentum hoc, quod ſæpe ingenio & ſolertia in reb. difficilibus & admodum impeditis plus obtineatur, quam magnis viribus. In quā ſententiam præclara extat oratio graviſſimi hiſtorici græci Polybii, ubi loquitur de Xanthippo Lacedæmonio. nam inquit,* καὶ μὴν τὸ παρ' Εὐριπίδῃ πάλαι καλῶς εἰρῆσθαι δοκοῦν, ὡς ἓν σοφὸν βούλευμα τὰς πολλὰς χεῖρας νικᾷ, τότε δι' αὐτῶν ἔργων ἔλαβε τὴν πίστιν. εἷς γὰρ ἄνθρωπος καὶ μία γνώμη τὰ μὲν ἀήττητα πλήθη καὶ πρᾳ; ἀνίκητα δοκοῦντα εἶναι, καθεῖλε. τὸ δὲ προφανῶς πεπτωκὸς ἄρδην πολίτευμα καὶ τὰς ἀπηλγηκυίας ψυχὰς τῶν δυναμένων ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἤγαγεν, *id eſt, interprete Nic. Perotto: Præterea quod olim ab Euripide ſapientiſſime dictum fertur, unicum rectum conſilium multorum manus vincere, hoc tempore ex iisdem operibus fidem accepit. Siquidem unus homo atq; una ſententia multitudinē, quæ antea invicta & inſuperabilis fuerat, vicit ac profligatam urbem (Carthaginenſem) & collapſos tot virorum animos inſtauravit atque erexit. Quidam addunt.* VIRIBUS INGENIUM POTIUS.

VINCIT

Digitized by Google

LXXXVIII.

VINCIT SOLER-TIA VIRES.

Exiguus tranat ceu flumina magna ſciurus,
Res gerimus magnas viribus ingenii.

Digitized by Google

LXXXIX.

FELIS, *muſcipulæ incluſa, circa quam captam ſaltant undique mures, & ſuo adverſario petulanter inſultant, donec tandem illa effractis rēpagulis liberata, meritas pœnas inſolētiæ ſumat, ſymbolum eſt, quod etiam Suidas & Adrianus Iunius in Emblemat. notarunt, nimiæ inſolentiæ ex ſumma impunitate ortæ, qua homines plusquam oportet ſuperbire, & ferociores fieri ſolēt. Maxima enim eſt illecebra, Cicerone in oratione Miloniana teſte, peccandi, impunitatis ſpes. Idq; etiam Arithmologica ſententia non improbanda declarat, quæ dicit à quatuor bonis matribus totidē peſſimos liberos procreari, nimirum, à veritate odium, proſperitate ſuperbiam, ſecuritate periculum, & familiaritate contemtum. Quod ſane inprimis de vulgi moribus intelligendum. Hæc enim, ut ait Livius lib.* XXIV. *natura multitudinis eſt; aut ſervit humiliter, aut ſuperbe dominatur; libertatem, quæ media eſt, nec ſpernere modice, nec habere ſciunt; & nō deſunt magiſtri, qui intemperantes animos irritent. Quapropter neceſſe fuit, ut reſpectu legum & ſuppliciorū homines petulantes & ſcelerati in officio ſevere continerentur, ne licentia ipſorum creſcente impune in alios quidvis tentare auderent. Itaq; Horatius quoq; ait, 1. Serm. Sat. III.*

Iura inventa metu injuſti fateare neceſſe eſt,
Tempora ſi faſtosque velis evolvere mundi.

Et Iſidorus 11. Etymol. Factæ ſunt leges, inquit, ut earum metu humana coherceatur audacia, tutaq; ſit inter improbos innocentia. Contra verò, ut in Paradoxis Cicero præclare docet, ſapiens vir nonniſi recta ſequitur atq; colit, quia id ſalutare maxime eſſe judicat. Itemq; 11. de legibus. Conſtat profecto ad ſalutem civium, civitatumq; incolumitatem, vitamq; hominum & quietam & beatam, inventas eſſe leges.

CAPTI-

Digitized by Google

LXXXIX.

CAPTIVAM IMPVNE LACESSVNT.

Hoſtem qui captum rides, fuge robur habentem;
Perrumpet felis carcere clauſa diu.

Digitized by Google

XC.

CHAMÆLEON (*cuius accurata deſcriptio eſt Ariſtot. II. de hiſt. anim. cap. XI. animalculũ Africanũ eſt, nec infrequẽs Indiæ, magnitudine Lacertæ grãdioris, crura tamen ſunt magis recta & alta, quod in varios colores mutari proverbium indicat, quo dicitur aliquis eſſe Chamæleõte mutabilior. Eſtq; ſatis apposite typus hypocritæ & aſſentatoris. Quod Plutarchus in erudito cõmentario de dignoſcendo amico ab adulatore ſic explicavit: Adulatori evenit quod Chamæleõti. hic enim omni colori ſe poteſt ſimilẽ præſtare demto albo, & adulator in iis quæ operæ pretiũ habẽt ſimile ſe præſtare nõ valens, nihil niſi turpe imitãdo exprimit. Idem autor alibi in cõment. de ſolertia animalium, ex Theoph. & Ariſtot. rationem conatur reddere, quod ſit natura admodũ meticuloſus Chamæleon. Cum enim parum abſit, quin totũ eius corpus pulmone impleatur, is ſpiritu plenus ob raritatẽ & pellucidam cutim ita deſtenditur, ac aptam ad mutationẽ reddit ſuperficiẽ corporis. Plinius verò paulo aliter lib.* VIII. *c.* XXXIII. *hæc de eo recenſet. Ipſe celſus hianti ore ſolus animaliũ nec cibo nec potu alitur, (notandum tamen, interdum muſcis, formicis, & aliis inſectis veſci) nec alio quam aëris alimento. Et coloris natura mirabilior. mutat namq; eũ ſubinde, & oculis & cauda & tõto corpore, redditq; ſemper quẽcunq; prox. attingit præter rubrum candidumq;. Quæ profecto aſſentatorib. opt. cõveniũt, quorũ ſcopus præcipuus eſt, omnia imitari, & aſſenſum cunctis præbere quã iis, à quorũ ingenio longè abſunt, qui ſcilicet cãdido ſimplicitatis & innocentiæ decore, ac pudoris verecundiæq; rubore ſunt præditi. Quare Seneca Epiſt.* XLIV. *recte diſſerit. veritas in omnem partem ſui ſemper eſt eadem. Quæ decipiũt, nihil habent ſolidi. Tenue eſt mendacium, perlucet ſi diligenter inſpexeris. Tractavit autem idem argumẽtum quoq; Alciatus, quod lector poterit cum his conferre. Additum etiam alibi legitur,* NON DURAT HYPOCRISIS.

NIL

XC.

NIL SOLIDI.

Turpis adulator formas ſe vertit in omnes,
At verax ſimilis mens manet uſq; ſui.

E

Digitized by Google

CXI.

Ex apologo Aeſopico ſymbolum hoc originem duxit. Cum enim (ut eſt in fabula) Iuppiter ad Iunonis nuptias animantes univerſas invitaſſet, aliis omnibus tempeſtive advenientibus, ſola teſtudo nimiũ ceſſavit. De qua cum moræ cauſſam ſciſcitaretur, reſpõdiſſe fertur, οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος, *domus amica, domus optima. Et Euripidis verſus in hãc ſententiam adducitur à Clemente Alexandrino* στρωματ. ς.

μακάριος ὅστις εὐτυχῶν οἴκοι μένει, *id eſt,*

Beatus eſt, domi qui agit feliciter.

Atque vetus eſt verbum Heſiodeum, οἴκοι βέλτερον εἶναι: *quia nusquam aliquis commodius ac liberius vivit quam domi ſua, & addit idem poeta,* ἐπεὶ βλαβερὸν τὸ θύρηφι, *i. quia moleſtum & noxium eſt foris verſari. Quod tamen ita ſimpliciter non accipiendum, quaſi etiã liberales & utiles peregrinationes non ſæpe haberent ſuum locum, ſed proprie ad* αὐτάρκειαν *quandam & animi trãquillitatem ab omni curioſitate alienam & remotam referendum eſt, non ad ignaviam & negligentiam inutilem. Nam Pythagoram, Lycurgum, Solonem, Platonem & alios plurimos, doctrinæ liberalis cauſſa, ſuo tempore, etiam longinquas & difficiles profectiones ſuſcepiſſe hiſtoriæ teſtantur. Et Plutarchus in libello* περὶ εὐθυμίας *nimiam* οἰκουρίαν καὶ ἀπραξίαν, *id eſt, propriæ domus cuſtodiam & inertiam plane improbat, ſicut etiam in altero cõmentario, quẽ ſcripſit contra* τὸ λάθε βιώσας, *id eſt, latenter eſſe vivẽdum, idem teſtatur. Referendi etiam huc ſunt verſus Ennii apud Cicer. in Ep. ad Trebatium, deſumpti ex Medea Euripidis. Quidam aſcribunt,* INTRA ME MANEO: *conveniens maxime virgini vel matronæ honeſtæ, domi ſe libenter continentis: atque ideo ſecundum Plutarchum in præceptis conjugalibus traditur, Phidiam pinxiſſe Venerem inſiſtentem teſtudini.*

DOMUS

XCI.

DOMUS OPTI-MA.

Eſt ſua cuiq; domus tutiſſimus usque receptus,
Hanc ceu teſtudo fœmina caſta colat.

Digitized by Google

CXII.

CYGNI *in vertice montis Parnaſſi Phœbo & Muſis ſacri commorantes, animi candorem ac integritatem deſignant, quæ propria & peculiaris inprimis verè doctis viris eſſe conſuevit, qui ſuavi ſuo cantu, & dulcedine doctrinæ omnibus grati atq; fructuoſi ſunt. An verò Cygni ante mortem tam ſuaviter canant, quemadmodum multi ex Poëtis & Philoſophis, atq; ipſe Plato in Phædone ſive animæ immortalitate, meminerunt, & Euſtathius græcus interpres Homeri in Il. β. ſcribit, experientia eſſe cognitum, Cygnos eſſe canoros, cum Plinius, Aelianus, Athenæus aliiq; non pauci hoc negent, adhuc dubitatur, quãvis apud Græcos & Latinos* κύκνειον ᾆσμα, *id eſt, Cygnæa cantio in proverbium abierit. Ad montis verò huius faſtigium teſtudo tardigrada ſuo lento at ſedulo greſſu aſcendere, eoq; tãdem pervenire nititur. Quo indicatur, nonnullos, quamvis ingenii tarditas vel alia eos non parum remoretur, aſſiduitate tamen & diligentia id omne compenſare, ac tandem ad ſapientiæ & doctrinæ veram poſſeſſionem aſcendere, cum etiam Cato dicat (qua ſentẽtia B. Hieronymus quoq; uſus eſt) ſat citò, ſi ſat bene. Quod breviter Ariſtoteles [illegible]. Ethic. dixit,* βραδέως ἐγχειρεῖν τοῖς προτιθεμένοις, οὐδ' ἂν [illegible] βεβαίως διαμένειν, *id eſt, Negocia quidem aggredienda cunctanter, ſed in ſuſceptis conſtanter inhærendum. Ac Periandro uni è ſeptem ſapientibus aſcribitur,* μελέτη τὸ πᾶν. *In cura & diligentia conſiſtunt omnia. Alibi legimus,* PEDETENTIM. *Vel,* AD LOCUM TANDEM. *Pertinet inprimis huc Homeri illud:*

κιχάνει τοι βραδὺς ὠκύν:

Nonnunquam aſſequitur tardus celerem citumq;.

ÆQUE

XCII.

ÆQUE TANDEM.

Tardigrada aſſequitur Cygnos teſtudo volucres,
Aſſiduus quo non ſcit penetrare labor?

Digitized by Google

XCIII.

QUAMQUAM *ex veteribus tàm Græcis quàm Latinis quidam, interq; hos Aelianus, & Orus Niliacus, tradiderint, Fibrum ſive Caſtorem, urgentibus venatoribus & canibus, ſibi ipſi partes genitales amputare, gnarum ſe propter ipſas peti: contrarium tamen Dioſcorides, & Sextius quidam antiquus autor apud Plinium ſcribunt, & plures etiam recentiores hoc nõ poſſe fieri oſtendunt, propter teſtes ipſius ſpinæ admodum inhærentes. Ad receptam tamen vulgo opinionem reſpiciens Tertullianus argutè dixit lib. 1. adverſus Marcionẽ: Quis enim tam caſtrator carnis Caſtor, quam qui nuptias abſtulit? Et ſanè cùm Alciatus, Iovius, Garzonius & alii hoc ad Symbola & Emblemata ſua accommodaverint, ac Marcellus Virgilius Florentinus in comment. ad Dioſcoridem lib. II. de Caſtore, talia ſcribat fuiſſe olim excogitata, quo aliqua autoritate munitæ ejuſmodi ſubjectiones facilius vulgo poſſent imprimi, nos quoq; hic ipſi locum concedamus, cum doctrinam perutilem in ſe contineat, quæ cognoſci poteſt ex brevi* ἐπιμυθίῳ, *huic apologo Aeſopico addito,* ὅτι τῶν ἀνθρώπων οἱ φρόνιμοι ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας οὐδένα λόγον τῶν χρημάτων ποιοῦνται, *id eſt, homines prudentes propter ſuam ſalutem nullam habere rationem pecuniæ. Quæ admonitio ad alia omnia impedimenta vel famæ bonæ vel etiam vitæ cauſſa, abjicienda tempore neceſſitatis referri poteſt. Cujus rei tum aliæ tum præclaræ expoſitiones extant apud Ammianum Marcellinum lib.* XVII. *& Conſtantinum Manaſſem, quem autorem nobilis & domus vir Ioannes Leunclavius in latinam linguam ex Græca erudite convertit. Paulus Iovius adhuc juvenis unica addita dictione,* ΑΝΑΓΚΗ, *hoc ſymbolum ipſe uſurpavit, quod ex Euripide in Hecuba forſitan ſumſit, ubi ait,* στερρὰ γὰρ ἀνάγκη: *Dura eſt neceſſitas.*

MODO

XCIII.
MODO VITA SUPERSIT.

Vt vivat Caſtor ſibi teſtes amputat ipſe,
Tu quoque, ſi qua nocent, abjice, tutus eris.

Digitized by Google

XCIV.

DE Talpa ex Ariſtotele hæc Plinius, eius hac in re interpres, lib. IX. cap. XXXVII. cõmemorat: *Quadrupedum talpis viſus non eſt, oculorum effigies ineſt, ſi quis prætenſam detrahit membranam: atq; non levia etiam rudimenta pupillæ & albi circuli apparere in illis, ſciunt qui diligenter per anatomen inſpexerunt.* Et ſecundum eundem Plinium, quamvis ſemper in terra defoſſa vivat, liquidius audit obruta terra tam denſo elemẽto. Oppianus lib. III. Cyneget. vocat αὐτόχθονα φῦλα, quod ex terra & pluvia credãtur gigni. Apud Suidã proverbium legitur, ἀσπάλακος τυφλότερος, Talpa cæcior: Quo Cleomedes in Epicurum utitur lib. II. Et Aegyptii, teſte Oro, hominem cæcum per eam denotabant, & apud Heſychium, ut Pierius refert, hieroglyphicũ eſt ignorantiæ. Hinc nobis diſcendum, quã cæca ſit mortalitas, niſi aliunde cœleſti luce illuſtretur. Vnde Socrates apud Platonẽ conqueritur, homines pauca ſcire vel potius nihil. Ac notum eſt Ariſtotelis dictum non quidem de talpis ſed veſpertilionibus, Metaphyſ. lib. II. cap. I. ὥσπερ καὶ τὰ τῶν νυκτερίδων ὄμματα πρὸς τὸ φέγγος ἔχει τὸ μεθ' ἡμέραν, οὕτω καὶ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ὁ νοῦς πρὸς τὰ τῇ φύσει φανερώτατα πάντων, id eſt, *Quemadmodũ oculi veſpertilionũ ſeſe habent ad meridianã lucẽ, ſic animi noſtri mens ad ea quæ ſui natura omnium manifeſtiſſima ſunt.* Similesq; querelæ extant multæ apud Pindarum, Lucretium, Perſium & alios poëtas. Quibus tamen approbari Scepticorum & Pyrrhoniorum ἀκαταληψίαν, id eſt, nullius rei veram & certam apprehenſionem, minime eſt cenſendum; ſed potius illis incitari debemus, ut eo accuratius veritati indagandæ & rerum cauſarũq; inveſtigationi operam dare ſtudeamus. Inſcriptio eſt ex Symphoſii Aenig.

ATRIS

XCIV.

ATRIS OBSCURA TENEBRIS.

Heu mortale genus ceu talpæ, lumine captum,
Cæleſti donec reſtituatur ope.

Visum

Digitized by Google

XCV.

VIsum *eſt in fine horum Symbolorum & Emblematum, quædam etiam ἀμφίβια & ἀμφοτερίζοντα, id eſt, animalia ancipitia (ut Cicero vocat) quæ promiſcue in aqua & terra vivunt, ad noſtrum inſtitutum transferre, qualia ſunt lutra, fiber, & crocodilus. Lutram quidem græci vocant ἐνυδρὶν, vel ſecundum Varinum, ἐνυδρὸν, notam omnibus, præſertim illis qui piſcinas habent uberiores, in quibus interdum magnas ſtrages edit. Aelianus videtur caniculam fluviatilem nominare, quã nos cicuratam etiam vidimus. In piſcibus & quidem meliorib. capiendis mira illi agilitas, & tanta ſagacitas, ut dicatur ex aqua per rivulum effluente, longe admodum piſciũ odorem ex vivariis percipere, quæ ubi invaſerit, in omnes ſævit, quamvis non univerſos poſſit devorando abſumere. Quæ profecto imago eſt admodum evidens tyrannicæ crudelitatis, quæ nil niſi cruentum & nefarium ſpirans omnibus eſt infeſta, inprimis verò bonos & virtute præſtantes viros è medio tollit, Nam, ſecundũ Claudianum de* IV. *Conſulatu Honorii,*

Sors iſta tyrannis
Convenit, invideant claris forteſq; trucident.
Munitique gladiis vivant, ſeptique venenis
Ancipites habeant artes, trepidiq; minentur.

Et Cicero in libello de amicitia ait: Hæc eſt tyrannorum vita, nimirũ in qua nulla fides, nulla charitas, nulla ſtabilis benevolẽtiæ poteſt eſſe fiducia, omnia ſemper ſuſpecta atq; ſolicita ſunt, nullus locus eſt amicitiæ. Nam, ſecundum Sophoclem in Oedipo,

ὕβρις φυτεύει τύραννον.
Injuria creat tyrannum.

Quare Antiſthenes Philoſophus, ut eſt in Stobæo, carnifices tyrannis in pietate præferebat, cujus cauſſam interroganti cuidã reſpondit: A carnifice quidem homines injuſti interimuntur, à tyranno autem etiam innocentes.

SÆVIT

Digitized by Google

XCV.

SÆVIT IN O-
MNES.

Plures lutra necat piſces, quam condat in alvum:
Sic rabie tumidus ſæva tyrannus agit.

Digitized by Google

XCVI.

CASTOR *Feſto fiber quaſi fimber dicitur, quod in extremis fluminum oris ac tãquam fimbriis degat, horrendi, quemadmodum Plinius loquitur, morſus, ut arborem ceu ferro cedat, adeo conſtãs in ſuo propoſito atq; ſolers, ut quã ad ripas delegit primam diſſecandam, eã non mutet, etiamſi diutius huic labori ſit inſiſtendum. Vnde Plautus: ſic me ſubes cotidie, quaſi fiber ſalicem. Quodſi hominis partẽ aliquam apprehẽderit, niſi fracta cõcrepuerint oſſa, nõ deſiſtit. Quod tamẽ Ariſtoteles lib.* VIII. *de hiſtor. animal. c.* V. *de lutra retulit, ſicuti alterũ de arborib. lataci, quã vulgo Noerzam vocãt, aſcribit. Nos hoc ſymbolo admonemur ad conſtantiam & perſeverantiam in laboribus perferendis, ſecundum Virgilii* II. *Georgic. tritam γνώμην,*

Labor omnia vincit
Improbus, & duris urgens in rebus egeſtas.

Et ſunt præclari hi verſus Lucretii quoq; merito diſcendi, lib. I. *& in fine lib.* V.

Nam leviter quamvis quod crebro tunditur ictu,
Vincitur in longo ſpatio tamen atq; labaſcit.
Nonne vides etiam guttas in ſaxa cadentes
Humoris longo in ſpatio pertundere ſaxum?

Atq; Ovidianum quoque diſtichum omnibus eſt notum:

Quid magis eſt durum ſaxo? quid mollius unda?
Dura tamen molli ſaxa cavantur aqua.

Hinc Chærili verſus proverbialis græcus apud Galenum lib. III. *de Temperament.*

πέτρην κοιλαίνει ῥανὶς ὕδατος ἐντελεχείῃ, *id eſt,*
Gutta cavat lapidem non vi ſed ſæpe cadendo.

Ac Seneca VI. *Epiſt. ad Lucil. Nihil eſt quod non expugnet pertinax opera & intenta ac diligens cura. Item Epiſt.* XVI. *Perſeverandum eſt & aſſiduo ſtudio robur addendum, donec bona mens ſit, quod bona voluntas eſt.*

PERSE-

Digitized by Google

XCVI.

PERSEVERANDO.

Quid non perficiat labor improbus? aſpicis, arbor
Vt cadat à morſu Caſtoris aſſiduo.

Digitized by Google

XCVII.

CROCODILUS *Ægypti & Indiæ inquilinum animal eſt, & de eo Plutarchus in comment. de ſolertia animalium hæc tradit: Divinationi, non rationi imputetur hujus animalis prænotio. Nam neque infra nec ultra illud ſpatium, ad quod Nilus ſua annua eluvie perventurus eſt, progreſſus ova ponit, ut quicunq; agricola in ea incidat, cum ipſe intelligere tum aliis prænarrare queat, quouſque ſit effluxurus amnis, adeo ſcite dimenſus eſt, ne humidus ipſe humido incubet. Plura idem autor in altero comment. de Iſide commemorat, Plinius lib.* VIII. *ca.* XXV. *parit ova, inquit, quanta anſeres, eaq; extra eum locum ſemper incubat prædivinatione quadam, ad quem ſummo auctu eo anno egreſſurus eſt Nilus. Huc etiam pertinet proverbium ſive præceptum Pittaci, unius ex ſeptem Sapientibus,* γνῶθι καιρὸν, *id eſt, Tempus noſce. Et Heſiodus monet,*

μέτρα φυλάσσεσθαι, καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.
Obſervato modum, nam rebus in omnibus illud
Optimum erit, ſi quis tempus ſpectaverit aptum.

Et Pindarus Olymp. XII. ἕπεται δ' ἐν ἑκάστῳ μέτρον, νοῆσαι δὲ καιρὸς ἄριστος, *id eſt, conſentaneus autem unaquaq; in re eſt modus, quem intelligere, opportunitas eſt optima. Quæ providentia quàm ſit utilis, Sophocles in Electra demonſtrat,*

προνοίας οὐδὲν ἀνθρώποις ἔφυ
κέρδος λαβεῖν ἄμεινον, οὐδὲ νοῦ σοφοῦ:

Id Eſt.

Providentia nullum hominibus aptum natum eſt,
Lucrum capere melius, neque mente ſapiente.

Et breviter Pindarus in Pythiis:

ὁ δὲ καιρὸς ὁμοίως παντὸς ἔχει κορυφάν,
Tempus pariter in omni re faſtigium obinet.

TEM-

XCVII.

TEMPORE ET LOCO.

Noſſe modum tempusq́; doces, Crocodile magiſter,
Et ventura diu tempora proſpicere.

Digitized by Google

XCVIII.

ARISTOTELES *lib.* IX. *de hiſt. animal. cap.* VI. *ubi loquitur de nonnullis animalibus, quæ ipſa natura quadam inſtruxit quaſi prudentia, ait, Crocodilis hiantib. aves trochilos involātes depurgare dentes, quo munere & ipſi aluntur, & Crocodilus ſentiēs commode ſecum agi, nihil ei nocet, ſed cum egredi avem vult, cervices movet ne comprimat. Quidam hirudinibus, quib. os refertum Crocodilus habeat, ipſum à Trochilo liberari ſcribunt, ut Orus, (ex Phaſianini verſione.) Herodot. in Euterpe, Apulejus Apol. 1. Amm. Marcellin. & Phile in Iamb. Plutar. in libello ſæpius indicato paulo aliter hæc exponit: Trochilum nimirum avem ex earum genere, quæ circa lacus & fluvios verſantur (quare de alio trochilo, quem ad regulum referūt, hic locus vix erit intelligendus) Crocodilū cuſtodire, non proprio victu, ſed ejus reliquiis enutritā. Cū enim ſentit Ichneumonem luto, ſicut athletæ pulvere ſolēt, oppletū crocodilo dormienti inſidiari, vociferans & tundens roſtro hunc excitat. Crocodilus viciſſim ita ſe huic cicurē præbet, ut eū aperto ore intromittat, gaudeatq; eo tenues carniū particulas, quæ dētib. ſuis inhæſerāt, roſtro ſēſim legente & deradēte auferre, ac ubi jā os claudere vult, leniter mandibulā inclinans id ſignificet, neq; etiā prius demittat, quam trochilū evolaſſe ſenſerit. Eſt hoc inſigne exēplum gratitudinis, quod ſemper ante oculos nobis obverſari debet,* ἀγαθοὶ γὰρ *(ait Xenophon)* μεγάλα ἀντὶ μικρῶν εὐεργετεῖν εἰώθασι, *id eſt, Boni pro parvis magna beneficia cōferre ſolent. Ac Cic. in orat. p Cn. Plancio ſummopere hanc virtutē plurib. verbis cōmendās, Hæc, inquit, eſt mater omniū virtutū reliquarū. & paulo pòſt: Equidem nihil tam propriū hominis eſſe exiſtimo, quā nō modo beneficio, ſed etiā benevolentiæ ſignificatione alligari, nihil tam inhumanum, tam immane, tam ſævum, quā committere, ut beneficio non dicā indignus, ſed victus eſſe videare.* Ac-

XCVIII.

ACCEPTUM REDDITUR OFFICIUM.

Vel trochili meritis Crocodili gratia conſtat,
Præclare meritis tu quoque redde vicem.

Ichneu-

Digitized by Google

XCIX.

ICHNEUMON *Heſychio & Nicandro in Theriacis eſt* ἰχνευτὴς, *magnitudine felis, vel, ſecundum Ariſtotelem, ictidis, lutræ colore & pilo, cuius ſpecies eſſe putatur, vulgò vocāt murem Pharaonis, qualem ante paucos annos vivum Francofurti oſtenderunt. Plutarchus hæc de illo refert. Parum differt ab induto thoracē ad prælium milite, tantum ſibi circumdat cœni, tamq; denſam ſibi circumlinit tunicam, aggreſſurus Crocodilum. Quod Iſidorus etiam ſcribit lib.* XII. *cap.* VI. *Plinius addit, ſaturum Crocodilum in littore ſe ſupinum abjicere, ibi tum trochilum aviculam eius os purgare, in qua voluptate ſomno preſſum eum Ichneumō conſpicatus per eius fauces, ut telū aliquod immiſſus erodat alvum, & ſic beſtiam illam conficiat. Idem ferme ſcribūt Strabo, Diodorus Siculus & Oppianus, atq; hic quidem* III. *Cyneg. eleganter admodum & copioſe. Et extat de eadem hac re ænigma apud Athenæum, eiq; ſubjecta* λύσις *ex Eubulo Comico. Ariſtoteles & alii Ichneumonis ita armati, etiam cum ſerpentibus pugnantis mentionem faciunt. Eſt autem icon tyranni, qui ut Crocodilus in Nilo injuſtum imperium exercens: hominibus & animantibus non parcit, attamen à parvo & contemtibili Ichneumone interficitur, ita quoque non raro à viliſſ. homine tyrannus è medio tollitur, Vnde Iuvenalis Sati.* X.

Ad generum Cereris ſine cæde & ſanguine pauci
Deſcendunt reges & ſicca morte tyranni.

Qui vero huius argumenti plura cognoſcere cupit, legat inprimis Xenophontis ſcriptum admodum eruditum, cui titulus Hiero, in quo tyrannum plane graphice depingit.

NUS-

Digitized by Google

XCIX.
NUSQUAM TUTA TYRANNIS.

Quem minime credas properabit fata tyranno:
Exitio Ichneumon ſic crocodile tibi eſt.

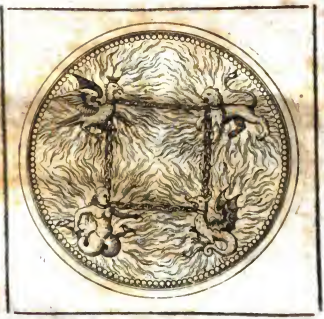
C.

QUIDAM *eruditus vir Cæſar Treviſanus integrum cõmentarium edidit Italicum, de quodam Symbolo ſive Emblemate, quod ipſe vel Impreſam vulgari nomine, vel Inſigne, vel ſaltem quandam ingenioſam & amœnam inventionem appellare voluit. Ex hoc ſcripto nos præcipua quædam capita tantum, paulo tamen verboſius quam in aliis factum eſt, enarrare, & illo huic noſtræ ſecundæ Centuriæ finem imponere conſtituimus. Curavit autem autor depingi quatuor diverſi generis animalia, eo modo ut unum alterum reſpiceret. Inter illa aquila & leo è regione ſuperius, & inferius Siren cum Dracone cõſpiciebantur. His autem animalibus, amorum quatuor genera voluit repræſentare, nimirum deſiderium & amorem veræ gloriæ & famæ, ſecundum virtutus & præſtantiæ animi, tertium pulchri, quartum divitiarum; quibus eorum proprietates accõmodat. Nam ad primum quod omnia inferiora in altum ducit, & famæ ac gloriæ rebus præclaris & laudabilibus conquiſita incumbit, aquila pertinet, quæ inter omnes alias aves volatu ſuo partes ſuperiores cæli petit, & acie præterea oculorum ſingulari prædita eſt, unde veteres poëtæ Iovis eſſe miniſtrum fabulati ſunt. Soli autem aquilæ corona in capite eſt addita, quæ amorem ſanctum & divinum circa res cæleſtes deſignat. Leo ſecundo generi accommodatur, qui robore & quaſi fortitudine quadam cæteris univerſis animalibus dominari dicitur, adeo generoſi animi, & timiditatis atque ignaviæ expers, ut autores rerum naturalium ſcribant, quod hominibus dormientibus, vel in terram, quaſi mortui eſſent, proſtratis, vel etiam infantibus parcat, nec illis ullam noxam inferat, ac præterea in campis apricis & latentibus ſecurus, ſpretis venatoribus, non mutato conſueto ingreſſu, procedat: quod virtutis & magnanimitatis conveniens eſt exemplum. Ad tertium*

genus

C.

AMOR CAUSSA OMNIVM.

Si rerum quæras fuerit quis finis & ortus,
Deſine. nam cauſſa eſt unica ſolus amor.

genus amoris, quod in vera rerum pulchritudine appetenda conſiſtit, Siren additur, cui, ut fingunt poëtæ, tam ſuavis vox eſt, ut omnes qui audiãt ita demulceat, quod etiam ſomno inde corripiantur. (Alibi tamen ad ad illicitum amorem hanc ſimilitudinem transferri, non eſt ignotum.) Draco ultimo generi comparatur, quod verſatur circa divitias & opes mundanas; nam his illum præſidere ac cuſtodire eas perhibent; & oculis quoque utitur acutiſſimis, quæ omnia divitiis conquirendis non male poſſunt applicari. Quodſi cum μικροκόσμῳ quoque, id eſt, parvo mundo ſive homine hoc conferre voluerimus, Aquilæ ſemper in altis locis viventi, & prædæ inhianti caput reſpondet, in quo eſt intellectus in perpetua rerum inveniẽdarum meditatione occupatus, deinde os quoque illi ad cibum ingerendum ineſt; Leoni cum pectore conveniet, in quo conſiſtit fortitudo; Sireni tanquam voluptuariæ & in aquis degenti inferior venter; & tandem Draconi per terram repenti pedes & crura attribuentur. Circum hæc vero animalia undiquaque flamma mollis & lucida conſpicitur, qua nobilitas & excellentia amoris denotatur. nam inter alia elementa ignis præcipuũ locum obtinet, tanquam magis efficax reliquis. Occupat autem hæc flamma univerſum ſpacium circa quatuor animalia, quoniam ipſius vis & potentia per cunctas res penetrat atque ſeſe diffundit. Quod etiam catena indicat, quibus animalia invicem colligantur, & ſæpe unum ad alterum pertrahitur. Eſt autem illa in ſuperiore parte aurea circa Aquilam & Leonem, cum amor divinus & univerſalis ſit præſtantiſſ. circa inferiora autem animalia plumbea humanum atq; etiam beſtialem ſignificans. Huic μυθολογικῷ ſigmento autor addidit inſcriptionem Græcam hanc, ὁ ἔρως ἁπάντων αἴτιος, καὶ πρὸς αὐτὸν ἅπαντα, id eſt, Amor cauſſa omnium, & ad ipſum omnia: quod nimirũ ex amore vero omnes res originem ducant primumq; rerum ſit princi-

principium,& ſic tandem in ipſum univerſa quoq; revertātur. Ingenioſe hac ſane & eleganter excogitata fateor, quæ tamen in ſchola pietatis Chriſtianæ multo melius & rectius explicantur. Nam, ut taceam de Amore DEI *erga genus humanum (cujus vim & præſtantiam nulla unquam lingua humana ſatis exprimere vel laudare poteſt) primum eſt Amor ſive dilectio, quo* DEUS *diligitur propter ſe, & proximus propter* DEUM, *ut docet B. Auguſtinus de doctrina Chriſtiana: qui lib.* VIII. *de Civitate* DEI *quoque ait, Platonem non dubitare hoc eſſe philoſophari, ſcilicet* DEUM *amare, de quo habemus præcepta ſacrarum literarum plurima, quæ nunquam ex animis noſtris ſunt deponenda. Eſt deinde amor erga proximum, qui proprie Charitas dicitur, qui ex priore quaſi uberrimo fonte promanat. qui enim* DEUM *amare negligit, diligere proximum neſcit, ut veterum quidam dixit. Et ſecundum S. Paulum, 1. ad Timoth. 1. Finis præcepti eſt charitas ex corde puro, conſcientia bona ac fide non ficta. Et* SALVATOR *noſter, Ioan.* XIII. *certum ac indubitatum ſignum ſuorum diſcipulorum dicit eſſe mutuam dilectionem. Huc etiam referri debet amor patriæ. nam quid illa nobis poteſt eſſe proximior? quam Ethnici etiam adeò magni fecere, ut pro illa mortem ſæpe obierint. Et Seneca dicat,*

Præferre patriam liberis regem decet.

Maxime autem charitati adverſatur amor ſui, cum quo congruit amor huius ſeculi, quæ græcis eſt Φιλαυτία, *quæ omnium vituperabilium affectionum dicitur eſſe principium, ſicut ſuperbia eſt finis. Hūc ſtultum & improbum merito appellat Horatius, & Ariſtoteles* VI. *Ethic. infamem, alii cæcum: à quo vitio omnes quam longiſſ. abeſſe debemus. Eſt denique amor honeſtus & laudabilis in rem aliquam vel animatam vel inanimatam (quem Plato etiam videtur deſcribere in dialogo, quem ſympoſium ſive de amore inſcripſit) qui lōge lateq; ſeſe extēdit,*

ea tamen cõditione, ne ullo modo limites honeſti excedat. At q; extat egregium dictum apud Dionyſium (ut fertur) Areopagitam in libro de divinis nominibus. Amorem ſive divinum ſive angelicum, ſive ſpiritualem, ſive animalẽm aut naturalem dicas, inſitam quandam intellige & connaſcentem virtutem, quæ ſuperiora quidem ad inferiorum Providentiam prolicit, æqualia rurſum ad ſocialem ſui invicem communionem conciliat, ac poſtremo infima quæq; incitat, ut ſublimiora potioraq; convertantur, immo veluti fomite quodam igneo amplius ſuccenſa reſiliant. Hæc ille. Poſtremo loco eſt inhoneſtus & voluptarius amor, priori plane contrarius, præſertim ille impudicus & ἐρωτικὸς, qui belluarum ſimiles homines reddit, atq; ideo θηριότητα quandam Ariſtoteles vocat. Quantum vero libidines vagæ nocuerint omni tempore, & quo pacto propter illas non ſolum privati homines à DEO *puniti graviſſ. ſed etiam ideo ſæpe numero integra regna funditus, everſa fuerint, tam ſacra quam profana hiſtoria plurima teſtantur.*

FINIS.

AΦ1 1456498

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google